

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun.
Ljubljana številka
10.630 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Španija v važni vlogi

Usodni razvoj vojne z Nemčijo je imel za posledico, da je Velika Britanija poslala v Madrida za poslanca tako osebnost, kakor je sir Samuel Hoare, ki je bil pred leti njen zunanji minister. Šaljivo pripominja k temu nek švicarski list, da to dvorjenje ni naperjeno deklici, ki je v letih, da se poroči, ampak veliki dami, ki so jo nekoliko preveč zanemarjali in ji nedolgo tega tudi želeli in storili dosti hudega, pa jih danes skrbi, da ne bi tega povrnila z glavnico in obrestmi. Sir Hoare ni majhna osebnost vodilnih londonskih krogov, ki so prepričani, da bo general Franco razumel veliko pozornost, katero njegovi deželi posveča Velika Britanija, ko mu pošilja tako odličnega predstavnika svojega imperija.

Francija, ki je pod nesrečno vlado poglavarjev ljudske fronte še veliko bolj kot Anglija nacionalni Španiji metala pod noge poroka, se je poslužila še bolj sloveče osebe, kakor je sir Samuel, maršala Petaina, da popravi napake, ki jih je storila diplomacija g. Bluma. Kdor primerja, kako so gledali na Francijo nacionalni Španci, potem ko so premagali boljševiško vlado v Barceloni, ki jo je postavila, plačevala in podpirala vlada ljudske fronte v Parizu, in po preteku 4 let vidi sedanje dobre odnose med Francijo in Španijo, ta bo vedel pravilno ceniti, kakšno veliko delo je opravil francoski maršal v tihi in modri službi svoji domovini. Pripravljen je Spance, ne da bi se zatekal k častniškarski reklami in intervjujem, da je Francija nekaj čisto drugega, kakor ljudska fronta, ki je žal predstavljala Francijo za časa, ko so se nacionalni Španci trudili in žrtvovali potoke krvi, da preprečijo boljševizacijo svoje države in njeno zaslužnje mednarodnemu framonstvu. Še ko je bilo že očitno, da borba proti temu ni bila gola kaprica kakšnega generala in voditelja, niti da pomeni politično reakcijo, najmanj pa še poizkus potlačiti delovne sile, ampak da za časti narodno probujo Španije, in ko noben pameten človek ni več dvomil, da se bo tak elementaren podvig mogel končati samo z zmago pravega ljudstva, ki ga marksistični in staroliberalni elementi nikoli niso razumeli — v Parizu še niso videli, da igrajo na napačno karto, dočim se je Anglija, ki se ni nikoli docela angažirala za to kliko, veliko prej zavedla, da bo treba začeti drugo politiko. Seveda je bilo tako s francoskega, kakor z angleškega stališča, če hočemo biti vseskozi pravični, če pustimo v nemar ideološki činitelj, po politični strani razumljivo, če so se v Parizu in Londonu bali, da ne bi Španija zaslala pod politično vodstvo obeh avtoritarnih evropskih velesil, ki sta se bili po antikomunistnem paktu obvezali, da ne bosta boljševizmu dovolili vsidrati se na zapadu. Bilo pa je popolnoma napačno, da so se gotovi krogi zahodnih demokratičnih velesil dali baš od svojih ideoloških simpatij zapeljati, da so s svojo aktivno podporo boljševiški španski inteligenci izvalili poseg Italije in Nemčije v državljansko vojno v Španiji, ki bi bila gotovo že v kratkem času končala z zmago nacionalne Španije, če ne bi bila pariška ljudska fronta državljanskega klanja podaljšala s svojo brezuspešno intervencijo.

Takratni francoski in angleški državniki, v prvi vrsti Blum in Eden, so se pa tudi v tem hudo motili, meneč, da bi general Franco bil po svoji zmagi voljan plačati pomoč avtoritarnih velesil z neodvisnostjo španske države, ki je bila njegov prvi in edini cilj. Takratni vodilni krogi zahodnih demokracij niso bili zmožni razumeti, da bo španski nacionalizem po svoji zmagoviti krvavi izkušnji glede neodvisnosti španskega naroda veliko bolj nacionalno neizprosno, nego so bili boljševizujoči oblastniki španske republike in da bo narodne interese prerone Španije znal varovati tudi nasproti ideološko sorodnim avtoritarnim državam, če bi jih le-te nameravale kršiti ali si jih podrediti. Zelo pozno je bilo, ko so takó v Londonu kakor v Parizu, kjer je zdravo ljudsko čustvo in nejevolja nad jalovim marksizmom ljudsko fronto pospravilo v ropotarnico za vselej propalih političnih idej, izprevideli, da general Franco ne namerava služiti nobeni drugi stvari, kakor samo španski, kar mu po zmagi ni bilo težko tudi dejansko dokazati, ko se ni kljub vsem vabam na noben način hotel glede bodoče smeri španske politike v mednarodnem pogledu nikamor in v nobeni meri ter na noben način kaj obvezati. Dal je takoj jasno razumeti, da je španski narod plemenit in hvalen, pa tudi ponosen na svojo politično neodvisnost danes bolj kakor kdaj koli v svoji zgodovini in da bo hodil svoja pota izključno tako, kakor ustreza narodnim koristim Španije. Posebno močno je nacionalna Španija poudarila to lansko leto, ko je s paktom med Berlinom in Moskvo padel antikominternski pakt, na katerem je ideološko slonela združena pomoč Nemčije in Italije generalu Francu.

Sir Hoare torej, posebno ko je že maršal Petain dobro pripravil tla za vpostavitve tradicionalnih dobrih odnosov med Španijo na eni ter Francijo in Anglijo na drugi strani, pri uresničevanju svoje naloge v Madridu ne bo imel toliko težav, kakor bi jih mogel pričakovati človek od strani tistega, ki je bil svojčas politično žaljen in oškodovan. Vendar pa brez vseh težav ne bo, posebno zaradi nenačnega preobrata v razvoju evropske vojne. Ko namreč vojna grozi, da se razširi še na Sredozemsko morje, je Španija naenkrat postala eno najvažnejših torišč te borbe, ker vhod v to morje odpira in zapira angleški imperij na poti v Indijo in ker se ta točka zemeljske oble, okoli katere se suče vsa imperijalna politika Britanije, nahaja na tleh, ki so do leta 1704 bila španska in jih je Španija skušala od takrat trikrat osvojiti nazaj. Preče bo postalo tudi vprašanje španskega Maroka, ki meji na francoski del tega velikega ozemlja. Španija bo po vsej verjetnosti, kakor hitro bi se začel krvavi ples nad valovi Sredozemskega morja, svojo dosedanj politiko popolne nevtralnosti presmotrila ali in koliko bo ustre-

Belgijski kralj se je vdal

Pod njegovim osebnim poveljstvom je bila v Belgiji armada več stotisoč mož Belgijska vlada, zbrana v Parizu, objavlja, da je kraljevo dejanje protiustavno in da bo Belgija, od katere se je kralj ločil, nadaljevala boj do osvoboditve

Nad zaveznike se zgrinjajo vse nesreče. Tako rekoč sredi bitke, ki jo je zavezniška severna armada že nekaj dni bojevala s premočnim sovražnikom, je belgijski kralj pozval belgijske čete, da odlože orožje. Zgodovina bo šele odkrila, kaj je kralja napotilo do usodnega koraka, ki je Nemcem pripomogel do vojaškega uspeha, kakor jih je v zgodovini le malo mogoče zabeležiti.

Predaja belgijske armade, ki je štela okrog pol milijona mož, je spravila namreč tudi angleške in francoske divizije, ki so se ramo ob

rami z njo borile, v nemogoč položaj. Ker ni videti, da bi glavna francoska vojska poizkusila prodor proti severu, s čimer bi osvobodila obkoljeno vojsko v Flandriji, angleškim in francoskim divizijam ne ostane drugega, kot da se udajo ali bore do zadnjega. Nekaj se jih bo verjetno rešilo s prevozi v Anglijo, toda glavna sila, to je 250.000 do 300.000 mož pa bo zajeta ali uničena, če se ji ne posreči prebiti se k glavni francoski armadi.

Z vseh drugih bojišč ne poročajo posebnih dogodkov.

hrabro na vseh frontah Flandrije in se je z veliko odločnostjo upirala nemškemu napadam pri Courtrai in na reki Lys.

Podrobnosti o sporazumu za prenehanje vojskovanja med nemško in belgijsko vojsko, ki je bil sklenjen davi ob 5 in 'akoj uveljavljen, še niso znane. Ni se znano, če se je belgijska vojska enostavno vdala, ali če je bilo sklenjeno samo premirje za dobo, ko bo belgijska vojska oddajala orožje. Naj bodo te okoliščnosti takšne ali takšne, res je, da je dejanje belgijskega kralja spravilo francosko in angleško armado v skrajno težaven položaj. Angleži in Francozi pa so novemu položaju pogledali junaško v oči in bodo nadaljevali boj z vso odločnostjo.

Vtis, ki ga je dejanje belgijskega kralja povzročil v javnem mnenju pa je poln trpkega ogorčenja. Toda francoski časopisi delajo razliko med kraljem in belgijskim narodom. Listi naglašajo, da je bil kralj Leopold tisti, ki je Belgiji vsilil tako imenovano politiko popolne nevtralnosti in preprečil, da bi bila Belgija pravočasno skupno s zavezniki zgradila vojaške utrdbe, ki bi bile vzdržale nemški naval. Belgijski kralj da je bil tisti, ki je trmasto preprečeval vsake stike med belgijskim in francoskim generalnim štabom, čeprav je sprejel varnostna jamstva Francije in Anglije. Ko pa je bila Belgija napadena, je takoj vedela, kje prositi za pomoč. Anglija in Francija, ki prej nista imeli nobene možnosti, da bi se bili z Belgijo pogovorili o načinu pomoči, sta kljub temu takoj poslali v Belgijo svoje armade. Francoska armada je zapustila svoje varne obrambne črte in je šla v Belgijo kljub nevarnosti, ki so jo francoski generali imeli pred očmi, da zna Nemčija navalliti na oslabašo obrambno črto, kar se je dejansko tudi zgodilo z vsemi strašnimi posledicami. In sedaj, ko je bilo potrebno, da vsi napnejo vse svoje napore, je belgijski kralj zapovedal, da naj belgijska armada odpre Nemcem vrata v hrbet francosko-angleški obrambi, ki se bori v boju za življenje in smrt. Takšno dejanje nima v zgodovini primere. Kralj Leopold se je ločil od svojega junaškega naroda, tako pišejo skoraj vsi današnji francoski listi.

Na fronti ob reki Somme ni bilo večjih bojev. Francozi so čistili levi breg te reke in sproti uničevali vse nemške oddelke, ki se jim je posrečilo priti čez reko. Na reki Meuse pa so se razvili spet huji boji, ker so Nemci napadli z eno svojih divizij. Francozi pa so nemški napad takoj zlomili. Nemci so imeli velike izgube.

„Kljub temu...“

Pariz, 28. maja. AA. Havas. V francoskih vojaških krogih so davi izjavljali, da je izdajstvo kralja Leopolda toliko huje, ker se je dogodilo v trenutku, ko je bil položaj francoske in britanske vojske na severu težaven, toda ne brezupen. Kljub temu, da je kralj Leopold položil orožje, in da so bile nemško-belgijske sovražnosti ustavljene, se francoske in angleške čete še dalje bore. Calais je še vedno v zavezniških rokah.

Churchill:

O dejanju belgijskega kralja in o odločnosti Anglije nadaljevati boj

London, 28. maja. AA. Reuter: Ko se je ministrijski predsednik Churchill pojavil v parlamentu, so ga vsi poslanci navdušeno pozdravili z vzkliki. V svojem govoru je Churchill dejal:

Spodnji dom že ve, da je belgijski kralj včeraj poslal svojega opolnomočenca k nemškemu poveljstvu ter zaprosil, da se ustavijo boji na belgijskem bojišču. Vladi Velike Britanije in Francije sta takoj poslali navodila svojim generalom, naj se ne solidarizirajo s tem postopkom (vzklikanje in odobravanje), ter da nadaljujejo z boji, ki so v teku. Ko je nemško poveljstvo sprejelo belgijske predloge in ko je belgijska vojska prenehala dajati sovrážniku odpor, je bila ura štiri zjutraj.

Z naše strani ne obstoji nobena namera, predlagati spodnjemu domu, da v tem trenutku poda svojo sodbo o tem dejanju belgijskega vladarja, dejanju, ki ga je izvršil kot vrhovni poveljnik belgijske vojske. Ta vojska se je borila zares hrabro ter je pretrpela, pa tudi prizadejala sovrážniku težke izgube. Belgijska vlada je izjavila, da se ne strinja s tem dejanjem svojega suverena ter je proglasila, da je ona sama edina zakonita vlada Belgije. Istčasno je izpovedala svojo trdno odločnost, da nadaljuje z boji na strani zaveznikov, ki so prišli Belgiji na pomoč, ko jih je zanjo prosila.

Naj že bodo naši občutki nasproti temu dejstvu kakršnikoli — v kolikor nam je dozdaj do dejstvo znano — mi moramo gojiti bratska čustva (Nadaljevanje na 2. strani)

Zemunska vremenska napoved: Na severni polovici države se bo počasi zjasnilo. Tu bodo še prehodni nalivi, morda tudi nevihte. Na južni polovici države in v spodnjem Primorju bo prevladovalo oblačno vreme, ponekod z dežjem. Temperatura brez znatne spremembe. Noči bodo hladne.

Zagrebska vremenska napoved: Jasneje z možnostjo lokalnih padavin.

Belgijska vlada ne priznava kraljevega dejanja

Pariz, 28. maja. t. Havas: Ministrijski predsednik belgijske vlade Pierlot je danes spet govoril v radiu. Šele sredi je po seji svoje vlade povedal po radiu, da je vlada in narod odločena voditi boj do konca, do zmage in do obnove svobode Belgije. Ponoči pa se je belgijski kralj Leopold na lastno pest odločil, da odloži orožje, ne da bi obvestil zaveznike ali svojo vlado. Predsednik Pierlot je v zvezi s tem dejanjem imel danes sejo skupno s člani vlade in poslanci ter senatorji, ki so mogli priti v Pariz. Po zaključku posvetovanja je imel v radiu nagovor, v katerem je med drugim dejal tole:

»Belgijski kralj je sam začel pogajanja za premirje. Vsa Belgija je od začudenja pretresena. Odgovornost za to dejanje ne pada na ves belgijski narod, niti na belgijsko vojsko, ki prav gotovo ni zaslužila takšne strašne usode. Nobeno dejanje, podpisano od kralja, ki ni tudi podpisano od odgovornih ministrov, po belgijski ustavi nima veljave. Kralj se je ločil od svojega naroda in samega sebe postavil pod oblast napadalčev. Zatorej danes ne more več vladati, vsi častniki in uradniki so razrešeni vseh obveznosti, ki so jih imeli do njega na podlagi pri-sege, v kateri so mu obljubili pokorščino in zvestobo. Vlada ne bo klonila v svojih dolžnostih. Zbrana v Parizu in v tesnem sodelovanju s člani narodnega predstavnštva, s katerimi je mogla do-

biti stike, izjavlja, v prepričanju, da govori v ime vseh belgijskega naroda, da bo nadaljevala boj za osvoboditev domovine. Med našo mladino bomo zbrali novo armado, ki se bo zvesto borila ob strani zaveznikov za cilj, ki nam je vsem isti, namreč, da svojo domovino osvobodimo. Vsi tisti Belgijski, ki ne bodo poklicani pod orožje in se nahajajo na ozemlju zavezniških držav, bodo poklicani, da sodelujejo v tovarnah za izdelovanje orožja, ali kakorkoli drugače v vojnih industrijah. — Belgijski, sedaj preživljamo najbolj boleče preizkušnje naše zgodovine. Spomnimo se tistih, ki so se borili za svobodo Belgije od 1914 do 1918. Bodimo vredni njihovega zgleda.»

Takoj na to je bila v radiu prečitana ista izjava v flamščini. Na koncu je godba zaigrala belgijsko narodno himno. Po seji vlade je šel Pierlot z vsemi ministri k spomeniku pokojnega kralja Alberta — viteza in junaka, ačeta sedanjega kralja Leopolda, ter tamkaj položil cvetje. Obredu je prisostvovalo ogromno ljudi, mnogi med njimi so imeli solze v očeh.

(Po ustavi iz l. 1831. 1893 in 1920-21 je Belgija dedna monarhija s parlamentarno obliko vladavine. Vsako vladarsko dejanje kralja mora sodepisati pristojni minister. Vlada je odgovorna ljudskemu predstavnstvu, to je parlamentu in senatu.)

Paul Reynaud poroča o zlomu kralja Leopolda »Dejanje, ki se v zgodovini še ni zgodilo«

Pariz, 28. maja. t. Havas: Davi ob 8.30 je imel predsednik francoske vlade Paul Reynaud naslednji nagovor v radiu, naslovljen na francoski narod:

»Sporočiti moram francoskemu narodu zelo hud dogodek, ki se je pripetil ponoči. Francija odslej ne more več računati na sodelovanje belgijske vojske. Od četrte ure zjutraj naprej se francoska in angleška armada borita sami proti sovražniku.»

»Vi vsi veste, kakšen je bil položaj. Po prodoru naše fronte dne 14. maja so se nemške čete vrinile med naše armade, ki so bile ločene v dve skupini, ena je ostala na severu, druga na jugu. Na jugu se francoske divizije uspešno drže na novi fronti, ki teče ob rekah Somme in Aisne ter se potem spaja z Maginotovo črto, ki je ostala nedotaknjena. Na severu pa so ostale tri zavezniške armade: belgijska, angleška in nekaj francoskih divizij, med katerimi ima marsikdo izmed nas draga vojska, ki ga posebno ljubi. Ta skupina treh armad je bila pod poveljstvom generala Blancharda in je dobivala vse svoje potrebščine skozi pristanišče Dunkerque. Francoska in angleška armada sta branili to pristanišče na jugu in na vzhodu, med tem ko ga je belgijska armada na severu.»

»In ta belgijska armada se je nenadno brez-pogojno vdala, vdala na odprtem bojnem polju, ne da bi bila opozorila na to svoje francoske in angleške vojne tovariše. Povelje, ki ga je dal belgijski kralj, je sedaj odprlo pot nemškim divizijam. Pred točno osemnajstimi dnevi nas je isti kralj, ki je do tistega trenutka polagal isto važnost nemškim kakor zavezniškim obljubam, prosil, naj pridemo na pomoč. Šli smo na pomoč po načrtih, ki so bili določeni že v decembru lanskega leta od zavezniških generalnih štabov. Sedaj pa gre isti kralj in sredi najhujše bitke, ne da bi kaj črhnil vrhovnemu poveljniku generalu Blanchardu, ne da bi imel le eno besedico za francoske in angleške vojsake, ki

zala ali neustrezala španskim koristim v bodočnosti.

Zato je več kot razumljivo, da je bil sir Samuel Hoare poslan prav v sedanjem trenutku v Madrid, ki bo začel avtomatično igrati zelo važno vlogo. Naj se zgodi kar hoče, Španci gotovo ne morejo zatajiti smehljaja, ko vidijo, kako se zdaj vsi potegujejo za prijateljstvo nacionalne Španije, naj so bili v preteklosti njeni prijatelji ali ne.

so na klic njegove zaskrbljenosti prišli na pomoč njegovi domovini, položili orožje. To je dejanje, ki se v zgodovini še ni pripetilo.»

»Belgijska vlada mi je sporočila, da je kralj storil ta sklep proti prepričanju odgovornih ministrov belgijske vlade, ki je odločena, da postavi v boj proti skupnemu sovražniku vse razpoložljive sile Belgije, s katerimi se lahko razpolaga ter želi sestaviti novo belgijsko armado in sodelovati skupno s Francijo tudi na polju oborožitve.»

»Na svoje vojske mislimo v tem trenutku. Oni smejo mirno reči, da je njihova čast ostala nedotaknjena in da se na fronti sijajno drže. Vsak dan v tej bitki, ki traja sedaj že polnih osemnajst dni, so s tisočermi dokazi prikazali svoje junaštvo. — Mladi in požrtvovalni Francozi, ki so komaj stopili na mesta starejšega rodu, so se obdali s slavo. Naši vojski in naši poveljniki so postali enota, v katero domovina zaupa in ki bo jutri postala predmet občudovanja vsega sveta.»

»Vedeli smo, da bodo prišli temni dnevi. V Francijo so vdiral sovražniki že stokrat, a nikoli je niso premagali in podli na tla. V preizkušnjah, ki nam prihajajo, se bo skovala nova francoska duša, ki bo domovino napravila večjo, kot je bila kdaj poprej. Naše zaupanje v zmago ni omajano. Napori slehernega francoskega vojaka, vsakega Francoza in Francozinje se bodo podesetorili. Nesreča je Francijo še vedno napravila večjo. Nikoli naša domovina ni bila večja, kot je danes. Na novi fronti, ki jo je naš novi veliki poveljnik Weygand določil na rekah Somme in Aisne, in to sporazumno z maršalom Petainom, se bodo naše čete upirale, in zato, ker se bodo znale upreti, bodo končno tudi zmagale.»

V Parizu ogorčeni nad „izdajstvom belgijskega kralja Leopolda“

Pariz, 28. maja. t. Havas: »Izdajstvo kralja Leopolda« imenujejo kapitulacijo, ki jo je zapovedal belgijski kralj svoji armadi. To dejanje je prišlo kot veliko presenečenje in je sprožilo čustva ogorčenosti tudi med francoskimi vojaškimi krogi. Vendar pa v vojaških krogih ne prikrivajo spoštovanja do belgijske vojske, ki da se je od začetka vojne obnašala zelo

(Nadaljevanje s 1. strani)

med narodi, ki so padli pod oblast zavojevalca, in onimi, ki se zdaj bore proti njemu in ki pričakujejo boljše dni, kot so dnevi, ki jih zdaj preživljamo. Položaj angleških in francoskih čet, ki bijejo zdaj eno največjih bitk, čet, na katere udarja sovražnik s treh strani in se iz zraka, je očitno skrajno težak. Dejstvo, da je belgijski kralj položil orožje obnememljivo v takšnem položaju, povečuje v veliki meri težko nevarnost. Toda naše čete imajo junaško srce (ploskanje) in se bore z največjo discipliniranostjo in odločnostjo.

Danes se bom vzdržal in ne bom podajal nobenih podrobnosti o tem, kako se naše čete ob močni podpori vojne mornarice in letalskih sil bojujejo, toda nadejam se, da bom to v kratkem storil. Mislim, da bom mogel dati izjavo v spodnjem domu o splošnem položaju, čim bo znan izid te velikanske bitke in čim bo moči oceniti ta izid v vsem svojem pomenu. To očitno ne bo možno pred začetkom prihodnjega tedna. Toda parlament mora biti pripravljen, da bo prišel krut in težak čas. Morem pripomniti le tole: Nobena stvar, ki bi se mogla zgoditi v tej bitki, v nobenem primeru in na noben način ne more vplivati na našo dolžnost, da branimo (navdušeno odobravanje) stvar vsega sveta, ki smo ji posvetili vse svoje sile, ter da nobena stvar ne more omajati našega zaupanja ter nas pripraviti do tega, da bi stopil s svoje poti. Nikdar v zgodovini nam ni nobena nesreča preprečila, da se borimo do končnega poraza naših sovražnikov. (Navdušeno odobravanje.)

Duff Cooper o kapitulaciji

London, 28. maja. AA. Reuter: Minister za informacije Duff Cooper je imel danes popoldne govor po radiu. V njem je med drugim dejal:

Kapitulacija Belgije je bila končana danes ob zori. Ne verujem, da smo poklicani dajati sodbo o tej odločitvi. Vemo, da se je belgijska vojska borila hrabro in nasproti strahovitim težavam. Položaj, v katerem je na podlagi tega angleška armada, je skrajno težak, vendar pa ni nobenega razloga, za kakršnokoli paniko. Naj bo izid sedanje bitke kakršenkoli, mi ne izgubimo in ne smemo

Angleška armada po zlomu Belgije

London, 28. maja. t. Reuter: Na merodajnih mestih v Londonu nikakor ne podcenjujejo resnosti položaja, v katerem se sedaj po belgijskem zlomu nahaja angleška armada. Vendar pa poudarjajo, da Angleži niso poraženi. Vse naloge, ki so jim bile poverjene, so storili. Kadar so bili poslani v protinapad, so ga izvedli, kadar jim je bilo ukazano, da morajo zaradi slabega položaja nazaj, so se s stisnjenimi zobmi umaknili, a ubogali so. V bojih se je pokazalo, da je Anglež v boju proti Nemcu kot osebnost močnejši. 14 dni so neprestano korakali, med korakanjem so se borili proti napadom nemških tankov in letal. Počivati niso mogli, hrano so med potjo in med boji zauživali. Toda nikdar se niso uklonili. Imeli so zaupanje v svoje vodstvo. Tega zaupanja bi ne bili imeli, ako bi častniki ne bili stali v prednjih vrstah in v teh bojih pokazali svoje odlike kot voditelji.

Položaj je danes takšen, da jim bo težko prenosovati fronto tako, da bi mogli napasti na treh frontah hkrati. Toda, borili se bodo skupno s Francozi dalje. S tem bo severna armada, ki se nahaja v strašnem položaju, dala francoski armadi na jugu dragoceno časa, da se na svoji fronti utrdi in preide v napad. Ta bitka bo v zgodovini vojne spadala med najbolj sijajna dejanja, kar jih je angleška armada kdaj storila v vsej svoji slavni zgodovini.

Nemško poročilo o predaji

»Belgijska vojska je štela okrog pol milijona mož«

Berlin, 28. maja. t. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Ko je belgijska vojska uvidela svoj brezupni položaj, je bilo izdano posebno poročilo, ki pravi: Belgijska vojska, ki šteje od 400 do 500.000 mož, je pod vodstvom kralja Leopolda položila orožje.

Glavni stan Hitlerja, 28. maja. AA. DNB. Pod vtisom uničujočega učinka nemškega orožja je belgijski kralj sklenil narediti konec nadaljnjemu brezsmiselnemu odporu ter je zaprosil za premirje. Odzval se je nemški zahtevi po brezpogojni kapitulaciji. S tem je belgijska vojska na današnji dan položila orožje ter prenehala obstajati.

Glavni stan Hitlerja, 28. maja. AA. DNB. Da bi preprečil nadaljnje prelivanje krvi in popolnoma brezsmiselno pustošenje svoje države, se je kralj Belgije odločil položiti orožje v nasprotju z željo večine svojih ministrov. Vojno ministertvo, ki je v glavnem zakrivilo katastrofo, katera je doletela

Kako Italijani slikajo predajo belgijske vojske

Rim, 28. maja. b. Italijanski radio poroča iz Ostende sledeče podrobnosti o kapitulaciji Belgije: Sklep belgijskega kralja Leopolda, da položi belgijska vojska orožje, je padel večer popoldne. V glavnem štabu belgijske vojske je bila konferenca, ki so se je udeležili ministri, razen onih, ki se mudijo v Parizu in Londonu. Dalje so bili na konferenci ugledni belgijski generali. Predsedoval ji je kralj Leopold.

Najprej je ministriški predsednik Pierlot podal obširno poročilo o pogajanjih, ki jih je vodil v Londonu in Parizu glede položaja Belgije, naker so posamezni generali izrazili svoje mnenje glede položaja belgijske vojske, ki se je znašla večer v najbolj kritičnem položaju.

Kralj Leopold se je dvignil na seji ter je izjavil, da je sklenil kapitulirati, ker ne vidi nobene možnosti več za nadaljno borbo pod sedanjimi razmerami, ker je belgijska vojska prepuščena sama sebi in na počasno uničevanje, pomoči pa ni bilo in je tudi ni pričakovati, ker so zavezniki podcenjevali vojne sile Nemčije, zaradi česar mora sedaj Belgija prenašati najtežje udarce in posledice.

Izjava kralja Leopolda je delovala na belgijske ministre kakor eksplozivna bomba. Generali pa so smatrali, da ima kralj prav in da zares ni nobenega drugega izhoda kot kapitulacija, če noče Belgije popolnoma uničiti za desetletja.

Belgijski ministri so skušali delovati na kralja Leopolda, da odstopi od svojega sklepa. Kralj Leopold je dejal, da od svojega sklepa ne odstopi. Ministriški predsednik Pierlot je zaradi tega takoj nato obvestil francosko in angleško vlado, razen tega pa je poveljnik zavezniških čet v Belgiji general Blanchard zahteval tudi avdienco pri kralju Leopoldu.

Angleška in francoska vlada sta nato po Pierlotu in Blanchardu skušali pridobiti kralja Leopolda, da svoj sklep odgodi vsaj za teden dni, toda tudi ta predlog je kralj Leopold zavrnil. Razgovor med kraljem Leopoldom in generalom Blanchardom je bil zelo buren in dramatičen. General je zamenjaval nagovoriti kralja, da odstopi od svoje namere in da bo šel na roko vsem željam, da se Belgija reši.

Kralj Leopold je nato zahteval od generala Blancharda, naj zahteva v Parizu, da francoska armada pri Amiensu takoj preide v ofenzivo, da se na ta način zmanjša pritisk na belgijsko vojsko, ki je v zadnjih bojih najbolj trpela. General Blanchard je stopil po radiu v zvezo tudi z generalom Weygandom, ki pa je dejal generalu Blanchardu, naj sporoči belgijskemu kralju, da mu ne more obljubiti ofenzive pri Amiensu. Nato je kralj Leopold prekinil vsaka nadaljnja pogajanja s poveljnikom zavezniških sil. Pred tem je še belgijski kralj zahteval, da se ustavi organizacija in pouk 300.000 belgijskih mladeničev, ki so se ob začetku vojne podali v Francijo. To pa je general Blanchard odločno odklonil.

Proti večeru je ministriški predsednik Pierlot še enkrat skušal vplivati na kralja Leopolda, naj odstopi od svojega sklepa in mu sporoči, da je od francoske in angleške vlade dobil močna jamstva, da bo Belgija po vojni vzpostavljena v sedanjih celotih tako na gospodarskem kot tudi na političnem polju. Belgijski kralj je opozoril ministriškega predsednika Pierlota, da ne igra tolikšne važnosti rušenje in uničevanje, temveč da gre predvsem za človeška življenja, ker je povsem jasno, da bi bila v nadaljnjih bojih belgijska vojska uničena do zadnjega moža, če bi se ne hotela udati.

Belgijo, se zdi, da je zdaj pripravljeno pokoravati se še dalje svojim angleško-francoskim zapovedovalcem. Hitler je ukazal, da se nasproti kralju Belgije v njegovi vojski zavzame zadržanje, do katerega imajo pravico vojaki, ki se hrabro bore. Ker belgijski kralj ni zase osebno izrazil nobene želje, mu je določeno mesto bivališča v nekem belgijskem gradiču, dokler ne bo končno javno določen kraj njegovega stanovanja. Zdi se, da skupno število belgijskih vojakov, ki jih je zadela kapitulacija, znaša okrog pol milijona mož. Nemške armade se bodo zdaj s povečanimi silami posvetile uničenju glavnih krivcev.

V tem trenutku Nemčija misli na svoje hrabre vojsake, ki so s svojim bojevitim duhom zavzeli trdnjave, kakršne so jih imeli za najmočnejše na prave na svetu. Ves nemški narod v globoki hvalnosti in s ponosom gleda na svojo vojsko, ki je izvajala to kapitulacijo potem, ko je izvršila sijajna dejanja.

Včeraj zvečer je ministriški predsednik Pierlot odšel z letalom v London, kamor je prisel tudi francoski ministriški predsednik Reynaud. Tam je bila konferenca z angleškim ministriškim predsednikom Churchillom. Storjen je bil še en poskus, da se reši položaj zavezniške vojske v Belgiji, ki se je zaradi odločitve kralja Leopolda znašla v najkritičnejšem položaju in pred popolnim uničenjem. Toda tudi zadnji napori se niso posrečili in pomoči je kralj Leopold svoj sklep uresničil. Ob 2. po polnoči je belgijski kralj prišel v zvezo z nemškim generalnim štabom in to s posredovanjem nemškega vojnega poveljnika v Gandu, ki je bil že tekom včerajšnjega večera informiran, da bo prišlo do važnih dogodkov in da naj bo pripravljen na vsak korak s strani Belgije ter da naj vsako poročilo nemudoma dostavi nemškemu generalnemu štabu.

Po krajših pogajanjih, ki so se vodila s posredovanjem tega nemškega poveljnika, je ob 4. zjutraj belgijski kralj Leopold formalno izročil nemškemu generalnemu štabu svojo in svoje vojske kapitulacijo.

Ob 4.15 je nemški generalni štab kapitulacijo sprejel na znanje. Belgijski kralj je položil orožje brez pogojev. Nemški generalni štab je takoj sporočil vsem poveljnikom nemške vojske v Belgiji in v severni Franciji, naj se z belgijsko vojsko postopa kot z nasprotnikom, ki se je hrabro in častno boril. Belgijskemu kralju Leopoldu pa so dali na izbiro enega izmed dvorcev v Belgiji, kamor se lahko naseli, dokler ne bodo končno urejeni odnosi med Nemčijo in Belgijo.

Za zavezniško vojsko je položaj postal brezupen zaradi tega, ker je bila belgijska vojska zbrana na položajih, ki gredo od izliva reke Schelde (Escaut) pa vse do Armentiersa. Zaradi kapitulacije belgijske vojske bodo nastali siloviti prodori nemških čet, ki jih bodo motorizirani oddelki izkoristili še v teku današnjega dne, da čimprej likvidirajo ostanke zavezniške vojske na severu.

Ze danes popoldne so prispele novice, da so nemške čete prodrle v Brugge (Bruges) in da napredujejo proti Dunkerqueju, ki je še edina

luka, ki jo imajo v rokah zavezniški ob Rokavskem kanalu. Dunkerque je še edina luka, iz katere se lahko reši angleška armada, ki šteje 250 do 300.000 vojakov in častnikov. Veliko vprašanje je, koliko od te armade bo mogoče rešiti, prav tako pa je važno, koliko bo mogoče odpeljati dragocenega vojnega materiala, ki so ga Angleži nagromadili v Belgiji.

Po zadnjih poročilih iz Ostende je belgijski kralj Leopold v teku današnjega dne prekoratil nemško vojno črto na nekem kraju pri Brugge in je na poti v neki dvorec, ki leži v vzhodnih mejah Belgije. Ni izključeno, da je kralj Leopold odšel v nemški generalni štab, kjer se bo rešila nadaljna usoda Belgije, njene vojske in bodočnosti.

Računajo, da je kapituliralo okrog pol milijona belgijskih vojakov, medtem ko jih je v Franciji okrog 300.000. Ni še znano, če bodo ti vojaki zahtevali prehod v Belgijo in zahtevali prav tako kapitulacijo, kar bi moglo povzročiti nove prodore v zavezniške črte, za katere splošno pravijo, da ne bodo vzdržale.

Rim, 28. maja. t. Havas. Kapitulacija belgijskega kralja je v vseh rimskih krogih napravila največji vtis. Presenečenje je splošno, tem bolj, ker so dopisniki italijanskih listov na nemški fronti v Belgiji še ponoči poročali svojim listom, kako sijajno se zavezniške armade branijo na belgijski fronti. Italijanski poročevalci so celo pisali, da Nemci sami priznavajo, da bo hud odpor zavezničkov zelo zavlekel napredovanje nemških čet.

Vtis v Ameriki

Washington, 28. maja. AA. Reuter. Kapitulacija Belgije, ki jo je sporočil kralj Leopold, ni zbudila velikega presenečenja v Washingtonu z ozirom na izjave o tem, da se položaj poslabšuje. Takšna poročila so prihajala zadnje dni. Toda kapitulacija Belgije je zbudila nov val pesimizma glede časa in prostora, na katerem bi bilo možno ustaviti nemško prodiranje. Nikjer drugod, razen v Londonu in Parizu ni bilo večje nade kot v Washingtonu, da se bo zavezniški vojski posrečilo presekati sovražni prodor. Tu prevladuje mnenje, da bo v skorajšnji bodočnosti prišlo do napada na britansko otočje s francoske in belgijske obale. Tukaj tudi z vso resnostjo jemljejo na znanje sedanji položaj zavezničkov.

Ameriški poslanik na seji francoske vlade

Pariz, 28. maja. b. Preteklo noč je bila v Parizu seja vlade pod predsedstvom Lebruna. Seja je trajala nad dve uri in so bili na njej sprejeti izredno važni sklepi. Seje so se udeležili tudi generali Weygand, maršal Petain in admiral Darlan ter ameriški poslanik Bullitt. General Weygand je poročal o vojnem položaju. Ministri so obravnavali tudi splošen mednarodni položaj.

New York, 28. maja. AA. Bivši predsednik Združenih držav Hoover je imel sredi noči po radiu govor, v katerem je predložil ustano-

viter ministrstva za municijo. Izrazil je mnenje, da bi morala ena osebnost voditi izvedbo načrta obrambe Združenih držav. Ameriki je potrebna taka obramba, je dejal Hoover, ki bi onemogočila vsaki evropski državi napadalne načrte na Ameriko čez 300 milj široki Ocean. Amerika potrebuje močno mornarico in vojsko, v kateri bi se moralo znatno zvišati število strokovnega osebja. Če bi znašala proizvodnja letal za vojsko in mornarico 4000 letal mesečno, bi to bil zadosten opomin svetu. Očitno pa je, da se nismo dovolj pripravljali.

Poročila z bojišč

Angleška poročila

Angleško vojno poročilo

London, 28. maja. AA. Havas. Angleško vrhovno poveljništvo je izdalo sredi noči tole sporočilo:

Sovražnik je danes zelo močno napadel angleške čete na flandrijskem ozemlju. Angleške čete so uspešno odbile napade ter pri tem vzdrževale zveze s francoskimi oklopnimi enotami. Na belgijskem bojišču se angleške čete borijo skupno z belgijskimi ter se močno upirajo močnim sovražnikovim napadom. Angleška fronta je ostala nedotaknjena. Naša letala so izvršila velika bombardiranja v ozadju sovražnika. Naše topništvo je zabilo številna sovražna letala.

Delovanje angleškega letalstva

London, 28. maja. AA. Letalsko ministertvo je izdalo sporočilo o bombardiranju, ki ga je izvršilo angleško letalstvo v toku minule noči. Sporočilo pravi: Angleško letalstvo je v minuli noči močno bombardiralo železniške in vodne prometne zveze v pokrajini med Renom in francosko mejo. Poleg že omenjenega bombardiranja letališč v Flisingenu, Bruslju in Anversu sta bili bombardirani tudi letališči v Venloju in Charleroiu. Več požarov je bilo videti na letališču Flisingenu. Na letališču pri Anversu sta dve angleški letali vrgli težke bombe. Okoli 150 bomb je bilo vrženih na letališču pri Bruslju in Charleroiu. Letališče pri Venloju je bilo napadeno z višine 150 m. Porušena so bila poslopja na letališču. V toku nočnih operacij so bile bombardirane železniške proge v Belgiji in zapadni Nemčiji, železniški mostovi v Belgiji ter oddelki nemške vojske in kolone tovornih avtomobilov.

London, 28. maja. AA. Reuter: Iz pooblaščenega vira se je zvedelo, da je bil včerajšnji dan za angleška letalska letala od vdrora Nemcev v Holandijo in Belgijo. Angleška letalska letala so uničila, oziroma resno poškodovala 79 nemških letal, od katerih so angleški letalci ugotovili, da jih je padlo 50, 29 pa poškodovanih pobegnilo. 14 angleških letal vrste »Hurican« in »Spitfire« se ni vrnilo v svoja oporišča, smatrajo pa za gotovo, da so letalci ostali nepoškodovani.

Izgube nemškega letalstva

London, 28. maja. AA. Havas: Angleški mero-dajni krogi izjavljajo, da so zavezniška letala v času od 15. do 26. t. m. zbila najmanj 1575 nemških letal. Naglašajo se, da so tu upoštevana samo ona letala, za katera je na osnovi ostankov bilo ugotovljeno, da so bila v resnici zbita. Če se temu številu dodajo še letala, ki jih je zbil francosko protiletalsko topništvo, so po mnenju angleških vojaških strokovnjakov Nemci izgubili v omenjenem času okoli 2000 letal. To so večinoma bombniki in letalska letala.

Vprašanja v parlamentu o letalskih napadih na begunce

London, 28. majnika. t. Reuter. V spodnjem domu je poslanec Wedgwood vprašal vlado, če ji je kaj znano o dozdnevih napadih nemških letal na zdravstvene ustanove in na begunce. V imenu vlade je odgovoril lord zasebnega pečata major

Attlee, ki je dejal: Bombni napadi nemških letal na sanitetske ladje, streljanje s strojnimi in ambulantne v Franciji, in razni drugi napadi na begunce, na žene in otroke, predstavljajo premisljene napade nemške letalske sile, ki jih je treba vzeti na znanje. Vlada si pridržuje popolnoma svobodne roke odgovoriti na ta dejanja, toda ne s istim načrtom, ker nihče ne more od nje zahtevati maščevanih dejanj nad ranjenimi ženami in otroki.

Francoska poročila

Weygand bo sprožil veliko ofenzivo

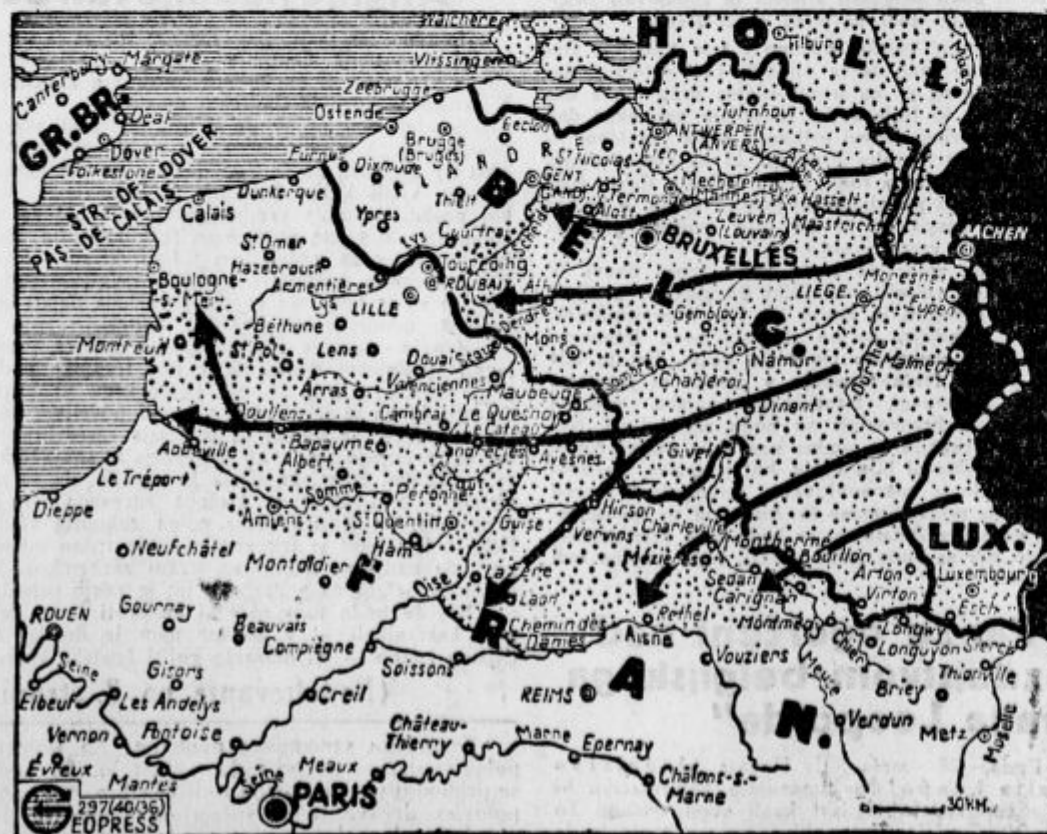
Bern, 28. junija. o. United Press poroča, da ima Francija zbranih 30 divizij, ki bodo mogoče še v teku te noči poslani v boj ob reki Aisne v bližini Rethela. Francija namerava s to ofenzivo sedaj ali nikdar rešiti francosko in angleško armado, ki je tako rekoč zajeta in obkoljena od Nemcev na belgijskem ozemlju. Poročila, ki so prišla sem z obeh strani bojišč, pravijo, da je general Weygand poslal večji del svoje armade na postojanke, še preden so se Belgijci udali. Posamezne zavezniške divizije štejejo okoli 15.000 do 18.000 mož, torej skupno 450.000 do 650.000 mož, ki so pripravljani za glavni napad.

Na obeh straneh, tako na nemški kakor na zavezniški, smatrajo, da bo general Weygand že v teku 36 ur pokazal svoj uspeh ali neuspeh. Središče zbiranja zavezniških čet pa je nekje med Rethelom in Montmedjem ob reki Aisne. V vojaških krogih so mnenja, da mora general Weygand zdaj na vsak način rešiti svojo obkoljeno armado. Iz zanesljivih virov poročajo, da ko so bile prebite belgijske črte, so Nemci takoj po prodoru pošiljali nove rezerve v Sedan, da bi zavrli nameravani zavezniški napad.

Delovanje francoskih letal

Pariz, 28. maja. AA. Havas: Letalsko ministertvo poroča: Trojna zmaga francoskega letalstva v treh minutah boja. Na površini 400 kvad. metrov so našli tri »Messerschmitt«-e. Naša letalska letala so od začetka »totalne vojne« v neprestanih bojih. Vsak dan lete po več ur ter preganjajo sovražna letalska letala, pa tudi bombnike. Udeležujejo se živahno v bojih, ki potekajo, odkar so nemške čete prekorale mejo Holandije, Belgije in Francije. Medtem ko naši bombniki in ogledniška letala letajo nad sovražnim zaledjem, kjer bombardirajo prometna križišča ter prinašajo o premikanju nemških čet dragocene podatke, naša letalska letala opravljajo stalno patrolno službo in neprenehoma napadajo nemška letala. Od 20 podvigov, ki vsi do zadnjega zaslužijo, da jih stavljamo za zgled, je vendar potrebno omeniti predvsem tale primer: Šest lovskih letal je stikalo za sovražnikom. Na 600 m se je patrula srečala z neko formacijo 18 sovražnih letal tipa Messerschmitt 109. Oglašile so se strojnice. Od vseh strani je odmevalo praske-tanje avtomatskega orožja. Bilo je ob 9.40, ko so francoska letala stopila v boj z nemškimi letalci. Potekle so tri dramatične minute. Ob 9.42 je vodnik eskadrite na 150 m daljave začel streljati na enega od Messerschmittov. Sovražni letalec je sko-

(Nadaljevanje na 3. strani!)

Zemljevid k vojnim dogodkom v Belgiji: Pikčasto polje prestavlja od Nemcev že do preteklosti sobote zasedeno ozemlje. Od nedelje se je pas okrog v Belgiji postavljenih armad že zozil in sicer so Nemci na jugu prodrli do Calaisa in do Lensa. Belgijska vojska, ki je držala severno fronto, je sedaj izročila Nemcem dejansko Belgijo do francoske meje.

(Nadaljevanje z 2. strani)

čil s padalom z letala, dočim je aparat strmoglavil na tla, ves v plamenih. Ob 9.43 je nameril narednik svoje letalo na drug Messerschmitt. Ta je padel na zemljo poleg onega, ki je bil sestreljen prej. Ob 9.45 je poveljnik opazil nad seboj neko nemško letalo. Naglo se je dvignil v višino, začel streljati na sovražnika. Tudi to letalo je bilo zadeto in je strmoglavilo na zemljo.

Nemška poročila

Nemško vojno poročilo

Berlin, 28. maja. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo državne oborožene sile poroča:

Velika bitka, ki se bje v Flandriji ter na področju Artoisa, je dosegla vrhunec srditosti. Naše čete so pri svojem srditem napadu ponekod naletele na ogorčen odpor. Ugnale so obkoljene sovražne armade v čedalje manjši prostor. Ta prostor strahovito tolčejo naše letalske sile. Po srditih bojih smo hitro pridobili na terenu proti belgijski vojski in smo zdaj 10 km pred Bruges (Brügge) in pred Tournaixom (Turnhout). Prekoračili smo Thiel (Tild) in v naskoku v bojih na nož zlomili odpor sovražne artilerijske divizije, ki je do zdaj branila tamkajšnje postojanke.

Ko je belgijska vojska uvidela ta svoj brezupni položaj, je bilo izdano naslednje posebno poročilo: Belgijška vojska pod poveljstvom svojega kralja, ki je štela od 400 do 500 tisoč mož, je položila orožje.

Nadaljujejo se boji proti obkoljenim Angležem in Francozom. Severno od Valenciennesa so naše čete na široki fronti prebile močne francoske obmejne utrdbe, medtem ko so zahodno od Valenciennesa prekoračile prekop Schelde (Escaut). Zavzeli smo Orchies in Douai. Tudi naše čete, ki prodirajo v smeri od zahoda, so na vsej črti odbile sovražnika. Mesta La Baisse, Merville, Hazebrouck in Bourbourg so v nemških rokah.

Vojna letala so obmetavala z bombami ceste in železniške proge, ki vodijo proti Zeebrugge, Nieuport, Ostende in Dunkerque, pristaniške naprave kakor tudi ladje v teh pristaniščih. Ob tej priliki je bil porušen v Dunkerqueu pristaniški most. Med Calaisom in Doverjem so nemški bombniki hudo zadeh nek sovražni rušilec.

Na južnem bojišču smo odbili nekaj sovražnih napadov, izvedenih v gornjem toku reke Somme ob uporabi bojnih vozil. Pri tej priliki smo uničili 30 sovražnih tankov. Južno od Carignana smo zbolžili svoje postojanke in odbili močne sovražne protinapade.

Sovražnik je večer izgubil skupno 91 letal. Od teh jih je bilo 63 sestreljenih pri letalskih spopadih, 11 pa jih je zbil protiletalsko topništvo. 15 letal je bilo uničenih na enem samem letališču. Izgubili smo 23 nemških letal.

Berlin, 28. maja. AA. DNB. Francozi se umikajo s tolikšno naglico, da imajo komaj čas rešiti najvažnejši in najdragocenejši vojni material — pravi poročilo DNB ja z bojišča. Zaradi tega je tudi vojni plen nemške vojske v zadnjih dneh zelo velik. Razen drugega vojnega materiala so nemške čete zajele velike količine sanitetnega materiala in poljskih bolnišnic, v katere so takoj spravili ranjene nemške vojake.

Nemci zanikajo

Berlin, 28. maja. AA. Današnji nemški tisk se ponovno obirno bavi z vestmi nasprotne propagande o nemških zverstvih.

»Berliner Lokal Anzeiger« pravi, da se te novice sedaj posebno pridno širijo za to, da se 1. pri lastnih narodnih ohrani in še ojača razpoloženje za odpor navzile dosedanjim neuspehom, 2. da se vpliva na nevtralne države, da bi se še katera izmed njih dobila za vojno proti Nemčiji, in 3. da se najde vsaj eno naknadno opravičilo za pobude zaveznikov za vstop v vojno.

»Berliner Börsen Zeitung« naglašja v nasprotju s temi neresničnimi poročili poročila o umorih ujetih nemških letalcih, naglašujoč, da je to surova kršitev mednarodnega vojnega prava. List dodaja, da je maršal Göring kot glavni poveljnik nemškega vojnega letalstva odredil strogo preiskavo za vsak posamezen primer te vrste, da bi se

zaradi takega postopanja izvršile potrebne konsekvence.

»Völkischer Beobachter« pravi med drugim, da se nasprotniki Nemčije motijo, če mislijo, da bodo s tako propagando dosegli ceneno zmago, kakršno so na ta način izvajali v vojni leta 1914 do 1918. Takrat se je nasprotnikom posrečilo s proizvodni svoje fantazije dvigniti ves svet na noge proti Nemčiji. Danes pa je Nemčija močnejša od svojih nasprotnikov tudi v pogledu tega vojnega sredstva.

Nemci v francoskih industrijskih krajih

Berlin, 28. maja. AA. DNB. Najnovejše uspehe nemških čet v »hodnik« v severozahodni Franciji je treba gledati ne samo z vojaškega, temveč tudi z gospodarskega stališča. Nemške čete so prispele v najbolj industrijsko francosko pokrajino, ki je največjega pomena za gospodarsko življenje Francije. Severovzhodni del Francije, kjer je zdaj bojišče, proizvaja 75% skupne francoske proizvodnje črnega premoga, 21% železa in železnih proizvodov, 82% proizvodnje jekla itd. Nemški strokovnjaki trdijo, da tekstilna industrija v teh krajih pokriva 88% skupne francoske proizvodnje volnenega blaga, 30% bombažnega blaga in predvsa ter 90% lanenega blaga. Pokrajina Nord z industrijskim središčem Lille je znana industrijska pokrajina.

Cesar Viljem v Potsdamu

Bern, 28. majnika. t. Havas. »Basler National Zeitung« poroča iz Berlina, da se bo jutrišnjega pogreba v vojni padlega princa Viljema, sina bivšega prestolonaslednika, ki bo v Potsdamu, udeležil tudi bivši cesar Viljem, ki je že prišel v ta namen v Berlin.

Kanadske čete korakajo skozi London. V ozadju je stolp angleškega parlamenta.

Norveška fronta

Berlin, 28. maja. DNB: Poročilo vrhovnega poveljstva se glasi:

Vojno letalstvo z uspehom napada v severni Norveški. V Bozeu je bila uničena radijska postaja, dočim je bila neka druga sovražna radijska postaja težko poškodovana. Na Norveškem smo zbili na tla dva sovražna letala. Kakor je bilo sporočeno že v posebnem obvestilu, so nemški borbeni čolni uničili ob belgijski obali nek angleški rušilec in eno sovražno podmornico. Ponoči na 28. maj se je posrečilo razen tega nekemu našem bojnemu čolnu potopiti prevozno ladjo, ki je imela 3000 ton. Na njej je bilo mnogo blaga. Angleško vojno letalstvo je nadaljevalo s svojimi napadi brez cilja in načrta na nevojaške objekte v severni in zahodni Nemčiji. Ubilih je bilo nekaj civilistov.

Vojna na morju

London, 28. maja. AA. Reuter: Angleška admiraliteta sporoča, da so izgube trgovske mornarice v tednu od 12. do 19. maja naslednje: Ena angleška 629 tonska ladja, tri zavezniške ladje s skupno tonažo 29.552 ton, vsega skupaj štiri nevtralne ladje s tonažo 16.120 ton. Po tem takem je bilo potopljenih skupno 8 ladij, ki so imele 46.301 ton.

Zvedelo se je, da so Norvežani potopili nemško petrolejsko ladjo »Metekgac« (6031 ton) in ladjo »Rosario« (6079 ton). S tem ladjama znašajo skupne izgube nemške trgovske mornarice do 19. maja okoli 850.000 ton, kar je mnogo več kakor pa znašajo izgube, ki jih je sovražnik prizadejal angleški trgov. mornarici.

Posveti Rim - Berlin - Moskva za ohranitev miru na jugovzhodu?

Švicarska »Neue Zürcher Zeitung« objavlja sledeči dopis od svojega dopisnika v Budimpešti: V južnovzhodni Evropi je začel prevladovati vtis, da so diplomatski razgovori, ki so očividno v teku med Nemčijo, Italijo in Sovjetsko Rusijo, že toliko napredovali, da je mogoče trditi, da bi v primeru odkritega izbruha sovražnosti na Sredozemskem morju Jugoslavija, Madžarska, Rumunija in Bolgarija ostale izven prepira in bi jih sredozemska vojna ne potegnila s seboj v vojni vrvež. Na podlagi poročil, ki jih je sprejelo iz Berlina, Rima in Beograda, meni glasilo madžarske vlade »Pester Lloyd«, da Nemčija, Italija in Sovjetska Rusija zasledujejo politiko, ki mirnega ravnotežja v južnovzhodni Evropi v nobenem primeru ne sme motiti. Hitra obnova sovjetsko-jugoslovanskih trgovinskih odnosov podrtava verjetnost naziranja, da bo hitro sledila tudi obnova rednih diplomatskih odnosov, morda celo že v juniju. Tudi skorajšnji vstop Sovjetske Rusije v donavsko komisijo naj služi kot dokaz za to, da Italija in Nemčija na jugovzhodu Evrope ne zasledujeta ciljev, ki bi bili sporni ciljem sovjetske Rusije.

Jugoslavija — Sovjetska Rusija

Rim, 28. majnika. t. Havas: Današnji jutranji listi javljajo, da pride dne 5. junija v Belgrad večje sovjetsko odposlanstvo, ki bo imelo nalogo, da s jugoslovansko vlado sklene sporazum o obnovi rednih diplomatskih odnosov med obema državama. Italijanski listi dodajajo, da bo to zastopstvo prisostvovalo tudi obredni slovesne potrditve jugoslovansko-sovjetske trgovinske pogodbe. Končno izjavljajo rimski listi, da bo morda kakšna bolj odlična sovjetska osebnost pri tej priložnosti prišla v Jugoslavijo, da osebnost vodi pogajanja za obnovitev diplomatskih odnosov.

Angleška pogajanja s Sovjeti

London, 28. maja. AA. Reuter: Današnji listi kažejo velike zanimanje za pot angleške delegacije v Moskvo pod vodstvom sir Stafforda Crippsa.

»Times« pišejo ob tej priliki, da je vlada sklenila poslati delegacijo v Moskvo, da bi pokazala dobro voljo, da se doseže sporazum. List pravi, da bi bila romantična iluzija smatrati, da bo Kremenlj radikalno spremenil svojo zunanjo politiko, toda v okviru te politike obstajajo gotova praktična vprašanja, glede katerih se lahko angleški in ruski interesi spravijo v sklad. Obnovo trgovinskih pogajanj med obema državama je treba v tem smislu pozdraviti. »News Chronicle« smatra, da je angleška vlada postopala odločno, ko je poslala Stafforda Crippsa v Moskvo. List izraza zadovoljstvo, da je za to določena oseba, za katero

se ve, da ne izgublja časa. To dokazuje tudi dejstvo, da je takoj odšel v Moskvo. List nazadnje naglašja, da je Sovjetska Rusija obljubila, da bo vse blago, ki ga bo uvozila iz Anglije, uporabila za lastno porabo in ne za to, da bi se podaljšala vojna.

London, 28. maja. b. Angleška vlada je na nasvet sovjetskega poslanika v Londonu Majskega sklenila imenovati v Moskvi novega angleškega poslanika namesto Williama Seetsa, ki se ne bo več vrnil v Moskvo.

Zürich, 28. maja. b. Budimpeštanski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da se v Budimpešti mnogo govori o tem, da je bilo letos veliko število sovjetskih čet odposlanih iz svojih garnizij v smeri proti Kijevu v področjih nove zahodne ruske meje. Ni še znano, če gre samo za zamenjavo v prejšnjih mesecih mobiliziranih čet, ali gre za pokrete ruskih čet, ki stojijo na Karpatih.

4 junij, važen dan v Italiji

Rim, 28. maja. b. Iz merodajne strani poročajo, da bo 4. junija seja ministrskega sveta pod predsedstvom Mussolinija, na katerem bodo sprejeti važni sklepi o bodočem stališču Italije do sedanje vojne. Na tej seji bodo razpravljali o obveznosti Italije, ki je ima po sporazumu o nemško-italijanski vojni zvezi. Mussolini bo poročal ministrskemu svetu o pripravah, ki jih je Italija storila na kopnem, na morju in v zraku.

Rim, 28. maja. b. Angleško poslanstvo je svetovalo v posebni okrožnici vsem angleškim državljanom, naj čimprej zapustijo Italijo. V Rimu in drugih italijanskih mestih nadaljujejo s propagando za vstop Italije v vojno. Na vseh italijanskih univerzah so bile v tem smislu sprejete resolucije, ki so jih odobrili rektorji in jih poslali Mussoliniju.

Nevtraln opazovalci so prepričani, da je vstop Italije v vojno le še vprašanje nekaj dni, ker se vedno bolj jasno kaže, da blokada zaveznikov ni bila stvarni razlog za odločitev Italije. Tudi popolna ukinitve blokade ne bi mogla spremeniti Mussolinijevega sklepa. Za boljše razumevanje trdijo ti krogi, da se odgovorne oblasti v Italiji pečajo sedaj samo s propagando po teritorialnih zahtevah. Tako so večeraj zahtevali Italijani Nico, proti večeru pa so zahtevali Korziko in celo vrsto drugih zahtev.

Na italijansko-francoski in italijansko-švicarski meji

Rim, 28. maja. AA. Reuter Čprav francosko-italijanska meja ni uradno zaprta, so vendar nekateri Francozom nenadno in brez poprejšnjega obvestila preprečili, da bi zapustili Italijo, ker niso imeli italijanskega vizuma za odhod. Vizuma do zdaj nikdar niso zahtevali. Ta nov ukrep izvajajo samo nasproti Francozom. Vlaki vozijo normalno.

Curih, 28. maja. AA. Reuter: V nasprotju z nekaterimi vestmi, italijansko-švicarska meja zdaj ni zaprta — izjavljajo švicarske zvezne oblasti. Francoski krogi v Bernu pravijo, da jim ni ničesar znanega o tem, da bi bila francosko-italijanska meja zaprta.

Popolna vojna

pripravljenost v Egiptu

Kairo, 28. maja. t. Havas. Ministrski predsednik Maher Paša je objavil izjavo, v kateri poziva prebivalstvo, naj ohrani mirno zadržanje sprito hudega zunanje-političnega položaja in naj ima polno zaupanje v vlado, ki je na svojem mestu in je v svojih ukrepih zelo previdna. Vlada da je zadnje čase storila vse ukrepe, ki so potrebni za vsako možnost, ki bi mogla nastopiti v bližnji bodočnosti.

Angleško-italijanski odnošaji

London, 28. maja. t. Reuter. V spodnjem domu je poslanec Wedwood Benn vprašal vlado, kakšni so trenutno odnošaji med Anglijo in Italijo. Na vprašanje je odgovoril državni podtajnik Butler, ki je dejal:

Angleški zastopnik se je nedavno vrnil iz Rima in je prinesel seboj predloge, ki o njih vlada Nj. Vel. meni, da so zadostna podlaga za sporazum o nadzoru nad vojnim tihotapskim blagom. Zastopniki Anglije in Italije sedaj v Rimu te predloge proučujejo in izdelujejo vse podrobnosti. Dokler to delo traja, ne morem dati nadaljnjih pojasnil.

Osebnosti

Belgrad, 28. maja. m. S kraljevim ukazom je premeščen višji pristav in izseljeniški odposlanec v Bruslju Janko Svajgar v ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje v Belgradu. — Napredovali so: konzultor in škofijski vikar v Skoplju Viktor Zakrajšek v 6. skupino; v 4. skup. 1. stopnje dr. Blaž Svetel, profesor Drž. trgovske akademije v Ljubljani; v 5. pol. skup. za višjega katastrskega inspektorja Minati Vilko pri katastrski upravi v Ljubljani in Bajt Josip pri katastrski upravi v Krškem. V 7. skup. za podinspektorja finančne kontrole Vehovec Feliks, za katastrskega geometra Pajer Slavko v finančnem ministrstvu.

„Skriti možgani nemške armade“

Pariški »Match« objavlja v svoji številki z dne 23. maja sledeči opis nemškega generala Wietersheima, ki ga imenuje »skrite možgane nemške vojske«, ker je načelnik strateškega oddelka v vrhovnem nemškem generalnem štabu.

En general, visok in tenak, trd v svoji uniformi, preudarno koraka po stopnicah v vojni ministrstvo. V tretjem nadstropju odpre vrata neke pisarne in se vsede za mizo. Njegov adjutant ga spoštljivo sprejme. To je general Gustav von Wietersheim, »možgani nemške armade«, ki je prišel na delo. Trdo obril po obrazu, v svojih kretnjah in besedah ledeno hladen. Povelja, ki jih daje, so jasna in določena. Pisarna ni velika. Vse štiri etene so skrite za visokimi jeklenimi omarami, ki ima vsaka varnostne ključavnice. V teh omarah se nahajajo številni spisi. Od vsebine teh spisov je odvisna usoda nemškega orožja. V teh omarah so namreč shranjeni vsi strateški načrti za vse prošle vojne, za vse vojne, ki so v razvoju, za vse tiste, ki se pridejo.

Nekaj tednov je ležal spis o vojni na Norveškem na mizi generala. Kakor hitro se je tamkaj vojna začela, je ta spis za njega postal že zrel, da ga položi v arhiv. Načrt je bil do pitice natančno izdelan že meseca. General je zapisal po njem le tu in tam kakšne pripombe, dal nekaj povelj, in spis je šel v svojo predal nazaj. Nekaj 100 km daleč lam gori na Norveškem pa se je začela premikati ena divizija.

Le zelo redko se izven vojnega ministrstva imenuje generala Wietersheima. On spada med tiste, ki delajo aktivni in največji tišini. On je živa rez med nekdanjo cesarsko in novo hitlerjevsko nemško armado. Stvarno je izvrševatelj Ludendorffovega testameta. Ko je bilo treba spraviti v skladnost vse vojne izkušnje iz svetovne vojne od 1914 do 1918 z novimi vojnimi sredstvi narodno-socialistične Nemčije, so za to potrebovali moža. Moža, ki bi znal uporabiti vseh pet vrst orožja: solobne nemške vojne znanosti; letalstvo, brodogradnjo, suhozemsko vojsko, gospodarsko orožje in orožje propagande. Državni kancler Hitler je to nalogo poveril Wietersheimu.

L. 1914 je bil poročnik Wietersheim, ki je padel blestečemu polju »Cesarica Augusta« generalnemu štabu Scheffer-Boyadela. Preden je odšel

od tamkaj, se je srečal in spoznal s poročnikom von Brauchitechem, ki je pripadal polku cesarskih Elizabetinih grenadirjev. Po svetovni vojni ga je general von Seeckt poklical v generalni štab berlinskega vojnega okrožja. Tam je pomagal ustvariti novo nemško armado. L. 1933 je Hitler prevzel oblast in Wietersheim je bil z generalom Fritschem vred postavljen na drugo službeno mesto. Dobil je končno zaposlitev, ki mu je najbolj ustrezala. Postal je načelnik strateškega oddelka v vrhovnem generalnem štabu.

Semkaj je Hitler pogostokrat prihajal in se uvažal v vprašanja moderne strategije. Tukaj je proučeval znani spis slovitega »Schlieffenovega načrta« (nemški napadalni načrt za vojno proti Franciji, ki so ga imeli pripravljenega za zadnjo svetovno vojno, a se ga niso držali). Tudi Röhmi in njegovi prijatelji so prihajali semkaj na pogovor z generalom Wietersheimom. Toda ta jih je odganjal z besedami, ki so odmevale, ko da bi udarjala dva kosa jekla drug ob drugega: »Jaz sem samo vojak in se na politične spletakarje ne razumem.« Zato se tudi ni premaknil, ko je slišal, da so bili Röhmi in prijatelji ustreljeni. Nekaj časa zatem je bil imenovan za generala.

Po svoji naravi je veljal za največjega strokovnjaka v primeru kakšne vojne s Sovjetsko Rusijo. Toda kot mož, ki zna delati in biti tiho, ni črnil besede, ko je bila v avgustu 1939 sklenjena zveza s Sovjetsko Rusijo, in od takrat naprej spis o načrtih vojne proti vzhodu ni prišel več na generalovo pisalno mizo.

Od srede aprila 1940 dalje so v malo pisarno generala Wietersheima prihajali številni odlični gostje. General Keitel, vrhovni poveljnik nemškega generalnega štaba, je po cele ure presedel v tej sobi. V usodnih dneh od 2. do 5. majnika, torej tik pred dnevom, ko je nemška vlada Nizozemski in Belgiji poslala znano spomenico, ki ji je sledil napad, general Keitel sploh ni zapustil te sobe in »Ludendorffovega dediča«, tistega nemškega generala, ki ga nikjer ni videti, ki ga nikdo ne pozna, a ki vse ve in vse vidi. Nobena slika o njem ni znana. Nobenih izjav ni izustil. Samo eno razvedrilo ima sredi svojega tako strašno odgovornega dela. Vsako jutro jaha po cestah okrog svoje vile v Dahleu. Če ga kdo vidi jezdit mimo, bi mu nikdo ne prisodil, da so te roke, ki tako lahko drže vajeti, sprožile nemško ofenzivo na zahodni fronti.

Takoj po bombardiranju se spravijo vojaške delavske kolone na delo, da popravijo ceste.

Politični zapiski

Srbski pisatelji pridejo v Ljubljano

Belgrajsko »Vreme« prinaša članek svojega ljubljanskega dopisnika, ki poroča o sestankih slovenskih in hrvatskih pisateljev v Ljubljani, Zagrebu in Mariboru. V svojem članku tem sestankom pridaja mnogo pomena ter naglašja, da so pobudo za sestanke s hrvaškimi pisatelji dali Slovenci. Nato pa poroča, da je 19. t. m. bilo v Mariboru sklenjeno povabiti na Slovensko tudi srbske pisatelje ter da se podobni sklep pripravljajo tudi v Ljubljani. Ta namen, pravi poročilo, bo v Belgradu gotovo pozdravljen. To je potrebno zlasti dandanes, ko se to delo premišljeno pripravlja, da se izvede načrt za spoznavanje pisateljev in pisateljskih del, ko nam bodo ti povedali ne le, kako je nekdanj bilo in kako je, temveč tudi, kako bo. Sedanja časa zahteva prerokov in naš narod jih ima. Treba jim je le omogočiti, da povedo svoje besede narodu, ki naj jih sliši. Na koncu omenja hrvaško himno, ki jo je bil skomponiral Slovenec Vilhar. »Slovenec in Hrvat«, ki pa se je po vojni spremenila v »Slovenec, Srb, Hrvat«. Ta himna naj bi bila znak naših težej v sedanosti. Tako belgrajsko »Vreme«.

Drage volje domovini vse

Sarajevska muslimanska »Pravda« piše v članku o naši nevtralnosti ter naglašja, kako nas je ta oboroženi spopad našel sredi našega dela, ko smo urejali svoje še ne urejene domače razmere. Naši sovražniki so hoteli izrabiti naše nesporazume, da bi nas razdvojili, bili pa smo tako zavedni, da bi se bili ob času največjih notranjih nasprotij složno zoperstavili vsakršnemu prizadevanju zoper nas. To ve vsa Evropa in ves svet, zato se nas nič ne loti, vsaj za zdaj ne, ne vemo pa, ali bo to ostalo vse čas, dokler bo trajala vojna. Zato se ukrepajo ukrepi previdnosti, da bi bili pripravljeni za vsa kršna morebitnost, kar je treba le pozdraviti ter se vključiti v ves ta sistem narodne obrambe, ki bo delovala kakor kolesje v uri, kadar bo pokazala potreba... Zato svoji domovini rade volje dajemo vse, kar od nas zahteva. Vsekdar smo pripravljene doprinesiti za svojo domovino še mnogo več kakor drugi in več kakor si drugi sploh mislijo morejo.

Muslimani za svojo versko avtonomijo

Kakor znano, je pravosodni minister dr. L. Marković razpustil muslimanski verski odbor v Skopju, ki se imenuje vakufski mezarilski odbor, ter je vanj postavil komisarja. Ta verski odbor pa je avtonomen ter podrejen le verskemu poglavarju muslimanov. Zato so muslimani iz Bosne in Hercegovine zaradi tega silno razburjeni ter pravijo, da je bila s tem kršena njihova verska avtonomija. Muslimani pravijo, da bi bil kaj takega, ako bi bilo sploh treba, smel ukiniti le njihov verski poglavar reis ul ulema Spaho, ker je ta odbor strogo verska, prosvetna ustanova. Zaradi tega je reis ul ulema Spaho odpotoval v Belgrad, kjer bo na merodajnem mestu protestiral zoper ta ukrep, če ga minister prej ne bo hotel prekiniti. Listi poročajo, da so se protestnemu gibanju pridružili vsi muslimanski politični zastopniki, senatorji in bivši poslanci, ki so poslali svoje protestne brzojavke tudi Dragiši Cvetkoviću kot predsedniku JRY, ministru dr. Markoviću ter svojemu ministru dr. Kulenoviću. V zadnji brzojavki pravijo muslimanski zastopniki, da imajo tako postopanje za najbolj grobo kršitev versko-prosvetne avtonomije muslimanov kraljevine Jugoslavije ter zahtevajo, naj se takoj preklic. Kulenoviću so poleg tega še sporočili, naj o tem pouči tudi najvišje kroge ter pri njih posreduje. Kakor poročajo listi, se bodo temu protestnemu gibanju pridružila vsa muslimanska društva in organizacije.

Finančni položaj zagrebškega mesta

Na ponedeljkovi slavnosti seji, kjer so novi zagrebški občinski svetniki bili zapriseženi, je po opravljenih ceremonijah spregovoril novi zagrebški župan, dosedanj komisar Mate Starčević, ki je v kratkem podal poročilo o finančnih razmerah zagrebškega mesta. Kakor poročajo listi, je zagrebški župan takole dejal: Ko je prevzel dolžnosti mestnega komisarja, sploh ni bilo blaginjske gotovine, ker je bilo vse porabljeno za redne potrebe. Bili so dnevi, ko je občinska gotovina znašala le pol milijona dinarjev, medtem ko bi prometna glavica za mesto Zagreb morala znašati najmanj 15 do 20 milijonov dinarjev. Zato je bil prisiljen najeti kratkoročno posojilo treh milijonov dinarjev pri Mestni hranilnici, poleg tega pa je bilo sklenjeno posojilo 30 milijonov dinarjev pri SUZORju. Ko je šlo za izplačilo tega posojila, je bilo ugotovljeno, da stanje občinskega premoženja ni ugodno, ker je SUZOR zahteval po svojih dolžilih vknjižbo na nepremičnine v vrednosti 89 milijonov dinarjev, za kar pa so le težko našli kritje. Nato je naglašal, da je v imenu vseh mestnih občin na Hrvatskem naprosil finančno ministrstvo, naj izda uredbi, ki naj bi omogočila pravilno porazdelitev davčnih bremen. Dokler ne bo te uredbe, ni mogoče sestaviti niti mestnega proračuna ter ne bo mogoče plačevati obveznosti, zlasti ne letnih določ, ki znašajo v Zagrebu 57.750.000 dinarjev. — Kakor je videti, ni zabava biti zagrebški župan.

Premišljevanja o Sovjetski Uniji

Splitski »Narodni list« prinaša iz Belgrada članek o Sovjetski Uniji, kjer med drugim pravi: »Naša delegacija se je vrnila iz Moskve. Gospodarska pogodba je podpisana, kakor kaže, v zadovoljnost obeh strani. Kakor odločno pozdravljamo, da so vzpostavljene gospodarske razmere ter upamo, da se bodo čimprej vzpostavile tudi politične s Sovjetsko Rusijo, vendar ni med tistimi, ki bi bili pretirani optimisti, kakor so nekateri naši ljudje, ki v teh razmerah vidijo vse mogoče dobre posledice za Jugoslavijo. Rusija ni več stara Rusija, še manj kakor velika slovanska Rusija, pač pa je Sovjetska Rusija, s čemer je treba računati.« V »Narodnem kolu« pa je Hinko Krizman napisal članek, kjer pravi, da naši upi v zvezi s trgovinsko pogodbo s sovjeti ne smejo biti pretirani. Nato pa pravi: »Jugoslavija kot najbolj izpostavljena in največja balkanska država ima največji interes, da se ohrani balkanski mir in neodvisnost. Odnosi s Sovjetsko Rusijo morejo temu služiti, kar je prav tako v interesu balkanskih držav kakor v ruskem imperialnem interesu. Svobodno in mirno življenje balkanskih narodov v vedno večjem sodelovanju in federaciji svojih političnih in gospodarskih interesov more biti najlepši doprinos k trajnemu miru in novi organizaciji političnega življenja človeštva.«

V zasedeni Nizozemski

Švicarski list »Neue Zürcher Zeitung« objavlja naslednji dopis poročevalca »United Press«, ki je osebnost prehodil od Nemcev zasedeno nizozemsko državo:

Potniki, ki so prišli na Nizozemsko, pravijo, da postaja življenje spet normalno. V Amsterdamu in v Haagu takorekoč ni videli nobene spremembe v zunanji sliki pouličnega življenja, ako izvzamemo avtomobilski promet, ki je bil zaradi nemške zasege bencinskih zalog skrajno skrajnostne mere. Zasega bencina je bila potrebna, tako pravijo nemške vojaške oblasti, zaradi tega, ker so odhajajoče angleške čete zažgale ogromne zaloge petroleja in bencina v Amsterdamu in v Rotterdamu. V Amsterdamu so na primer velika skladišča petroleja, ki so last ameriške »Standard Oil« in angleške »Royal Dutch«.

Preskrba z živežem, ki je za časa vojnih dogodkov nekaj dni popolnoma zastala, je postala spet redna. Sprito velike poljedelske proizvodnje na Nizozemskem tudi v bodočnosti ne pričakujejo nobenih znatnih omejitev v tem pogledu. Le prodajo kavo in čaja so trgovci sami zelo omejili.

Toda obšutne spremembe se kažejo zaradi bliskovite ukinitve pomorske trgovine, kakor tudi zaradi nepričakovano hitre vrnitve 600.000 vojakov v gospodarski obliki državnega življenja. Nizozemska je že pred izbruhom vojne imela znatno število brezposelnih, ki pa se je sedaj kar nenkrat pomnožilo za nove stotisoče, za katere ne bo mogoče najti dela. Nemška oblast bo zaradi tega nizozemsko vojske, ki so uradno sicer še vojni ujetniki, a se smejo svobodno gibati in niso pod nadzorom, le počasi odpuščala iz objema vojaške organizacije nazaj v zasebno življenje. Orožje pa smejo nositi samo častniki. Verjetno bo nemška oblast nezaposlene uporabila za obnovitvena dela v porušeni pokrajini.

Obnovitvena dela bodo trajala dolgo in bodo veliko ljudi zaposlila. Tako na primer vidi popotnik na cesti od Haaga do nemške meje povsod strašne slike razaranja. Posebno hudo je prizadet 60 km dolgi odsek ob cesti med Utrechtom in Arnhemom. Ze pred Utrechtom se začnajo dolge vrste hiš v razvalinah, razstreljene, brez streh ali z od dima črni odprtinami, kjer so bila prej okna. Nato

sledi pokrajina, polna podeželskih domov raznih bogatašev, kjer je tudi mnogo razvalin. Od nekaterih palačam podobnih domov so ostale le še stene. Druge so preluknjane od topovskih krogel in kar posejane z vrtninami od strojnih pušk. Vmes pa so spet večji predeli, kjer ni niti najmanjšega sledu o kakšnih vojnih dejanjih. Mnoge ceste so še vedno delno zaprte s hlodi in debli dreves, ki so jih nizozemski vojaki pri umikanju sekali in valili na ceste ter jih še prepredili z bodnimi žicami.

Okolica Doorna, kjer je prebival bivši nemški cesar Viljem, je skoraj nedotaknjena. Za bivšega cesarja se nikdo ni zmenil, le njegovo strešno osebje, ki je bilo nemško, so Nizozemci ob izbruhu vojne internirali. Pet kilometrov daleč od Doorna pa, v Dreibergenu, so bili že hudi boji.

Cim bolj se bližamo brenskemu mestecu Rhenen, tem huja postajajo razaranja. Mesto Rhenen je danes le še kup razvalin, iz katerega so se še na dan zloma nizozemske vojske valili črni dimi. Le cerkev, ki je stala nekoliko stran od ceste, ni prav nič trpela. Za mestecem Rhenen leži naselbina Wageningen, ki je tudi zelo trpela. Potem pa postaja pogled na pokrajino spet lepši. Vsi mostovi so bili seveda porušeni in treba si je pri prekočanju številnih kanalov in rek pomagati z različnimi pomožnimi mostovi in brvni, ki so jih nemški pionirji v hitri zgradili. Zelo zanimivi so v tem pogledu prehodi čez reko IJssel in čez reko Ren. Človeka zabebo po hrbtu, ako misli na to, da so tukaj čez korakali celi polki in so se valile cele oklopne divizije. Čez Ren in čez IJssel sta bila dva ogromna železniška mostova, ki so jih Nizozemci poglani v zrak, a ki so jih Nemci hitro nadomestili s pomočjo velikih vlačilcev, ki so jih v rekah zasidrali in med seboj povezali z lesenimi tramovi.

Po izjavah nemških oblasti znaša porušeni del Nizozemske le malenkostni odstotek vsega ozemlja, ki je ostalo nepoškodovano. Najhuje je bilo menda prizadeto veliko mesto Rotterdam, kjer je bilo mestno središče, tam, kjer je bil sedež trgovine in gospodarskih ustanov na skoraj dveh kvadratnih kilometrih prostornine, od topovskih granat in letalskih bomb pretolčeno in zmlato v kup razvalin. Smrtnih žrtev pa ni bilo veliko. Nemške številke navajajo v Rotterdamu 300 mrtvih in 300 ranjenih.

izven vsakega dvoma, da je Weygand prevzel zavezniške armade v najslabšem položaju. Toda Francija je zdaj prepričana in z njo tudi Angleži, da so postavili z Weygandom na čelo svoje vojske najboljšega moža, ki ga imajo. Zdaj imajo brez dvoma Nemci tehnično premoč nad zaveznički. Ako ta izrazita tehnična premoč že v prihodnjih tednih ne bo strla zaveznikov, potem je pričakovati, da se bo na obeh straneh merila sposobnost poveljujočih generalov. Pred nekaj dnevi je maršal Göring izjavil, da je na nemški strani Hitler tisti vojskovodja, ki je v glavnih oblikih izdelal načrte za sedanje ofenzivne bitke nemške armade. Po Göringovi izjavi je Hitler zamislil pohod na Poljsko, drzno zavajevanje Norveške in s njegovi tudi načrti za nemški napad proti zahodu. Če je to točno, potem se je neznan vojak iz svetovne vojne razvil v resnično velikega vojskovodjo in bo sedanja vojna na zahodu velikanski dvoboj, ki se bo bojeval med generalom Weygandom in Hitlerjem.

Dr. — ec.

Pariško pismo

Pariz, 21. maja.

Nič se ne ponavlja v zgodovini, pa vendar najdemo zanimive vzporednice v vodstvu vojske. Imena Amiens in Abbeville igrajo danes veliko vlogo v vojnih poročilih, prav tako kakor v zadnji svetovni vojni, ko so bile velike bitke spomladaj 1918. leta. Tudi tedaj je bil tak položaj, da so vsi mislili, da so zaveznički izgubljeni. Ludendorff je v več kot milijon mož na prav genijalen način započel veliko ofenzivo, ki je segla nazaj po Schlieffenovem načrtu in je na široki fronti med Laonem in Arrasom sprožil silen sunek proti Amiensu. Nemci so prodrli 70 km globoko v zavezniško bojno črto. Dne 9. aprila 1918 je bila seja zavezniških politikov in vodilnih generalov v Doullensu, na kateri je bil imenovan za vrhovnega poveljnika general Foch. Foch sam pripoveduje v svojih spominih o tem imenovanju, ki je bilo sklenjeno pod vtisom grozečega katastrofalnega poraza. Prvo tisto je bil Foch določen, da gre v Abbeville in da tam organizira odpor proti pridirajočemu sovražniku. Na poti tja pa je dobil povelje, naj pošlje šefa svojega generalnega štaba Weyganda v Abbeville, sam pa naj gre v Compiègne, da se udeleži seje vrhovnega vojnega sveta. V kritičnem trenutku je Foch prevzel vrhovno poveljstvo na celi zapadni fronti. S sladkokislim obrazom mu je ob tej priliki rekel njegov stari zopnik Clemenceau: »No torej, tu imate končno vaše vrhovno poveljstvo.« Foch pa mu je, kakor sam piše v spominih, odgovoril: »Vi ste mi podarili izgubljeno bitko, ki naj jo sedaj jaz dobim.« In Foch jo je res dobil.

V čisto podobnem položaju je danes Weygand, nekdanji šef Fochovega generalnega štaba. Malo pred smrtjo je Foch spregovoril svoji okoličnici: »Če bo Francija v nevarnosti, pokličite Weyganda.« Francija je v nevarnosti in v tem trenutku se je spomnil novi Clemenceau, predsednik vlade Reynaud, Fochovih besed in je Weygandu podaril izgubljeno bitko, da bi jo on sedaj rešil.

Ali bo Weygand dobil to bitko in z njo vojno? Francozi upajo in to je že zelo veliko. V čem je bila skrivnost maršala Focha? Ni bilo merodajno, da je bil on poveljnik, ampak da je znal svoje podrejene prepričati o pravilnosti svojih zapovedi. To se je pokazalo že leta 1914, ko mu je bilo v bitki pri Ypernu uspešno, da je belgijskega kralja Leopolda in angleškega maršala Frencha prepričal o pravilnosti svojega gledanja, ne da bi imel oblast, nad njima zapovedovati. Fochu ni bilo toliko do tega, da dobi novo oblast, kakor da mu je bila dana možnost, da je zavezniške prepričal o nujnosti in pravilnosti svojih načrtov. Zanj vodstvo vojske ni bilo le tehnično vprašanje, ampak predvsem duševno vprašanje, kako se živeti v različnih značaj raznovrstnih zavezniških armad. Foch ni vplival toliko s svojo strogostjo, kakor s sposobnostjo, da je znal podrejene poveljnike pridobiti za svojo zamisel. Iz tega se je porodilo zaupanje, zaupanje pa vodi do zmage. Pravijo, da ima Weygand tudi podobno pojmovanje o nalogah vrhovnega vojnega vodstva. Foch in Weygand sta najtesnejše sodelovala med vso svetovno vojno. Foch je po vojni izjavil svojemu življenjepisecu Recoullyju: »Zelo imam rad Weyganda. To je čudovit človek. Med vojno in zlasti v kritičnih trenutkih mi je izkazal neprecenljive zasluge. Povsod, kamor bi poslan, bo znal napraviti čudovite stvari.« Svojo duševno prisotnost je Weygand dokazal pred 20 leti v poljsko-ruski vojni, ko je tudi rešil zelo nevarno situacijo poljske armade. Weygand je Fochu podoben po tem, da se ne oklepa suženjsko izdelanih načrtov, ker je mnenja, da to more poveljniku vzeti svobodno odločevanje in ga ovirati, da ne more vedno izrabiti trenutne situacije. To je bilo usodno za Nemce leta 1914, usodno pa je bilo tudi za Nizozemce v sedanji vojni in je bilo prav tako usodno za Francoze pod Gamelinovim poveljstvom, kateremu so Nemci popolnoma prevrnili s svojim novim načinom vojskovanja njegov širokopotezni brambeni načrt. Poveljnik mora biti gospodar ne le vojnega načrta, ampak mora znati obvladati tudi usodo.

O izidu sedanje velikanse bitke na zahodu ni mogoče še ničesar reči. Gotovo je

* Pismo je bilo, kakor je itak razvidno, napisano pred udajo belgijskega kralja in njegove vojske.

Pravi pogum

Kaj nam bosta duh in morala?, porogljivo sprašujejo v sedanji zmedi, strahu in negotovosti mnogi ljudje. Glavno je, da smo fizično pripravljeni, da se bomo branili proti fizičnemu uničenju. Ali ni govorjenje o duhovnem zavarovanju sodobnega človeka jalovo in znamenje slabosti?

Res, da je v vojski ali v vojni nevarnosti prirodni animalični nagon fizične samohranitve in samoohrambe bistvene važnosti, toda prav tako je bistvene važnosti moralno razpoloženje človeka in pa duhovni faktor njegovega življenja. So namreč mnogi ljudje, ki jih potreba fizične obranitve ne navaja na to, da bi se branili do konca, ampak se raje udajo, sklepajoč, da je, kakor pravi že stari grški pregovor, »živ pes več vreden od mrtvega leva.« Žival pozna samo sedanost in za njo je življenje največja dobrina. Za človeka, ki mora misliti na bodočnost, pa je smrt pogumnejša važnejša od življenja strahopetca. Človek ve, zakaj umira. Zato mu je smrt lahko važnejša od življenja in pomen življenja ter njegova korist ni v tem, kako dolgo traja, ampak v tem, k a k o ga živimo. Zato tako zvano duhovno zavarovanje človeka v sedanji zmedi nikakor ni brez vrednosti, kakor kratkovidni materialist misli. Če ima človek strah, to ni tako hudo, če ga ne prevzame popolnoma zaradi poloma živcev. Ko je v neki bitki nek vojak videl, kako se njegov častnik boji in se je temu smejal, je častnik dejal: »Če bi imel ti toliko strahu, kakor ga imam jaz, bi bil že davno zbežal.« Kdo od obeh je bil hrabrejši? Ne gre toliko za prirodni strah, kolikor za to, da človek razume smisel današnjega zla in mu ne nujna samo fizičnega, ampak tudi duševni in duhovni odpor. Ta odpor pa raste ob spoznanju, da se iz vsakega kaosa zopet rodi nov svet: kjer je kaos, tam je blizu novo stvarstvo! Kdor se tako resnično krščansko usmeri nasproti današnjemu svetovnemu dogajanju, ta ne bo zapadel histeriji in bo vedel, zakaj umira kot junak za domovino in njene bodoče rodove, da bi se jim godilo bolje kot nam.

Nevihite na Hrvatskem

Zagreb, 28. maja. b. Včeraj popoldne je nad vsem Zagorjem, Medmurjem, Podravino in tudi delom Slovenije divjala huda nevihta. Okrog 4 so zakrili nebo temni oblaki, ki jih je vihar gnil z veliko brzino proti severozahodu. Nad Varazdinom in okolico je najprej lahno deževalo, naskrat pa so nastali strahoviti nalivi, ki jih je spremljala izredno debela toča. V ludeškem okraju je padala toča debela kakor oreh ter napravila ogromno škodo po posevih, zlasti nad pšenico in ržjo. Hudo so bili prizadeti vinogradi. Nevihta je trajala več kot eno uro. Med nevihto je treskalo in so tudi strele napravile veliko škodo.

Skupina ujetnikov pri Sedanu.

Muslimanski verski poglavar kliče muslimane k domovinski ljubezni

Belgrad, 28. maja. m. Vrhovni poglavar jugoslov. muslimanov reis ul ulema Spaho je izdal poslanico vakufskim direkcijam in drugim muslimanskim verskim organizacijam in ustanovam, v kateri med drugim govori o težkih razmerah sedanjih dni, ki jih povzroča vojno stanje v Evropi. Vrhovni poglavar jugoslovanskih muslimanov Spaho v svoji poslanici poudarja vero v kompaktnost naroda in bodočnost države, nadalje poudarja zvestobo muslimanskega življa do države in kraljevskega doma zaradi svobodne izpovedi vere, življenjskih gospodarskih dobrin in enakopravnosti. Svojo poslanico Spaho zaključuje s pozivom na muslimanski svet, da je danes potrebna bratska ljubezen med vsemi državami brez razlike na vero in plemensko pripadnost.

Krematorij bi radi zgradili v Belgradu

Belgrad, 28. maja. m. Kakor znano, je belgrajsko društvo »Ogenje« že dolgo vrsto let ponajljalo svojo zahtevo po zgraditvi krematorija v Belgradu. Društvo je svojočasno že dobilo od občine potrebno zemljišče ter ima že tudi pripravljene načrte. Za načrtom za zgraditev krematorija se je zadnje čase pečal tudi gradbeni odsek belgrajske mestne občine ter je o njem podal ugodno mišljenje. Svoj tozadevni predlog je mestna občina zdaj poslala v na-

daljne poslovanje v gradbeno ministrstvo, ki bo o tej stvari, ki se vedno povzroča prah v javnosti, končno veljavno odločilo.

Škoda po zadnji povodnji

Belgrad, 28. maja. m. Komisija, ki je pregledala škodo, ki jo je povzročila zadnja povodenj v Adamovičevem naselju v Novem Sadu, je ugotovila, da je visoka voda porušila 705 hiš, poškodovala 299 stanovanjskih poslopij ter da znaša povzročena škoda 21.377.800 din.

Največji banaški mlin zgorel

Belgrad, 28. maja. m. V Petrovgradu je danes zgorel parni mlin, last delniške družbe »Domovinski mlin«, ki je spadal med največje mlinske v Banatu. Ogenj je veliko poslopje popolnoma uničil. Zgorele so tudi velike zaloge žita in moke. Škoda se cenja na 10 milijonov din.

Belgrajske novice

Belgrad, 28. maja. m. V Belgradu je dopotoval naš sofijski poslanik g. Milanović ter je bil sprejet pri zunanjem ministru dr. Cincar Maričeviću.

Slavna knjižnica

v Leuvenu spet uničena

Slavna univerzitetna knjižnica v Leuvenu v Belgiji, ki jo je l. 1926 ustanovil vojvoda Jean IV. in ki je bila v bivši svetovni vojni uničena, je bila l. 1920 s pomočjo nabiranja denarja iz Amerike obnovljena. Zdaj pa, ko so Nemci zasedli Belgijo, je postalo to junsko brabantsko mesto pogorišče in z njimi je bila vpepeljena tudi knjižnica, ki je vsebovala 700 tisoč knjig.

Gospodarstvo

Občni zbor ljubljanske borze

Ljubljana, 28. maja 1940.

Danes popoldne je bil v Trgovskem domu v Ljubljani občni zbor članov ljubljanske borze, katerega se je udeležilo osebno ali s pooblastili 127 članov borze od 195, kolikor jih skupno šteje borza.

Občni zbor je vodil predsednik borznega sveta g. dr. Ivan Slokar, prisostvoval pa je g. dr. Dragotin Trstenjak, načelnik trgov. oddelka kot zastopnik bana in borzni komisar, nadalje zastopniki Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, Zveze trgovskih združenj, ljubljanskega Združenja trgovcev, Društva industrijecev in veletrgovcev, Trgovskega društva Merkur in Kmetijske zbornice.

Po uvodnem pozdravu in ugotovitvi sklepčnosti je predsednik borze g. dr. Ivan Slokar predlagal udanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. ter Nj. Vis. knezu namestniku vladu g. Cvetkoviču, ministru trgovine in industrije g. dr. Andreju, ministru financ g. dr. Šuteju, ministru za gradbo g. dr. Mihi Kreku in guvernerju Narodne banke g. dr. Drag. Protiču. Po počitavi spomina umrlih članov je podal g. dr. Slokar uvodno poročilo za občni zbor. Iz njegovega govora posnemamo:

Poročilo predsednika g. dr. Slokarja

Dogodki v mednarodni politiki zadnjega leta niso mogli ostati brez skrajno škodljivih posledic za vse gospodarsko udeleževanje, ki nas gospodarstveniki v prvi vrsti zanima. Beg kapitalov in zlata čez Atlantik, diskreditiranje vseh evropskih valut kot mednarodno plačilno sredstvo, blokada, uničevanje trgovskega brodolovja, ogromna uporaba raznih surovin za vojne in obrambne svrhe itd. so imele za posledico skrajno omejitve in dezorganizacijo svetovne trgovine, velikanske motnje v proizvodnji, teauriranje golovine, splošno povečanje obkopa novčane in vsem tem pojavom primerno povišanje cen. V gigantski borbi za supremacijo v Evropi in na svetu se male in manjše države, tudi če so popolnoma nevtralne kot je Jugoslavija, nahajajo med dvema mlinskima kamnom in obetujejo vse težave mednarodne politične in gospodarske napetosti in nejasnosti.

Po treh letih dobre gospodarske konjunkturi je ostalo pri nas tudi preteklo leto v glavnem v znamenju ugodnega razvoja in šele proti koncu leta so se v nekaterih važnih strokah, in prvi vrsti zaradi pomanjkanja glavnih prekomorskih surovin pokazali znaki težav, ki so se do danes še pomnožile. Zaradi tega so bili zaključki borznih računov za p reteklo leto ugodni in bi obetali dober razvoj tudi za leto, če ne bi nad našim gospodarstvom viseli temni oblaki mednarodnih zapletov, ki nam zakrivajo pogled v bodočnost. Kruta stvarnost je diktirala splošno povišanje davčnih in taksnih bremen, ki ogrožajo rentabilnost dela brez ozira na drakonične kazni, ki jim skoraj ni primere.

Toda zakon skrajne sile ne pozna sentimentalnosti. V časih, ko mora zahtevati država največje žrtve, vemo tudi mi, da moramo z razumevanjem, ki nam ga narekujejo težki časi, prevzeti vsako, tudi največje breme brez pomislekov ali zabavljanja. Notranje spremembe na podlagi sporazuma, doseženega avgusta lanskega leta, nam obetajo splošno konsolidacijo države in končno tudi ustvaritev avtonomne banovine Slovenije. Napram zunanjosti naša država ni bila nikoli tako enotna in složna kot je danes, tako da moremo oprti na našo modro in dalekovidno zunanjo politiko, na moč in odločnost naše oborožene sile, na slavne tradicije naše vojske in na vojaške vrline našega ljudstva mirno gledati na nadaljni razvoj dogodkov in na našo bodočnost.

V težkih časih je naloga predvsem gospodarskih krogov, kot pionirjev ustvarjanja in distribucije vseh za ljudstvo potrebnih dobrin, da stavijo vse svoje moči v službo splošnosti in da začasno zapostavijo svoje osebne koristi. V tem znamenju samozatajevanja in duha vzajemnosti bomo uspeli ter končno nadaljevali svojo pot k napredku gospodarstva, kulture in civilizacije.

Borzne finance

V imenu finančnega odbora je poročal njegov predsednik g. Ivan Gregorec o računskem zaključku. Dohodki borze so se lani povečali od 0,65 na 0,92 milij. din. Predvsem so narasli dohodki

od devizne kurtaže in sicer za 0,18 na 0,49 milij. din, nadalje dohodki od borznega razsodišča za 0,08 na 0,277 milij. din, dočim so drugi dohodki bili na prejšnji višini. Tudi dohodki od obresti so narasli. Stroški so ostali v glavnem neizpremenjeni. Poleg tega je borza dotirala iz prebitka za 1939 v stavbni sklad 0,5 (prejšnje leto samo 0,25) milij. din. S tem je na koncu leta 1939 narasla imovina stavbnega sklada 2,5 milij. din. Sklad je naložen v treh ljubljanskih velebankah.

Občni zbor je potrdil računsko zaključke ter podelil borznemu svetu razrešnico.

Film o milijonih lepih deklet, ki sanjajo o slavi in umetnosti filmskih zvezdnic!

Luisse Rainer

Dramatska šola

Danes premiera! Ob 16., 19. in 21. Kino Union

Končano zasedanje jugoslovansko-nemškega odbora

Iz Belgrada poročajo, da je končano zasedanje stalnega jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora. Odbor je začel s svojim delom dne 7. maja ter je trajalo delo skoraj tri tedne. Pričakovati je, da bo v kratkem podpisan in objavljen tudi zaključni protokol o delu odbora.

Dovoljena zvišanja cen

Kr. banska uprava je odobrila tvrdki Prah Adolf, tovarna volnenih in bombažnih tkanin v Kranju, da sme prodajati modri gradl 1a po 10,80 dinarjev za 1 m na debelo. — Kr. banska uprava je odobrila tvrdki M. Oset, Maribor, da sme prodajati čaj po 220 din za 1 kg na debelo.

Naša delegacija za Rim. Svoječasno smo poročali, da se začne dne 4. junija v Rimu zasedanje stalnega jugoslovansko-italijanskega odbora. Kakor sedaj poročajo iz Belgrada, odpotuje naša delegacija že dne 2. junija v Rim. Ni pa še gotovo, kdo bo vodil našo delegacijo, ali g. Milivoj Pilja, pomočnik zunanjega ministra, ali g. Sava Obradović, pomočnik trgovskega ministra.

Novi delniški družbi. Trgovinski minister je odobril ustanovitev delniške družbe Jugoslovanska rudarska azbestna d. d. v Belgradu z glavnico 1,5 milij. din. Ustanovitelji so: T. Valaj, inž. dr. V. Rot, O. Vicman, inž. kem. S. Stojšić, inž. dr. M. Mejović. — Nadalje je odobrena ustanovitev d. d. za eksploatacijo premogovnikov pod firmo Radjevina. Ustanovitelji so M. Bogdanović, T. Dorović, D. Zarić in B. Ilić.

Strokovna pojasnila o dobavah itd. iz Nemčije bo dajal na ljubljanskem velesojmu od 1. do 10. junija poseben urad nemške gospodarske obveščevalne službe. Vsakemu, ki se zanima za dobave, trgovske zveze itd. z nemškimi tvrdkami, bodo tukaj brezplačno postregli z vsemi pojasnili. Tudi prospekti nemških firm vseh gospodarskih strok bodo interesentom na razpolago.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

Dobava. Gradbeni oddelek ravnateljstva drž. železnice v Ljubljani sprejema do 31. maja ponudbe za dobavo 120.000 kg negašenega apna, ograjnih štetov ter gozdnih drogov.

Licitacije. Dne 31. maja bo pri Stabu za utrjevanje v Ljubljani licitacija za popravilo vojašnice »Vojvoda Mišić« v Ljubljani. — Dne 20. junija bo pri Komandi dravskega žandarmerijskega polka v Ljubljani licitacija za nabavo ca 250 kub. metrov bukavih drv.

Volitve

Nato so bile volitve 6 članov borznega sveta, 3 članov finančnega odbora in 12 članov borznega razsodišča. Soglasno so bili ponovno izvoljeni v borzni svet: ing. Hribar Boris, Kavčič J. Josip, Niklsbacher Ferdo, Skubec Rihard, Šarabon Andrej in Schwinger Rihard.

V finančni odbor so bili soglasno izvoljeni: Gregorec Ivan, Jovan Janko, Kralj Anton, Ljubič Josip in Soršak Anton, ki so bili že doslej člani borznega finančnega odbora.

V razsodišče so bili ponovno izvoljeni gg.: Aysenek Ivan, dr. Blinc Leo, dr. Božič Mirko, ing. Ferline Bogdan, Friedrich Aleksander, Golob Roman, Jovan Janko, Knez Zdenko, Medič Fran, Jelenič Jernej, Malavašič Frane in Pieliek Ivan.

Takoj po končanem obnem zboru se je konstituiral borzni svet. Za predsednika je bil izvoljen ponovno g. dr. Ivan Slokar, za podpredsednika pa gg. Ivan Jelačin in Rihard Skubec, v upravnem odboru pa gg. dr. Basaj Josip, ing. Vladimir Remet, Schwinger Rihard in dr. Windischer Fran.

Borze

Dne 28. maja 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14,70—14,90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 3.680.180 din, na belgrajski 9.265.000 din. V elek-tih je bilo na belgrajski borzi prometa 1.470.000 dinarjev.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt	140,62—143,82
Pariz 100 frankov	79,48—81,78
Newyork 100 dol.	4425,00—4485,00
Zeneva 100 frankov	993,36—1003,36

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	173,98—177,18
Pariz 100 frankov	98,40—100,70
Newyork 100 dol.	5480,00—5520,00
Zeneva 100 frankov	1227,55—1237,55

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14,70—14,90
----------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	28,50 denar
------------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	28,25—28,85
------------------	-------------

Carij. Belgrad 10, Pariz 8,02, London 14,15, Newyork 446, Milan 22,50, Madrid 45, Berlin

Slovenski župani na Opalecu.

Obisk slovenskih županov na bratskem jugu

Drugi dan je bilo dopoldne posvečeno ogledu nekaterih najpomembnejših belgrajskih občinskih ustanov. Župani so si ogledali veliko otroško zavetišče, ki služi le kot prehodni dom za zapuščene otroke. Dom sam je postavljen sredi velikega parka v četrti, kjer stoji same vile. Je ogromna štirinadstropna palača, ki že na zueaj dokazuje, da je bila zgrajena po najboljši sodobnih gradbenih načelih. Še bolj pa to dokazuje notranjost doma. Sprejemnica in drugi uradni prostori so v pritličju, vse nadstropja pa so strogo ločena in tuje vanje nima dostopa. Značilna je ureditev otroških sob. Ker sprejema dom otroke od dojenčkov do štirinajstletnih, so posamezni trakti določeni za posamezne starostne dobe. Prav tako so v teh traktih ločene prostore za dečke in deklice. Sobe same imajo le zunanjo steno z okni in nasproti tej hodnik. Od hodnika pa so vse ločene s stekleno steno, s katero so prav tako ločene sobe med seboj. Ta način omogoča izredno preglednost nad celim traktom, s kateregakoli mesta na hodniku,

poleg tega pa je najbolj zanesljiv glede izolacije, ki mora biti nujno omogočena v takem domu, v katerem živi lahko do 200 otrok. Vsak novo sprejeti otrok pride najprej v majhno stekleno sobico, kjer leži nekaj dni sam, dokler se ne prepriča, če ni prinesel s seboj kakšne nalezljive bolezni, s katero bi mogel okužiti cel trakt. Ko zdravniki ugotovijo, da je zdrav, pride med svoje vrstnike. Posamezne kolonije otrok v tem domu so kaj ljubke. Dojenčki imajo svoje majhne postelje in skupne spalnice, nadzirajo pa jih zaščitne sestre. Mladež, ki že hodi in čebila, pa še ni dosegla starosti za vstop v ljudsko šolo, ima zopet svoje spalnice pa tudi dnevnice, v katerih se igra in zabava. Poleti imajo ta mladina seveda dovolj prostora na mikavnih igriščih v parku doma. Šolo obvezna mladina je zopet v svoji skupini, vendar ne hodi v šolo izven doma. V domu so namreč učiteljice in za posamezno skupino skrbijo učiteljice, ki gleda na to, da dobe otroci potrebni pouk in zabavo v dnevnih sobah ali v parku. Pouk je v glavnem individualen, to se pravi, učiteljica vsakega otroka, ali pa prav majhne skupine, poučuje posebej. To je nujno potrebno, saj včasih pridejo v dom tudi otroci, ki bi po letih morali že imeti več razredov ljudske šole, pa ne znajo niti pisati. To je razumljivo, če upoštevamo, da se v ta dom zatekajo v glavnem otroci, za katere se starši ne menijo, nezakonski otroci, sirote itd. Seveda v tem domu večina otrok ne ostane dolgo, saj služi le namenu, da reši nedežno mladež iz belgrajskih ulic. Prav zaradi tega je lahko v domu sprejet vsak otrok, če tudi ni doma iz Belgrada. Največ bivaajo otroci povprečno po mesec dni v domu tako, da se navadijo reda, potem pa jih pošiljajo ali v domovinske občine ali pa v oskrbo zdravim družinam, torej v rejo. Po svoji celotni ureditvi je dom nadvse vzorna in sodobna ustanova in je prav gotovo na vsem Balkanu najlepše in največje prehodno otroško zavetišče.

Belgrajska elektrarna

Na hitro so si župani ogledali tudi veliko vrtinarijo belgrajske mestne občine in nekaj za-

vetišče proti napadom iz zraka. Belgrajska občina je zgradila veliko število zavetišč v parkih. Ta so podobno urejena kakor zavetišča na Kralja Petra trgu v Ljubljani. Trdnjaka zavetišča pa gradi v nekaterih šolah v kletnih prostorih. Zanimiv je bil ogled velike električne kalorične centrale, ki oskrbuje v glavnem Belgrad z električnim tokom. Centrala je postavljena na obrežju Donave tako, da dovažajo lahko premog zanj kar z vlačile. Te ržovarja žerjav, ki naklada premog na veliko razkladišče ob centrali, od koder gre premog v posebne drobilce in nato naprej v iaske nad pečmi. Velika centrala ima osem ogromnih parnih kotlov, nalaganje premoga je popolnoma avtomatizirano, kar je razumljivo, če upoštevamo, da pokurijo na dan pri polni obremenitvi kotlov do 35 ali celo 40 vagonov premoga. Premog je sicer nekoliko manj izdaten, kakor naš velenski, je pa razmeroma blizu in je zanj ugoden ceneni prevoz po Donavi. Temu primerna je seveda tudi sila, ki jo premore elektrarna, nekaj nad 40.000 konjskih sil. Ne zaostaja mnogo za Falo in kar je najbolj zanimivo, tudi kapital, ki je zgradil to elektrarno je isti, kakor lastnik falske elektrarne. Elektrarna torej ni last mestne občine belgrajske. Pač pa elektrarna prodaja tok mestni občini, ki ga potem na drobno razprodaja naprej. Pogodba je taka, da bo vsa elektrarna po 25 letih prešla brez odškodnine v last belgrajske občine. Strojne naprave same so ogromne in je v strojni postavljeno 5 mogojnih turbo-generatorjev, med katerimi premore največji 12.500 kw.

Poučen je bil tudi obisk občinskega ambulatorija za kožne in venerične bolezni, ki ga vodi mestna občina in ki je po svoji skrajno socialni ureditvi edinstven zavod te vrste, kar še posebej dokazujejo številna uspešna ozdravljenja. Popolnoma so se župani že ogledali palačo narodne skupšine in palačo senata. — Deputacija županov je bila ta dan sprejeta tudi od podpredsednika vlade dr. Mačka. Na večer pa so imeli župani skupno večerjo, na katero so povabili nekatere belgrajske Slovence, posebej uradnike. Na večerji je bil tudi senator Smodej.

Na Avali in Opalecu

Tretji dan je bil namenjen obisku Avale in Opaleca. V zgodnjem jutru so se odpeljali župani z avtobusom belgrajske občine po lepi asfaltirani cesti, ki vodi skozi živahno pokrajino proti Avali, visokem hribu, na katerem je postavljen mogočen spomenik neznanemu vojak. Avala je bila brezdvomno za vse, ki so jo obiskali prvič, prijetno presenečenje. Nad 4 in pol km dolga asfaltirana cesta se pne proti vrhu Avale, kjer je sredi velikega in lepo urejenega parka postavljen arhitektonsko dovršen spomenik, zamisel slavnega Meštovića. Spomenik sam s svojo enostavnostjo in velikimi dimenzijami napravila na slehernega gledalca najgloblji vtis. Tu so vsi župani počastili spomin vseh borcev za svobodo, predsednik zveze g. Nande Novak pa je položil na grob lep lovorjev venec.

Pot je vodila župane naprej po lepi asfaltirani cesti skozi prekrasno in bogato šumadijo, sree nekdanje Srbije, do Topole, nad katero kraljuje na lepem gričku mogočna cerkev na Opalecu. Za vse je bil obisk Opaleca posebno doživetje. Najprej so župani obiskali grob kralja Aleksandra. Predsednik zveze pa je položil prekrasen venec na grob. Precej časa je zahteval ogled te najlepše cerkve na Balkanu, katero je postavil kralj Peter I. kot zadužbino iz svojega zasebnega premoženja na svojem posestvu. Kralj Aleksander je dediščino svojega očeta prevzel in jo bogato okrasil z mozaiki tako, da ima cerkev na Opalecu nad 3600 m² mozaikov, s čimer se ne more poraziti nobena še tako bogata cerkev na svetu. Zanimiv je bil tudi ogled muzeja, v katerem so zbrani številni veneci iz plemenitih kovin, ki so jih častili in javne ustanove položili na grob kralja Aleksandra. Sprehod po zasebnem vrtu kraljevega posestva je nagradil vse udeležence s prelepimi razgledi na pokrajino, ki so bile vedno dom slavnega junaštva in zibelka naše kraljevske dinastije.

(Dalje.)

Župani si ogledujejo vzorno urejeno dečje zavetišče v Belgradu.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 29. maja: Marija Magdalena Pazzi, devica; Maksim. Zadnji krajec ob 1.40. Herschel napoveduje lepo vreme.

Cetrtak, 30. maja: Ivana Orleanska, devica; Ferdinand.

Novi grobovi

† V Belgradu je mirno v Gospodu zasopala gospos Jospina Keršovan, soproga načelnika ministrstva za notranje zadeve v p. g. Vekoslava Keršovana. Pokopali so jo 26. maja na novem pokopališču v Belgradu. Pogrebne obrede je opravil prezbiter g. nadškof dr. Josip Učič. — Naj blaga rajnica počiva v miru. Zalujocim naše iskreno sožalje!

† V Zgorju ob Savi je umrla gospos Antonija Hočevnar. Zaprta soproga 5 popoldne. Naj ji sveti večna luč! Zalujocim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Duhovniške spremembe v Lavantinski škofiji. Umeščen je bil za župnika v Gornji Lendavi g. Ivan Kolenc, provizor istolam. Postavljeni so bili gg.: Alojzij Ciglar, kaplan v Beltinju, za provizorja pri Sv. Juriju ob Pesnici; Alojzij Peitler, 1. kaplan v Slivnici pri Mariboru, za provizorja na Zdobah; Ivan Sukič, kaplan v Cankovi, za provizorja v Gor. Petrovcih. — Nastavljeni so bili za kaplane gg. semeniški duhovniki Jožef Guran v Zdobah, Avgust Staneer pri Sv. Petru pod Sv. Gorami, Jožef Gutman v Framu z delokrogom na Tišini, Adolf Pikel v Beltinju, Božidar Božić v Šmartnem ob Paki, Alojz Jakopina v Slivnici pri Mariboru (II.), Maksimilijan Prah v Crensovcih, Franc Časl ml., resign. župnik na Zdobah za kaplana v Guštanju z delokrogom na Dolu pri Hrašniku, Anton Hanžel, salezijanec iz Verzeja, za kaplana pri Sv. Marku nize Ptuja. — Resigniral je na župnijo Zdole g. Franc Časl ml. — Umrl je 20. aprila v Gornjih Petrovcih lamožnji župnik g. Anton Cirič v 66. letu starosti.

— Na belgrijski univerzi je bila dne 27. maja promovirana za doktorja medicine g. Tatjana Zolotar iz Ljubljane. Cestitamo!

— Poročila sta se v cerkvi Sv. Cirila in Metoda za Bežigradom g. dr. Alfred Serko in gđ. Lojzka Vindišarjeva, uradnica finančne direkcije. — V Novem mestu sta se poročila g. Slavko Ložar, uradnik PAB in gđ. Slavka Košakova, učiteljica. Novoporočencem želimo obilo božjega blagoslova.

— Iz vojaške službe. Napredovali so za strokovnega majorja kapetan 1. razr. Evgenij Gončarevski, šteto ob 31. dec. 1938, za nastavnika učitelja vojaških šol 6. pol. skup. Viktor Ledenhauser, doslej v 7. pol. skup., za inženirja-arhitekta 7. pol. skup. Dušan Pavšič, doslej v 8. pol. skup., za strok. državnega mojstra 7. pol. skup. Vincenc Gerbender, doslej v 8. pol. skup. Upokojeni so na svojo prošnjo: divizijski general Djordje Popović in inženirski brigadni general Miloš Stamenković, ki sta prevedena v rezervno, polnoletni polkovnik Krešimir Košak in topniški polkovnik Franjo Dolaki, ki sta prevedena v rezervno, ter inženir 6. pol. skup. Janko Grabar, Odlikovanji so z redom Belega orla IV. stop. div. general Djordje Popović in inženirski brigadni general Miloš Stamenković, z redom Jugoslovanske krone V. stopnje peh. major Vladimir Sobek. — Upokojena sta peh. narednik vodnik 1. razr. Anton Zerk in peh. narednik vodnik 1. razr. Ivan Maras. Za aktivnega inženirskega kapetana II. razreda je napravil izpit inženirski poročnik mornarice inž.

Veličastna proslava

39. peš. polka v Celju

Nad 3000 ljudstva in vojske je proslavilo spomin na zmagovite boje celjskega polka leta 1919 na Koroškem

Celje, 28. maja 1940. 28. maj, dan zavzetja Črne, je praznik celjskega polka. Vsako leto proslavi 39. p. p. ta spominski dan na zmagovite boje naše vojske na Koroškem, a letošnja proslava je bila še posebno pristrana in lepa.

Vojašnica kralja Petra I. na Dečkovem trgu je bila vsa v zastavah in zelenju. Pred vzhodom sta stražila poleg vojakov še dva fanta v narodnih nošah. Po sv. maši v opatijski cerkvi, katere so se udeležili člani LKB, krajevne organizacije v Celju, je bila pred spomenikom padlih koroških borev na dvorišču vojašnice kralja Petra I. žalna svečanost. Po prihodu poveljnika 39. p. p. g. polkovnika Defarja Liberata in po pozdravu polkovne in malgaške zastave, ki so jo prinesli koroški borei, je zaigrala vojaška godba, takoj nato pa je vojaški duhovnik g. Nikolaj Dušan opravil pred spomenikom žalne obrede. V počastitev padlih je častna četa oddala tri salve, godba 39. p. p. je pod vodstvom dirigenta g. podporočnika Fabjanoviča odigrala žalno koračnico. Po molitvah je zbor vojakov in koroških borev zapel pod vodstvom g. Kronovskega žalostniško »Oj Doberdob!«. To je bila bolj interna proslava, vendar so se udeležili številni zastopniki oblasti, društva, korporacij in organizacij. Med petem sta priveteli nad vojašnico dve vojaški letali in še bolj poudarili svetlost.

Polkovna proslava se je pričela ob 10. dopoldne, ko se je vojaštvo in občinstvo zbralo na velikem Dečkovem trgu in ga napolnilo. Slave se je udeležilo skupno nad 3000 ljudi. Posebno lepo je bilo videti občinstvo in gimnazijsko mladino, ki se je udeležila slave z ravnateljcem g. Mravljikom in profesorom zborom na čelu. Slava se je pričela s prihodom poveljnika 39. p. p. g. Defarja, ki je ob sprejemu podpolkovnika g. Stefanoviča in adjutanta pregledal bataljone in čete koroških in Malistovih borev. Nato je poveljnik g. Defar pozdravil zastopnike oblasti, uradov, društev in organizacij. Med številnimi odličniki so bili predsednik mestne občine g. dr. Voznič, senator g. Mihelič, okrajni načelnik g. dr. Zaher, poveljnik vojaškega okrožja polkovnik g. Časka, opat g. Peter Jurak, predsednik upravnega sodišča g. dr. Vidovič, hčivsi poslanec g. Teuščuh, orožniški poveljnik major Vindakijević, major Bitene, podžupan g. Stermečki, ravnatelj sol, zastopniki društev, korporacij itd.

Po igranju godbe so se pričeli obredi. Koroški je opravil g. opat Jurak, pravoslavne pa g. Nikolaj Dušan. Po obredih je stopil pred bataljone poveljnik g. Defar in spregovoril:

Ivan Markus, za rez. strok. podporočnika pa rez. narednik vodnik 3. razr. Friderik Bogatin in rez. mornariški narednik Matej Rode.

— Za mir. Sprčo strašnega prelivanja krvi tolikih narodov ki se bijejo za obsto, vsepoved dvigajo k nebu molitve in prireajo procesije za mir. Celotni tisti narodi, ki so doslej epali v nebriznosti, so začeli uvidevati, da se je obrniti k Bogu in v javnih božjih službah prosijo nebeske pomoči. Med narodi, ki prvičijo v prošnjah za mir, je gotovo slovenski narod. Na več krajih prireajo pobožnosti in te predvsem k Mariji, ki se ne imenuje zastoj »Pomočnica kristjanov«. Ta namen bodo imele tudi pobožnosti, ki bodo 1. in 2. junija v čast Mariji Pomočnici kristjanov na Rakovniku. Molili bomo, da Bog po Marijini priprošnji reši vojnih strahot našo domovino, vajučim državam pa čimprej podeli mir in medsebojno spravo. Pridite v obilnem številu! Čim več bo sre, ki bodo vzdihovala k nebu, tem bolj gotova in večja bo božja pomoč. Romarjem, ki se bodo udeležili slavnosti, je dovoljena polovična vozna in sicer od 31. maja do 2. junija za prihod v Ljubljano, od 2. do 4. junija za odhod iz Ljubljane. — Popoldanska nedeljska procesija bo filmana.

Pozor: Danes po sveže RIBE!
Sardelice din 8.— din, skuše 12.— din kg
„RIBA“ — J. Ogrinc, Ljubljana

— Cesta Jeperca-Labore zaprta za promet. Z 31. majem 1940 se zaradi dovršitvenih del na drž. cesti št. 2 v odseku Jeperca-Labore ta odsek zapre za čas 10 do 14 dni. Promet v smeri Ljubljana-Kranj gre po banovinski cesti Medvode-Mavčice-Labore, promet v smeri Kranj-Ljubljana pa po banovinski cesti Strazišče-Suha-Jeperca.

— Učne knjige na srednjih šolah. Kmalu bodo sklepali učiteljski zbori o učnih knjigah za šolsko leto 1940-41. Zelja staršev je, da bi bile na slovenskih srednjih šolah po možnosti iste učne knjige. Koliko denarja velja starše, če morajo iz tega ali onega vzroka dati otroka na drug zavod in mu kupiti zopet nove knjige! Povem samo en primer: V Sloveniji imamo v nižjih razredih srednjih šol kar tri učne knjige za botaniko! Uvedla naj bi se samo ena, in sicer lista, ki je najnovejša, ker ustreza gotovo učnemu načrtu najbolje. Ko bi se učiteljski zbori ne odločili za iste učne knjige, pa naj pomeni stvar prosvetni oddelek, ko bo sezname potrdil. — Oče.

Ženski svet daje prednost našim elegantnim lahkim, robu, prostim očalom, katere se nabavite pri

Ljubljana PASAŽA NEBOTIČNIKA

— Reklamacije vabil k otvoritvi XX. Ljubljanskega velesejma, ki bo letos od 1.—10. junija, izvolite nasloviti na velesejskega pisarno. Vabila so že razposlana, vendar pa je pri obilici dela mogoče, da vabilo po pomoti nima niti bilo komu poslano. — Razpis službe. Štab dravske divizijske oblasti v Ljubljani sprejema do dne 10. junija lastno-

ročno pisane ponudbe za sprejem vodovodnega instalaterja-dnevničarja za vodovodno instalacijo v ribniškem garnizonu.

— Razpisa. Nižja šola vojne akademije sprejme letos 650 dojenčev. Prošnje je treba vložiti do dne 10. avgusta 1940; najpozneje do 5. septembra 1940 pa za one dijake, ki polagajo višji tečajni izpit konec avgusta. — Letalska akademija v Pančevu bo letos sprejela 100 gojenčev. Prošnje je treba vložiti do 15. avgusta. — Podrobnosti prinaša »Službeni vojni list« št. 19 z dne 26. maja 1940. Interesenti ga dobe na vpogled na vseh vojaških okrožjih in orožniških postajah.

— Občni zbor Zveze združenih gostilničarskih obrti za dravsko banovino je preložen na poznejši čas.

— Po pogostni nasečnosti morejo žene z dnevnim redno uporabo pol kozarca naravnega »Franz-Josefove« grenke vode, zaužite na tešče, z lahkoto doseči izpraznjenje črev in urejeno delovanje želodca. »Franz-Josefova« voda je davno preizkušena, najtopleje priporočana in se dobi v povsod.

Ogl. reg. št. br. 30474/33.

— Praznik Marije Pomočnice v Soboti. Salezijski zavod Martinišče v katerem stanuje 110 dijakov soboško gimnazije, je tudi letos slovesno praznoval praznik Marije Pomočnice. Ta lepa slavnost je postala zadnja leta splošen praznik za vso okolico, saj prihajajo na ta dan v Soboti verniki iz vsega Prekmurja. V soboto je bila veličastna procesija z bakljami iz farne cerkve v Martinišče, na čigar strehi je žarel daleč viden križ iz rdečih žarnic. V nedeljo dopoldne je bila sv. maša na prostem, ki jo je daroval mons. g. Lovrec iz Ljutomerja. Dopoldne pa je bil po soboških ulicah obhod z Marijinim kipom. V sprevodu je dolga vrsta vernikov prepevala nabožne pesmi, vmes pa so igrale tri godbe. Sprevod po mestu je trajal nad eno uro in je bil živ dokaz neomajnega zaupanja, s katerim se zateka naše verno ljudstvo v sedanjih razburkanih časih pod varstvo Marije Pomočnice.

— Vabilo prostovoljnim sodelavcem za zaščito otrok v primeru vojne. Jugoslovanska Unija za zaščito otrok vabi k prijavi prostovoljne delavce, ki bi hoteli opravljati prostovoljno razna delo v primeru potrebe evakuacije otrok, bodisi za njega malih otrok, bodisi kot vzgojitelji ali vzgojiteljice, bodisi za ekonomsko ali administrativno službo, kakor tudi za gospodarsko službo. V postev pridejo le žene in oni moški, ki niso vojni obvezniki. Vsi, ki bi hoteli takšno delo sprejeti, naj se s področja mesta Ljubljane javijo v pisarni Jug. Unije za zaščito otrok, Ljubljana, Beethovnova ul. 14/I. Prijave se sprejemajo od 8—13 in od 16—18. Kdor bi se ne mogel osebno prijaviti, hotel pa bi se prijaviti pisмено, naj v pismu navede ime in priimek, poklic, izobrazbo, rojstni datum, kraj rojstva, pristojnost, ali je prijavilec samski ali poročen in koliko otrok ima, za kakšno delo se prijavlja ter teden naslov stanovanja. S področja mesta Maribor, Celja in Ptuja, kakor tudi iz drugih mest naj se reflektantje prijavijo pri tamkajšnjih krajevnih odborih Jug. Unije za zaščito otrok. — Jugoslovanska Unija za zaščito otrok, Ljubljana.

— Obrtna higiena je naslov novega skriptičnega predavanja, ki ga je dala izdelati Delavska zbornica. Predavanje ima 78 slik, ki nazorno prikazujejo, kaj bi morali delavci v najrazličnejših poklicih vedeti, da bi varovali svoje zdravje. Predavanje pojasnjuje, kako raste in pada delovna moč človekova, telesne sposobnosti, ki so potrebne za posamezne poklice, zavarovalne naprave, ki bi jih morale po zakonu imeti delavnice in tovarne, priprave in načine za prvo pomoč v nezgodah, delavčev prehrano, domačo higieno itd. S tem predavanjem bi se morali seznaniti vsi delavci. Delavska zbornica brezplačno izposoja tekst predavanja in slike registriranim strokovnim organizacijam pod običajnimi pogoji, ki veljajo za izposojanje njenih skriptičnih predavanj.

Protituberkulozni zvezi v Ljubljani je potrdilo učitelstvo ljudske šole na Igu znesek 140 din namesto vencia na krsto očetu učiteljice g. Miklavčičeve. Za velikodušen dar se Zveza najtopleje zahvaljuje in prosi, da se je ob sličnih prilikah na enak način tudi drugi spomnijo. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

— Karambol motociklov. Iz Šmarjeških toplic nam poročajo: Šmarjeta je že precej motorizirana. Vsak bi rad čim hitreje prišel do cilja. Tako bi rad v nedeljo 26. t. m. g. Anton Grundner, trg. pomočnik v Šmarjeti, z brzo vožnjo na motorju prepeljal g. Škrlija iz Mirne v St. Jernej. Pri gostini »pri Nacetu« pa pridrvi nasproti motor g. učitelja Miheliča in ker Grundner ni pravilno vozil, je katastrofa bila neizogibna. Trčila sta — motorja razdejana, Grundner ob roko in bo morda celo ob življenje, škrilj ob nogo, Mihelič in njegov spremljevalec Mole imata precejšnje poškodbe. Grundnerja in Škrlija je reševalni avto iz Novega mesta odpeljal v kandijsko bolnišnico.

— Otroška nesreča. Zvonka Filipič, 7letna hči elektromonterja iz Krapja, se je igrala pri slamoženci in si poškodovala prste na levi roki. Prepeljali so jo v soboško bolnišnico.

— Mura je naplavila truplo v vasi Krogu pri Soboti. Dva posestnika iz Bakovcev sta pri stranskem rokavu reke Mure našla truplo in ga potegnili na suho. Iz krstnega lista in vojaške knjižice, ki ju je imel utopljenec pri sebi, je razvidno, da je to Alojzij Nekrep rojen 1. 1903 v Sladkem vrhu, občina Velka, okraj Maribor levi breg. Iz dejstva, da je imel preko ramen zvezane čevlje in klobuk zataknen za telovnik, je razvidno, da je hotel v domačem kraju preplaviti reko, pa je v deroci in mrzli vodi utonil. Morda je k temu pripomogel tudi alkohol, saj je imel utopljenec v žepu še steklenico s pol litra žganja. V žepu je imel še 5 mark in pa poziv k vojaškim vezbam v Mariboru. Morda se je hotel odtegniti vojaški službi. Truplo je moralo ležati v vodi 1—2 tedna. Prepeljali so ga na pokopališče v Krogu.

Po državi

* Pri Kninu so izkopali mamutovo lobanjo. Nedaleč od Knina leži vas Strmica, v čiji okolici se nahaja srebro in svince ter velike plasti lignita. Pri kopanju so se daj delavci naleteli na mamutovo lobanjo. Lobanja in štirje zobovi so dobro ohranjeni. Vsak zob tehta tri do štiri kilograme. Upajo, da bodo pri nadaljnjem kopanju našli še okostje mamuta.

* Bojeviti sestre. Pred malim senatom okrožnega sodišča v Šibeniku je bila te dni zanimiva razprava, ki prica o prepirljivosti in bojevitosti dveh žensk. Sestri Ika in Tona Pipunič iz vasi Pivamatovca sta bili obtoženi, da sta s palicami napadli gozdnega čuvaja in pet orožnikov. Ko sta se decembra meseca nekoč vračali proti domu z oslom, ki je bil težko obložen s kurivom, sta srečali gozdnega čuvaja,

Ljubljana, 29. maja

Gledališče

Drama: Sreda, 29. maja: »Severna Isica«. Red Sreda. — Cetrtak, 30. maja: »Revizor«. Red B. Gostovanje Mihajla Markoviča iz Zagreba. — Petek, 31. maja: »Jakob Ruda«. Igrajo maturanti Klasične gimnazije Izven. — Sobota, 1. junija: »Naša kri«. Premiera. Premierski abonma.

Opera: Sreda, 29. maja: »Boris Godunov«. Premierski abonma. Gostovanje baritonista inž. Nikole Cvejiča, člana belgrijske opere. — Cetrtak, 30. maja: »Kleopatra«. Red Cetrtak. — Petek, 31. maja: Zaprt. — Sobota, 1. junija: »Evgenij Onegin«. Red A. Gostovanje baritonista inž. Nikole Cvejiča, člana belgrijske opere. — Nedelja, 2. junija: »Toeca«. Gostovanje Teje Labošve iz Zagreba in Borisa Popova. Znižane cene.

Radio Ljubljana

Sreda, 29. maja, 7 jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Nekaj lažje komorne glasbe (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Koračnica slavnih skladateljev (plošče) — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: a) O potresih (g. prof. C. Šleibinger), b) Kaj pravi znanost in tehnika (g. prof. M. Adlešič) — 18.40 Delavec in narod (g. Rudolf Smersu) — 19.20 Nac. ura: Predavanje inspekcije narodne obrambe — 19.40 Objave — 19.50 Rastline roparice (g. dr. Maks Vrabec) — 20 Akademski pevski kvintet — 20.45 Pesmice iz zvočnih filmov — 21.15 Solistični koncert: Violoncello (gđ. Karola Jeraj) s spremljevanjem klavirja (g. prof. P. Sivice) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Slovenske narodne s spremljevanjem harmonike, spremlja g. A. Stanko.

Drugi programi

Sreda, 29. maja: Belgrijska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m); 19.40 Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m); 1.55 Oddaja za južno Ameriko — YUG (19.69 m); 3.00 Oddaja za severno Ameriko — Belgrad: 20 Opera — Zagreb: 20 Ljubljana — Bratislava: 21.15 Cerkv. konc. — Praga: 20 Filh. konc. — Sofija: 19.30 Verdijeva opera »Aida« — Beromünster: 20.40 Ork. konc. — Budimpešta: 19.30 Opera — Bukarešta: 20 Romunska gl. — Trst-Milan: 20.15 Musorgskega opera »Boris Godunov« — Rim-Bari: 21.15 Simf. konc. — Florenca: 19 Nar. gl. — Sottens: 20.45 Komična opera.

Prireditve in zabave

Učenci klasične gimnazije v »Drami«. V petek 31. maja bodo nastopili višješolci klasične gimnazije v Ljubljani — predvsem letošnji maturanti — v dramskem gledališču »Cankarjevo drama« »Jakob Ruda«. Režijo jo prevzel g. Milan Skrbineš, kar je dovoljno jamstvo, da bo igra nad povprečnim nivojem šolskih prireditev. Starši, podprite idealno stremljenje mladine — eventualni čisti dohodek je itak namenjen maturantskemu podpor-nemu skladu — ter obiščite predstavo Vstopnice se dobe pri šolskem slugi klasične gimnazije (Tomanova ulica).

Naše dijaštvo

Kongregacija akademikark ima drvi ob četrti na osem redni sestanek v franciskanski kapeli. Pridite polnoštevilno!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa (Dunajska) cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Šelenburgova ul. 7.

ki je vedel, da sta to kurivo nakradli. Po kratkem besedičenju sta sestri začeli čuvaja pretepati s palicami. Na vpitje napadenega je prihitelo pet orožnikov iz bližnje vasi. Sestri se pa nista podali. Ker orožniki niso hoteli preleviti krvi, so se umaknili. Pred sodiščem sta se sestri zagovarjali z veliko revščino. Sodišče je to upoštevalo in ju obsodilo pogojno na dva meseca zapor.

* Ureditve trgovinskih odnosov s Španijo. Te dni se je pripeljal v Split s parnikom »Ljubljana« španski pooblaščen minister Garcia Buijardo, ki se že dalj časa mudi v naši državi, kamor je prišel zaradi ureditve trgovinskih odnosov med Španijo in Jugoslavijo. Ker v Splitu nalaga španski parnik »Cauldi« pšenico za Španijo, je prišel Buijardo v Split, da si ogleda, kako se razvija izvoz iz splitskega pristanišča. Z vsem, kar je videl, je bil španski minister popolnoma zadovoljen.

* Na čudežen način rešena smrti. V bližini Jagodine je 17letna deklica Nada Jovanović pasla ob železniškem nasipu kože. Ena koza je zašla na železniški tir in Nada je hitela za njo, da bi jo spravila nazaj. V tem hipu pa je zagledala le nekaj metrov pred seboj belgrijski ekspresni vlak, ki je privedel z vso brzino. Prepričana, da jo bo vlak povozil do smrti, se je Nada hitro vrgla med tirnice in vlak je zdrdrnal nad njo. Strojevodja, ki je mislil, da so koleza razmesarila deklico, je mogel vlak ustaviti šele okrog sto metrov naprej. Na veliko začudenje vseh ljudi, ki so bili priče nesreče, pa je Nada odnesla le malenkostne poškodbe na nogi.

Na obmejni carinarnici. »Gospod nadzornik, ta-le možakar je hotel na skrivaj prebiti tapiti čez mejo slona, pa sem ga le sreči zapazil.«

Prvo sv. obhajilo v Skopju, dne 19. maja 1940.

Ali so pešci v Ljubljani varni?

Ljubljana, 28. maja.

V vseh velikih mestih imajo za pešce po ulicah in po križiščih znamenovane prehode: take prehode ima že daleč časa tudi Ljubljana in jih bo imela vedno več. Ti prehodi so zakoličeni in omejeni zato, da bi pešci lahko mirno in v popolni varnosti hodili čez ulice in čez križišča. Tak namen imajo ti prehodi drugod po svetu, samo pri nas v Ljubljani je to precej drugače.

Samo poglejte na taka križišča in take prehode tako okoli poldneva ali pa proti 18. in 19. uri zvečer. Tedaj boste povsod opazili uboge pešce, kako v gruči in lepo pohlevno čakajo pred svojimi prehodi, ki so tako lepo in daleč vidno znamenovani. Pešci lepo stojijo in čakajo, kolesarji in avtomobilisti pa drve čez te prehode na vse pretege in tudi z vso hitrostjo. Kolesarji in avtomobilisti se ravno pri teh prehodih pri nas najbolj zaženejo in kar veseli so, če lahko pešca prišlijajo, da se mora ustaviti in počakati nanje, da se zvozi mimo. Pešec v tem prehodu in prometnem varnostnem »okviru« pri nas eploh ni varen niti pred kolesarjem ali pa avtomobilistom, ampak mora ravno v tem prehodu najbolj paziti, da ga kdo ne povoji.

Drugič je pa to zelo drugače! Po velikih mestih se mora vsak kolesar in avtomobilist ustaviti pred vsakim takim prehodom, če je v prehodu le kak pešec, in počakati ali pa zavoziti prav počasi, dokler pešec mirno in brez beganja ne preide svoje poti v določenem in omejenem prehodu. Če drugod voznik v takem prehodu povoji pešca, s tem zagreši hud zločin, ki se lahko obravnava pred poroto, pri nas bi pa najbrž bil za krivega proglasen pešec, ne pa voznik — vsaj tako je sedaj praksa v prometu pri teh prehodih.

Pri nas prav pogosto opažamo, kako lepo varnostni organi spravljajo v te prehode pešce; silno strogo se to izvaja posebno pred glavno pošto. Toda še nikdar nismo opazili, da bi bil opozorjen kak kolesar ali avtomobilist zato, ker je čez te prehode prehitro vozil ali pa vozil čez prehod tedaj, ko so bili v njem pešci in ni počakal tako dolgo, da so bili vsi pešci čez cesto.

Drži, da so bili prehodi urejeni za pešce in za njihovo varnost! Zato se naj to načelo tudi vztrajno in pravilno izpolnjuje in spoštuje!

I Monumentalne slike s prizori iz slovenske zgodovine, ki jih je naslikal akad. slikar Gojmir Anton Kos po naročilu gospoda bana dr. Marka Natlačenca, bodo razstavljene v Jakopičevem paviljonu. Slike so namenjene, kot že znano, za okras reprezentančnih prostorov banske palače. Da bo razstava vse pažnje vredna, nam jamčijo slikarjevo ime ter predmet in namen velikih figuralnih kompozicij, pa tudi dejstvo, da so to največje oljate slike izpod slovenske roke. Razstava se prične v soboto, dne 1. junija ob tričetrti na poldne s uvodnimi besedami gospoda bana.

I Ljubljanski grad bo v času pomlatanskega velesoja od 1. do 10. junija vsak večer slavnostno osvetljen.

I Križnansko žensko društvo priredi danes, t. j. 29. maja ogled Doma upokojencev. Zbirališče ob 4 pred Zavetiščem sv. Jožefa na Vidovdanski cesti. Članice in prijateljice društva vljudno vabljen!

I Rdeči križ poziva vse one bolničarke in bolničarje, kateri še niso do danes vrnili oblek in halj, da jih vrnejo v sredo, 29. ali četrtek 30. t. m. od 19 do 20 v samarjanski sobi. Stri trg 19. Nujno!

I Sirene za naznanjanje letalskih napadov bo mestne zaščitni urad spet preizkušal v četrtek, 30. maja ob 11 dopoldne na raznih krajih mesta, na kar opozarjamo posebno na to, da bo v četrtek zadnja preizkušnja siren, ki jih je nabavila mestna občina, pozneje bodo pa sirene tulile le tedaj, če bo dejanska nevarnost.

I Odbor franciškanske prosvete vljudno naproša svoje člane, da poravnajo članarino najkasneje do 1. junija 1940. Blagajničarka oziroma njen namestnik je na razpolago za sprejemanje članarine vsako sredo in soboto od 5 do 7 pop. v Škrabčevi sobi, Franciškanski prehod.

I Darovi Rdečemu križu. Pisarna odvetnika gospoda dr. Lučka je izročila iz neke poravnave din 100, pisarna odvetnika gospoda dr. Fetiha pa iz poravnave D/M din 200. Iskrena hvala.

I Trafike prodajajo legitimacije za obisk ljubljanskega velesoja po 25 din. Priporočamo občinstvu, da si legitimacije nabavi v predprodaji.

I Pri zaprtju, močnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josel« grence.

I Obvezno cepljenje proti davici prav naglo napreduje in je mestni fizikat že cepil nad 4000 šolskih otrok. V ponedeljek se je pričelo cepljenje tudi predšolskih otrok v prostorih mestnega fizikata v Mestnem domu ter so starši hvale vredno pripeljali zelo radi svoje otroke cepit, da je mestni fizikat v dveh dneh s cepljenjem zavaroval že 500 malih ljubljancev zoper davico. V mestnem fizikatu bo cepljenje trajalo do 6. junija vsak dan od 9 do 11 in 16 do 18. Danes v sredo ob 16 bo cepljenje predšolske mladine v Mostah in v Sp. Šiški v tamošnjih šolskih prostorih, jutri v četrtek na Viču in za Bežigradom ter v petek na Barju, povsod v tamošnjih šolskih prostorih ob 16. Starši se zavedajo, da je cepljenje življenjske važnosti in ni združeno z nobeno nevarnostjo za zdravje, zato pa zelo vestno vodijo otroke cepit, da obvarujejo

zdravje svojih in tudi tujih otrok pred nevarno epidemijo. Mestni fizikat je pa dobil novo cepivo, ki zahteva drugo cepljenje šele čez tri tedne po prvem cepljenju, kar naj starši upoštevajo. Opozorjamo pa spet, da mora biti cepljena tudi vsa ona mladina od 2. do 10. leta, ki je davico že prebolela. Zaradi strogosti zakona o zatiranju nalezljivih bolezni naj se nikdo ne izogne cepljenju, ker mora mestni fizikat neupravičen izostanek ali prekinitve cepljenja po zakonu strogo kaznovati.

I Za mestne reveže je podaril 500 din g. Branko Makar iz Ljubljane. Predsednik Hrv. kult. društva »Napredak« g. Fr. Harazim je mestnim revežem odstopil honorar 100 din, ki ga je dobil za svoje predavanje v radiu; podpredsednik Zdrženja dimnikarjev za dravsko banovino g. Gustav Lapuh je pa podaril odškodnino 70 din, ki jo je dobil za komisijski ogled kurilnih naprav v banki »Slaviji«. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

I Tatvine koles. Vovk Josip je prijavil, da mu je nekdo izpred gostilne Komidar na Vodnikovih cesti št. 35 ukradel kolo znamke »Royal«. Kolo je črno pleskano, vredno 2500 din. — Pred gostilno »Kaplan« na Sv. Petra nasipu je nekdo ukradel Majdič Mariji žensko kolo znamke »Turnir«, vredno 1100 din. — Kolo znamke »Triumf« je nekdo ukradel Jagru Janezu izpred gostilne Černe na Zaloški cesti. — Dijaku Novaku Marjanu je nekdo ukradel kolo znamke »Majesty«. Kolo je temnozeleno in vredno 800 din. — Rojč Boži pa je nekdo ukradel kolo znamke »Tropke«.

Kranj

V nedeljo dop. ob 10 je akad. slikar France Godce otvoril razstavo svojih del. Izobešana olja, tempera in monotipije so po večini odlična dela, pa je treba Godcu samo čestitati.

Godce je predvsem močan v portretu (g. Pipa, ga. Spurova, g. Lozaj, portret otroka), mojstrski pa je tudi v pokrajini, ki kaže svežost in toplino.

Godce razstavlja 50 del, ki jih je po večini razstavil v Ljubljani. Nova dela so: Lutka kot ribič, portret otroka (odlično psihološko podan), Franciškanska cerkev, Most in puha.

Razstavo je že prvi dan obiskalo lepo število kranjske publike. Prepričani smo, da bodo dela slikarja Godca, ki so vzbudila v Ljubljani splošno zanimanje, privabila tudi kulturni Kranj v razstavne prostore.

Razstava je v Hotelu Evropa odprta dnevno od 8 do 19. Obisk toplo priporočamo. — vd.

MARIBOR

Strašna strast slaboumnega požigalca

Uničil je 55 posestnikom imetje ter strem povzročil poldrugi milijon škode

Maribor, 28. maja.

Pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je vršila danes razprava, kakršne se gotovo ni bilo niti v Mariboru, niti pred kakšnim drugim sodiščem v naši domovini. Sodili so požigalca, ki je v teku zadnjih sedem let požgal imetje 55 posestnikom ter jim povzročil 1.546.220 din škode. Ta požigalec je hlapec Avgust Korajžja iz Slovenske Bistrice.

Avgust Korajžja je star 35 let ter je nezakoniti sin, doma iz Taborskega pri Humu na Sotli na Hrvaškem. Ko je sedel danes na zatožni klopi pred sodniki, je napravil na vse že na prvi pogled vtis nekoliko slaboumnega, neodgovornega človeka. V resnici so ugotovili zdravniški strokovnjaki, ki so ga preiskovali v zaporu, da mu je prirojena slaboumnost manjše stopnje, da je njegovo obnašanje otročje ter da ima tudi spomin deloma okrnjen, razsodnost pa je zmanjšana. Ugotovili so tudi, da ima piromansko strast, ter ga prevzema neko posebno veselje in uživanje pri pogledu na velike požare. Ta strast je bila tudi glavna gonilna sila, ki ga je vodila od zločina do zločina.

Od leta 1932 dalje so se dogajali na Dravskem polju, zlasti okrog Pragerskega in Cirkovceva, pa tudi okrog Slovenske Bistrice ter vse gori do Maribora številni požari. Bilo je jasno, da jih povzročajo zločinski požigalci. Skrajja je prevladovalo mnenje, da izvršujejo te požige domačini sami iz koristljubja, da bi si pomagali z visoko zavarovalnico. Res se je sicer ugotovilo nekaj takih primerov, vendar so se požigi nadaljevali tudi tam, kjer ljudje sploh niso bili zavarovani. Z velikimi napori so nazadnje orožniki izsledili celo vrsto požigalcev, tako proslulega Tergleca v Polekavi, ki je priznal 17 požigov ter je umrl v mariborski kaznilnici, potem Korena iz Poljčan, ki je priznal kar 24 požigov ter znanega Lubajšca iz Razvanja. Pa tudi po aretaciji teh požigalcev so se požari nadaljevali ter so pokazali, da je na delu še nevarnejši zločinec, ki zna svoj posel vršiti skrajno rafinirano in spretno. Končno, ko je dne 26. novembra lanskega leta zgorel posestniku Kumru v Slovenski Bistrici njegov nov kozolec, so dobili slovenjebistriški orožniki pravega požigalca v pest. Ljudje, ki so prišli gasit požar, so videli v bližini gorečega kozolca bivšega Kumrovega hlapca Avgusta Korajžja, katerega so orožniki že poprej sumili požigalstva. Prijeli so ga ter je po krajšem oklevanju požig priznal. Nato so izvabili orožniki iz njega s spretnim zasliševanjem še druga priznanja in nazadnje se je razgrnila pred njimi strašna slika piromanske strasti, ki je leta in leta uničevala domačije na Dravskem polju.

Korajžja je priznal, da je začel požigati že v svoji mladosti. Ker ima res slab spomin, ni vedel več povedati, kje vse je izvrševal te zločine. Usoda ga je metala kot hlapca in priložnostnega delavca iz kraja v kraj in povsod je puščal za seboj požarišča kot sledove svoje strasti. Nazadnje je prišel leta 1932 v okolico Slovenske Bistrice za hlapca. Služil je pri raznih gospodarjih ter je bil za delo priden. Ponoči pa je hodil okrog na svoje zločinske pohode ter se spuščal celo daleč proč od svojega domovanja. Najbolj je imel na piki Župečjo vas pri Cirkovcih, kjer je izvršil nič manj kot 15 požigov. Nato sledijo po številu zločinov Sp. Hajdina, Zgor. in Spod. Gorica, Brezula, Vrhlova, Podgona, Slov. Bistrica, Hajdoši, Štrazgojinci, Razva-

nje, Lokanja vas in celo Sv. Kungota ob severni meji. V večini teh vasi je Korajžja služil kot hlapec ali pa se je nekaj časa mudil kot delavec ter je tako dobro poznal krajevne razmere.

Kot je omenjeno, je oskodoval Korajžja s svojimi požigi 55 posestnikov. V sedmih nadaljnjih primerih se je posrečilo ljudem podtaknjene požare še pravočasno pogasiti ter škodo preprečiti. Vsega skupaj je zaradi njegovih požigov zgorelo 46 gospodarskih poslopj, 3 stanovanjske hiše, 1 senik, 1 listnjak, 8 kozolcev, 1 mlin ter tri podstrešna stanovanja. Enemu posestniku je zgorela tudi večja zalogala lesa. V mnogih primerih je s svojim požigom uničil imetje večjemu številu posestnikov, tako pri usodnem požaru dne 15. maja 1932 v Župečji vasi, kjer je zažgal posestniku Zafosniku gospodarsko poslopje, pa je potem pogorelo 7 kmetov in je znašala škoda 230.000 din. Večje požare je povzročil s svojimi požigi tudi v Razvanju, kjer je znašala enkrat škoda 170.000, drugič pa 100.000 din. Najusodnejši pa je bil njegov požig dne 18. julija 1935 v Župečji vasi, kjer je zažgal gospodarsko poslopje posestnika Antona Ozla. Posestnik je imel tedaj ravno mlatiče ter sta dva od teh, Jožef Stajnik in Franc Mlakar, prenočevala usodno noč na hlevu. Oba je presenetil požar ter se nista mogla več rešiti. Živa sta zgorela ter so naslednjega jutra našli samo njuni zogljeni trupli.

Orožniki so Korajžjo po aretaciji vodili po vseh teh krajih, kjer je požigal ter je povsod natančno opisal požig in razmere, ki so bile ob času požiga na dotičnem mestu. Zato so vsa njegova priznanja, podana ob priliki preiskave, verjetna, četudi jih je potem v preiskovalnem zaporu deloma prekalil. Ko ga je danes pri zaslišanju predsednik senata vprašal, zakaj prekljuje nekatera prejšnja priznanja, je izjavil, da se več vsega ne spominja. Skraj pri vsakem požigu pa je v ozadju skrito maščevanje. Mož si je zapomnil vsako žaljivko in vsako ostrejšo besedo ter je potem ob priliki s požigom na strašen način izvršil maščevanje. Tako je priznal, da je nekemu svojemu prejšnjemu gospodarju zažgal, ker mu je odtrgal 150 din od plače. Pri drugem gospodarju je zažgal, ker ga je razžalil, ostal pa je še potem naprej pri njem v službi ter je bil celo na sodišču zaslišan kot prič, da bi povedal, če sumi, kdo bi bil zagrešil požig. Požigal pa je vedno sredi noči.

Današnji razpravi predseduje predsednik okrožnega sodišča Hudnik, prisodniki so dr. Čemer, Kolšek, Rebuta in Lečnik. Obtožbo za zastopa prvi državni tožilec dr. Zorjan.

Razprava se je začela ob pol 9 dopoldne ter je trajala nepretrgoma do 4 popoldne brez vsakega odmora. Korajžja je svoje zločine v glavnem priznaval, nekatere pa je brez navedbe vzroka spet zanikal ter se je nato izgovarjal, da je to že poznal. Ob 16 je sledil pravdorek senata. Korajžja je obsojen na 15 let robije ter na trajno izgubo častnih pravic. Na razmeroma milo kazen je vplivala sodba zdravnikov, da mož ni povsem odgovoren za svoja dejanja.

I Letošnji lavantinski novomašniki. Dne 7. julija bodo posvečeni v mašnike naslednji gojenci V. in IV. letnika lavantinskega kn. šk. duh. seminarija. Iz V. letnika: Aužner Mirko od Sv. Jurija ob juž. železnici, Brezgar Viktor iz Braslovč, Fekonja Franc, rojen v Gor. Radgoni, stanuje v Mariboru, Kasesnik Ivan iz Soštanja, Kolenko Ivan iz Crensovcev, Luskar Jožef od Sv. Vida na Planini, Merc Viktor od Sv. Trojice v Halozah, Povh Ivan iz Trbovelj, Savelli Viljem, rojen v Krnjevi, stanuje v Celju, Sovinšek Jožef iz Nove štifte. — Iz IV. letnika: Arah Albert iz Starega trga, Gorican Henrik iz Slov. Bistrice, Kocmut Janez od Sv. Andraža v Slovenskih goricah, Roblek Peter iz Solčave, Varga Ludvik iz Bogojine. Istočasno bo posvečen v Ljubljani lavantinski bogoslovec Pakj Janko iz Maribora, ki študira V. letnik bogoslovja na teološki fakulteti v Ljubljani.

I Stavka stavbinskih delavcev je zajela sedaj vsa, tudi manjša podjetja ter se je ustavilo delo na vseh stavbah. Zaenkrat še ni prišlo do stikov med delodajalci in delavci v Mariboru, ter očitno

Bilo kuda Kiki svudal!
Proizvodi UNION, Zagreb.

obe stranki čakata na rezultat pogajanj, ki bodo najbrž v Ljubljani.

I Imejitelji gledaliških blokov, ki so zaostali s plačilnimi roki, se naprošajo, da jih poravnajo še pred zaključkom sezone. Vsi se pa opozarjajo, da bo sezona v nekaj dneh zaključena ter naj izrabijo bloke, da jim ne zapadejo.

I Fantovski odsek Maribor III. Danes zvečer ni več telovadbe v magdalenski telovadnici. Pač pa opozarjamo člane na občni zbor v lokalu ob 8 (po šmarnicah).

I Poulična zbirka — 13.930 din. Preteklo nedeljo je bila zaključna ulična zbirka za sklad Protituberkulozne lige. Nabrali so 13.930 dinarjev.

I Nova tovarna v Dravski dolini. Bivši poslanec, veleindustrialec g. Benko Josip v Murški Soboti je kupil v Bistrici pri Limbušu posestvo g. Franca Pajenka, trgovca iz Zalca. To posestvo leži ob potoku Bistrica, v bližini železniške postaje. G. Benko namerava na tem posestvu graditi novo moderno tovarno mesnih izdelkov. Ker je vodotok potoka Bistrica zelo močan, se bavi g. Benko tudi z načrti, da napravi na potoku svojo elektrarno. Poleg tega bo napravil tudi velik vodovod v vznožju Pohorja, ki bo dajal toliko vode, da bo preskrbljena tudi cela vas z zdravno pitno vodo. Lega, na kateri bo tovarna stavba, je zelo ugodna, ker leži zemljišče bolj na samem izven naselja ter je ta prostor kot nalašč za mesno industrijo. Ker je kupna pogodba že potrjena, namerava g. Benko že letos pričeti s predpripravi za gradnjo tega velikega podjetja.

I 9800 din so mu odnesli tatovi. Posestnik Pongrac Sušec na Tolstem vrhu je imel doma spravljnih 9800 din v majhnem lesenem kovčegu pod posteljo. Ta denar je nedavno dobil za par volov, katere je prodal. Te dni pa sta prišla na Tolsti vrh dva neznanca, ki sta se predstavljala kmetom kot mesarski mojster in pomočnik ter sta na videz kupovala živino, v resnici pa sta prežala na ugodno priliko, da bi kaj izmaknili. Res se jima je ponudila prilika, da sta vdrla v Sušcovo hišo, ko ni bilo nikogar doma ter sta potem izginila z najdenim bogatim plenom.

Gledališče

Sreda, 29. maja ob 20: »Ples v maskah« Premiera. Red A.

Celjske novice

I Dijaki iz Ljubljane bodo v soboto 1. junija t. l. ob 20 gostovali v mestnem gledališču s Cankarjevo dramo »Jakob Ruda« Delo je režiral član ljubljanske Drame g. Milan Skrbineš. Podprimo idealna stremjenja naših mladih z obilno udeležbo.

I Stavka v keramični tovarni v Ljubljani še vedno traja. Delavci upravičeno zahtevajo povzvišanje svojih plač.

I Kmečka pomoč se razširja. Doslej so ustanovili že odseke v St. Jurju, kjer ima zadruška tudi tranzitno skladišče, dalje v Kozjem, Sv. Emi, Pilšanuju, Rogatecu, kjer bo tudi tranzitno skladišče, v St. Vidu pri Planini. Ustanovljeni bodo v kratkem odseki v Vojniku, Dramljah, Zetalah, Stopercih, Podsedri, Podčetrniku, Planini pri Sevnici, Ponikvi pri Celju in v Loku pri Zsumu. Tekom enega meseca upajo, da bodo imeli že okrog 30 poslovalnic. V treh tednih poslovanja je kmečka pomoč spravila v promet 2 in pol vagona galice, poldrugi vagon mlevskih izdelkov, vagon cementa in dr.

I Uradni dan Zbornice za TOI v Ljubljani za Celje in celjsko okolico bo v torek, 4. junija ob 8 do 12 dopoldne v posvetovalnici Zdrženja trgovcev za mesto Celje, Razlagova ul. 8.

I Nova grobova. Na Mariborski c. 3 v Celju je umrl 71letni vratar pri Rakusche Rozman Maks. Na Dobravi je izdihnila 67letna zasebnica Zupanc Marija. Naj v miru počivata!

I Celjski šahovski klub bo igral drevo ob 8 svoj brzoturnir za mesec maj. Prijave se sprejemajo do začetka turnirja v klubski sobi hotela Evropa.

I Nov most čez Bolsko. Te dni je bil izročen prometu — po oblasti komisiji celjskega okrajnega glavarstva in okrajnega cestnega odbora, pod vodstvom g. dr. Ivana Zobca, lep, nov most čez reko Bolsko v Predorju, ki je ne le tej občini, ampak tudi širšemu okraju ponos in korist. Prehivalost občine Sv. Jurij ob Taboru se zahvaljuje okrajnemu cestnemu odboru celjskemu in ministrstvu zgradb, da je z lepo denarno in tehnično podporo omogočilo gradnjo tega mostu, ki ima za ta okraj veliko in trajno vrednost.

I Sam se je ujel. Pred delci je bilo ukradeno nekemu inženirju iz Celja 4700 din. Za tatom ni bilo nobene sledi. V teh dneh pa je oblast postala pozorna na nekega moškega, ki je po cele dneve popival v veseli družbi, se zabaval na vse mogoče načine in razmetaval kar na debelo. Celjski orožniki so neznanca aretirali pri zasliševanju se je izkazalo, da je to Maks K., star 32 let, iz Breznice pri Prevaljah. Kmalu je priznal vlom in tatvino zgoraj omenjenemu inženirju, priznal pa je tudi, da je ukradel nekemu posestniku na Lopati 700 dinarjev. Izročili so ga v zapore okrožnega sodišča.

Zakaj na škofjeloško tombolo?

Prvovrstni dobitki vlečejo!

Trbovlje

I Če dobijo otroci orožje v roke V nedeljo zvečer o mraku je 10-letni Gruškovnjakov fant vzel očetovo lovsko puško in poskušal z njo streljati na sosedno Furlanovo hišo. Sprožil je in zadel od strani na dva okna, ob katerih so se razpršili drobci naboja. Ob enem oknu pa je čitala 16-letna Furlanova Zinka in bila zadeta v lice, a se je šele potem zavedla, da je zadeta, ko je opazila kri. Prepeljali so jo k zdravniku dr. Cizlju, ki jo je obvezal in odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico. Puška je udarila tudi Gruškovnjakovega fanta, da je bil ves krvav po licu.

Buck Jones, nekronani kralj ameriškega divjega zapada nastopa kot borec za pravico in proti nasilju v napetem in borbenem filmu: **Kino Sloga** tel 27-30
Premiera danes ob 16., 19. in 21. uri

Višek senzacije! Poslednji gangster
EDVARD G. ROBINSON Napeta drama, ki se deloma odigrava v Sing Singu.
KINO MATICA tel. 21-24 Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

KULTURNI OBZORNIK

Čajkovskij: »Jevgenij Onegin«

Ob 100 letnici Čajkovskega

V soboto, 25. t. m. je naše operno gledališče počastilo stoletnico rojstva enega izmed vrhov slovenske glasbene tvornosti — Petra Iljiča Čajkovskega — s predstavo njegovega najboljšega dramskega dela: Jevgenija Oneginja. Dasi se je avtor bolj nagibal k zapadnim vzorom romantične glasbene smeri, kar ga tudi razlikuje od sodobnikov kakor Musorgskega in Rimski-Korzakova, ki sta se opirala preveč na ljudski glasbeni element, je vendar njegova glasba tako svojstvena, da je iz nje poznati tipičnega ruskega genija.

»E. Onegin« odlikuje močna razgibanost, delo je prepojeno z najsubtilnejšimi lirskimi mesti, na drugi strani pa zopet prehaja do močnih dramatskih učinkov: vsemu je dal močnejši izraz v glasbeni gladko tekoči in smiselno grajeni obdelavi, polni domislekov. Najmočnejša pa je gotovo druga slika, pisemska scena. To najmočnejše mesto v celotnem delu nudi človeku polno lepoto mlade erotično prekipelave duše, lepoto, ki jo je avtor znal podati v edinstvenem niansiranju melodične linije z dinamično učinkovitostjo ter subtilno orkestracijo. Lepa in pretresljiva je tudi glavna arija Lenskega pred dvojem. — Celotno delo zapusti močan estetski dojem in ni čudno, da si je utrla pot do velikih odrov ter bo gotovo doživelo še mnogo obletnic rojstva svojega avtorja.

Upriporitev je bila v splošnem dobra. Tatjana je pela gdč. Heybalova, ki je bila igralsko (kjer vedno bolj napreduje) in pevsko najboljša v drugi sliki. Pevsko je v višinah dobra, njen blesteč ton je dobro podprt s sapo ter ima zadovoljiv portec, dočim se mi ne zdi umestno tolikokrat s prepričevanjem sape v srednjih in nizkih legah, s pritajenim tonom podčrtavati dramatske strani, ker se s tem tudi večkrat

estetsko razbije melodična črta. Je pa vsekakor odlična pevka, talent, ki se bo brezdvomno razvil še do večjih kvalit. — Lenski — g. Gostič nas je predvsem pevsko prav iznenadil v sceni pred dvojem. Tehnično zna s pravilno kvantiteto sape podpirati obe združeni funkciji pevkega organa, s čimer je dan poglaviti pogoj za uspeh. — V vlogi Oneginja je gostoval g. Popov, ki je bil do tretjega dejanja v igri dober, a se zlasti v zadnji sliki ni mogel zbrati ter prepričevalno predstaviti človeka, ki doživi notranji preobrat in končno propast. Zato je prav ta slika zapustila najbolj medel, suh utis, dasi se je gdč. Heybalova trudila, dati iz sebe vse možnosti dramatske nujnosti. Pevsko je v nižinah zadovoljiv, v višinah pa je ton brez rezonance in večkrat nekam negotov. Je pa ritmično zelo precizen in poje z veliko muzikalno kulturo, kar dokazuje, da je bil nekoč močna kvaliteta v glasbenem svetu. — G. Kogejeva je pevsko dobro ter igralsko prepričljivo podala strežnico Filipjevno. G. Betetto pa je na njemu lasten način zapel kot knez Gremin. — Zbor, ki se je pod g. Simonitjem sprostil pevske okostenosti, nastopa z vedno večjo resnostjo in je bil tudi to pot dober, le večje ritmične preciznosti je želeli. Po glasovni kvaliteti pa je ženski boljši od moškega. — Nekatere točke baleta so ugajale ter so bile nekatere prav precizno izvedene. — Dirigiral je g. N. Stritof, Orkester mu je razen na par mestih dobro sledil. Res je bil na nekaterih mestih preglasen, a to, se mi zdi, zahteva nujnost dela. Vzrok, da nastane nejasno bučanje in zdaj popopolnoma pokrije soliste zdaj celo zbor, menda tiči v slabi akustiki hiše, ki prenese le gotovo dinamično stopno. Zasluga gre tudi g. Debevcu, ki je znal dati delu intimen značaj, ki ga kot izrazito lirčna umetnina zahteva. si.

Slovenska pesmarica

Slovenci imamo že več podobnih zbirk slovenskih pesmi, ki nudijo besedilo napევov za vsako priliko, kadar koli pride več zadovoljnih Kranjcev v družbo. Tako imamo več posrečenih zbirk Janeza Kalana, Mohorjeva družba je izdala Anžičeve zbirke, založba Sigma v Gorici je lani poslala med najširše sloje Barčiča teh pesmi, sedaj pa je dr. Glonar izbral in po abecedni začetnih verzov uredil novo tako Slovensko pesmarico, v kateri je na novo oživiljenih 300 slovenskih narodnih pesmi. Založba Hram je dala tej zbirki, ki ima 340 strani, lepo majhno priročno obliko, tako da jo ima lahko vsak pevec vedno pri rokah, kajti ne ure ne dneva ne veš, kdaj si bo tvoje razpoloženje zaželelo slovenske pesmi, in melodija, ki ti žumi v ušesu, pravega besedila. Zbirka vsebuje najraznovrstnejše pesmi: ljubavne, razpoloženjske, vinske, tudi pobožne, prave narodne in take, ki so že zdavnaj ponarodele, tudi če jih izobraženi pevec ve dobro za ime ustvarjalca (Prešern, Slomšek, Jenko, Gregorčič, Stritar, Levstik, Zupančič in drugi). Vse te pesmi so v uglasbitvah domačih kompozitov (tu gre velika zasluga Aljažu in njegovi popularni Pesmarici) postale last vsakega slovenskega človeka, se celo pa prijetne družbe, ki se takoj uglesi v zbor in hoče peti, peti... od začetka do konca in zopet od kraja. In tem bo ta pesmarica gotovo najbolj prišla prav, saj nudi pevcem neizmerno gradivo. Nobene gostilne ne bi smelo biti brez take zbirke slovenskih pesmi, bodisi že v tej ali oni priredbi. Ta v Hramovi založbi ima to prednost, da je lepo izdana v žepni obliki, vezana in stane samo 16 din! Kakor javlja založba, je ta zbirka prva v zbirki majhnih žepnih pesmaric, s katerimi hoče omogočiti, da se slovenska pesem razširi v najširše sloje. id

Kronika slovenskih mest, letnik VII., št. 1, je izšla pred kratkim in ima veliko zanimivega gradiva. Ker 1. junija razstavlja slikar Gojmir Anton Kos svoja ogromna platna Ustoličenje in Kmečki punt, ki jih je naredil po naročilu g. bana dr. Marka Natlačenca za banovinsko palačo, opozarjamo najprej na članek univ. prof. dr. Stelela: Kako nastane zgodovinska slika? V tem članku, ki je postavljen na čelu te prve številke novega letnika, prikazuje dr. Stelela v besedi in sliki genezo zgodovinske slike od prvega zasnutka do končanega dela. Od prve kretnje svinčnika, ki je zasnoval kompozicijo bolj v zraku kakor v predmetu, od posameznih izdelanih skic do barvnega kartona in do celotne slike je dolga pot tehničnega dela, pa tudi dolga pot znanstvenega napora, študiranja in iskanja. Vse to je kazal dr. Stelela na teh ogromnih Kosovih slikah, ki so gotovo naša največja poslikana platna tako po velikosti sami, kakor tudi po pomenu v razvoju slovenskega slikarstva. Drugi članek v tej številki so naslednji: Procesije v stari in novi Ljubljani (A. Potlajnik). — Nove ljubljanske stavbe (Slajmerjev dom). — Pesem od prosta gospe Jerneja Arkota iz leta 1868. — Pankracij iz Dola, ljubljanski župan v začetku XVI. stol. (Vlad. Fabijančič). — Mestne pravice Ptuj iz leta 1376, razlaga k besedilu statuta (Fr. Veselko). — Zdravstvo starega Novega mesta (dr. Drago Mušič). — Črtice o bivši občini Vič (A. Beg). — Rod Polini in ljubljanski zdravnik dr. Janez Krizostom Polini (dr. Fr. Ks. Lukman). — Slovenski gledališki jubilej ob stoletnici obletnici prve slovenske predstave (govor dr. Fr. Kidriča). — Skozi slovenske mesta v letih 1571 in 1574 (Fr. Stele). — Nemški glas o sodobni Ljubljani (J. W.). — Usnje in kože (Jože Lavrič). — Tujskoprometna prizadevanja Ljubljane (dr. A. Brilej). — Dodatek k članku o Schwarzovi pipovarni na Poljanah (dr. R. Andrejka). — Kronika mesta Ljubljane za leto 1930 (B. Wider). — Naša kronika (Ante Gaber). — Kronika izdaja mestna občina Ljubljanska, predstavniki dr. Fr. Stele, za uredništvo pa odgovarja Jože Gregorčič. Izhaja štirikrat na leto in stane letno 80 din. Vsaka številka ima odlične večbarvne, tudi celostranske slike, kakor tudi mnogo ilustracij.

Casopis za zgodovino in narodopisje, št. 3-4, prinaša važne razprave in znanstvena poročila. Na uvodnem mestu je napisana razprava Boga Grafenauerja o poteku vseh slovenskega kmečkega upora leta 1515 na Spodnjem Stajerskem. Grafenauer je problem tega boja našel že v svojem stavku svoj čas v »Slovenec«, sedaj pa je posvetil temu problemu celo kritično razpravo ter skuša na podlagi na novo preštudiranih virov podati deloma dopolnjeno, deloma drugače komentirano podoba kmečkega punta leta 1515 na Sp. Stajerskem. Razprava gotovo pomeni veliko dopolnilo k poznavanju tega zanimivega obdobja v naši zgodovini. Avgust Pirjevec obravnava homilete »Slovenskega prijatelja«, ki je izhajal od leta 1852 do 1883

v Celovcu. Einspieler je namreč razrešil nekaj šifer svojih sodržnikov, ki so pisali te pridige, ter jih verjetno poslal Marnu za Jezičnik. Iz Marnove zapuščine je prišel seznam v Slovensko Matico, od tod pa v Lincejsko knjižnico, kjer je sedaj in ga Pirjevec objavlja v tej številki Casopisa ter ga dopolnjuje z novimi seznamami sodržnikov in šifer. Tako je prišel lep donesek k zgodovini slovenske homilete. Matija Maučec je napisal narodopisno razpravo o podstojni in prikleti v prekmurski hiši ter jo opremil z nazornimi tlisori in slikami. Fr. Kotnik pa razlaga narodopisno posebnost kolacija, ki je ohranjena še med koroškimi Slovenci; je to namreč posna večerja na sveti večer pred polnočnico, je torej neka obredna večerja. Beseda sama pa pomeni posno jed, ki so jo v srednjem veku menihi uživali ob posnih dneh pred branjem. V »Izvestjih« poroča Franjo Baš o novi predzgodovinski postojanki na Pobrežju pri Mariboru, inž. arh. Marjan Mušič o gradivu iz dobe romantike in gotike v mariborski stolnici (zanimivi tlisori). Dr. Fr. Illešič dopolnjuje svojo razpravo o p. Bernardu v toliko, da dokazuje, da Wagnerjeva Phraeologia iz leta 1750, ki je v Studijski biblioteki v Mariboru, ni mogla služiti p. Bernardu za vir njegovega slovarja. Janko Glaser odkriva novo, doslej neznanu Slovaško pesem na podlagi pisma I. Skuhale Lendovsku. J. A. G. podaja latinski silogizem kot slovenjogoriški »steste za treznost — zanimiv izrek, ki ga bo gotovo slej ko prej uporabil kak slovenstvenik za karakterizacijo predvojnne inteligentne družbe v veselo razpoloženju. Dr. Melita Pivec-Stele poroča o stanju slovenske historične bibliografije, kakor je poročilo podala na zborovanju slovenskih zgodovinarjev dne 16. dec. 1939 v Ljubljani. V rubriki Slovoštvo je ocenjenih več knjig, tako Kidričeva Zgodovina sloven. slovstva (J. Glaser), Kidričeva Zoisova korespondenca (St. Bunc), Kidričev Prešeren (dr. J. Tominec), Sovretovi Stari Grki (J. Košar), Kosovi Urbarji (Blaznik), Steletova Monumentna (Mesesnel), Bučarjeva Politična istorija Slovačke (B. Stupan), Debeljakov Slomšek (J. Glaser), Škerlova Ljubljani v ustavni dobi (F. Baš), Skafarjeva Družba sv. Mohorja in Slovenska Krajina (F. Baš), Karlovškovi Slovenski domovi (Fr. Baš in M. Mušič) in mnogo drugih slovenskih in tujejezičnih knjig. V zapiskih sledi več znanstvenega drobiža, na koncu pa poročila o muzejskih društvih v Mariboru in Prekmurju.

Marija Pomagaj. — Molitvenik. Drugo, predelano izdajo priredil p. Otmir Vostner, frančiškan. Založil Anton Sfiligoj, Ljubljana. Prodajna cena 12 in 16 din. — Ta molitvenik je sicer že mnogo znan, toda nova predelana izdaja bo vsekakor dobrodošla in bo od Marijinih častilcev ljubo pozdravljena. Knjižica obsega 236 strani in ima tako bogato in raznoliko vsebino. Prične se z življenjskim redom dobrega kristjana. Nato sledi najpotrebnejše vsakdanje in tedenske molitve — med njimi je tudi posvetitev sv. Družini, ki se le redko najde v navadnih molitvenikih. Takoj za našimi molitvami sledi odstavek: Sv. Zakramenti. Upoštevanje so vsi od krsta do zakona — kratak jednat poduk in primerne molitve. Zakrament sv. zakona obsega še posebej molitve za srečen zakon, za stanovsko čistost, za dobro vzgojo otrok in še dnevno molitev krščanske družine. Tu se bo marsikomu vzbudila vest in ga opomnila zanemarjenih dolžnosti: matere, očeta itd. — Poleg litanijs, sv. križevga pota, obsega molitvenik zbirko romarskih pesmi, tako da bo molitno besedilo pomagalo tudi do lepšega in ubranega petja. Tej zbirki romarskih pesmi so dodani hvalavredno še odpravi pri litanijski Matere božje. — Za sklep je pridejana: Zgodovina božje poti na Brezjah, in sicer v treh odstavkih: Cerkev, Milostna slika, Marija Pomolnica. Vse kar je bistvenega, je omenjeno. Oprema knjižice, ki jo krasi tri slike, je okusna, oblika primerna. Dr. PRT.

L. Mav: »Roži Mariji, 2 natis. Part. 16 d'n. 10 izvodov skupaj 88 din. Samozaložba. — Ze zelo prepevane Marijine pesmi: so nanovo izšle. Posrečeni samospevi »Dajte mi zlatih strun« in lepo razpletena »Kako si nam draga« sta gotovo najzačelniji za to zbirko. V prvi izdaji nam je skladatelj prvi harmoniziral in presadil v slovenskih gorice v naše ljudstvo »Lepa si roža Marija«. Ze zaradi spomina na to preadeti je prav, da je priobčena tudi v drugi izdaji. Tišek je še boljši, kot prej. Na str. 7. zadnja vrsta, prvi takt, naj poje sopran v drugi oeminki »b« namesto »a«. Kjer se teh lepih peem nimajo, jim jih priporočamo.

L. Mav: Tri pesmi za moški zbor: 1. Jelvica in ptica, 2. Goriske trte, 3. Šolarski pohod. Vse tri so uglasbene na dr. Joža Lovrenčičeve pesmi. Jelvica se v prav posrečenem tonu tolaja, »da se vse preboli, ko srce živo akamen«. Druga pesem je krepka, kar udarna. Dijaški pohod je nalašč za veselo korakanje v spremljanjem kitare. Vse tri so zelo lahke in pripravne, a vendar izrazite.

Po takšni, na hitro roko narejeni brvi se prevažajo motorna vozila na bojišča.

Ženske v službi Francije

V Parizu se je zbrala organizacija inozemk, ki so se prostovoljno prijavile za delo na polju. Ta organizacija je pododdelek »legije žensk za prostovoljna dela v Franciji« in mlade poljske delavke, ki je njihov prvi oddelek te dni odšel v srednjo, imajo na svoji uniformi črke »L. E. V. F.« (Legion des Femmes Etrangères Volontaires en France). Več ko milijon tujih žensk biva v Franciji, 400.000 od teh je mladih deklet in žena brez otrok. Med njimi so ženske skoraj vseh narodnosti, tako Italijanke, Španke, Avstrijke, Portugalk, Švedinje, Norvežanke, Nizozemke in zdaj še Belgijke. Te ženske so porazdeljene po različnih kmetijah in premajajo ondi hrano, stanovanje in mezdo. Prav, prav malo jih je, ki bi bile večje kmečkih del. Saj so tako iz različnih stanov in poklicev, na primer so med njimi tipkarice, slikarice, umetnoobrtnice, učiteljice jezikov in dijakinje. Z majhno priljago in nekoliko brašna za nekaj dni se pripeljejo dobre volje na posamezne kmetije. Dasi jih je malo, ki bi znale molziti in opravljati živino v hlevu, vendar se veselo opravijo na delo in se brž vsemu priučijo. Nekatere sploh nočejo prejeti nobenega plačila, večina pa so revne in v Parizu ne dobijo nobenega dela, ki bi bilo primerno njihovu po-

klicu. Zatorej je to poljsko delo tudi srecen izhod iz njihove brezposelnosti.

Zmagovalec izpred Verduna

Maršal Pétain, dosednji francoski poslanik v Madridu, je bil pri preosnovi francoske vlade imenovan za podpredsednika vlade. Pétain je izredno popularen. S svojim prodornim pogledom, z mogočnim čelom in s svojo osebnostjo je eden najvažnejših mož Francije. Njegov plemeniti obraz, ki ga časih prešine zagoneten smehljaj, je poln dobrotljivosti in njegovo bistvo je jasno in preprosto. Sleherna neodkritosrčnost in vsak poskus, da bi se resnica prikrivala, se mu stidi in zato tudi ni prijatelj dolgovernih in sladkih besed. Nobenih poklonov ne mara, najljubša mu je resnica in svobodna kritika. O pravem času razode svoje sklepe, ne da bi pri tem storil kaj zgolj zato, ker bi tako in tako čutil. Nobene stvari ne preze in v vsem je človek dejanja in vojak iz dna duše. Ko je bival v Madridu, si je znal pridobiti naklonjenost vseh krogov in je tako ugled Francije v Španiji po državljanski vojni na vseh panogah povečal. Zmagovalec izpred Verduna je v svoji novi službi pravi mož na pravem mestu.

ŠPORT

Uspehi švicarskih atletov v letu 1939

V naslednjem prinašamo rezultate peterih najboljših švicarskih atletov v posameznih disciplinah. Brez dvoma bo zanimiva primerjava z uspehi in rezultati, ki so jih v preteklem letu dosegli naši, jugoslovanski atleti. Takole izgleda lista posameznih uspehov v atletskih disciplinah:

TEKI

Teldi: 100 metrov

10.5 Studer Jean, Biel.
10.6 Hänni Paul, Biel.
10.6 Seeger Fritz, Riehen.
10.8 Marchand Bernard, Bern.
10.9 Faes Rolf, Basel.

200 metrov:

21.7 Hänni Paul, Biel.
22.1 Seeger Fritz, Riehen.
22.2 Faes Rolf, Basel.
22.2 Jud Albert, Lausanne.
22.5 Flaig R., Basel.

400 metrov:

48.6 Jud Albert, Lausanne.
49.8 Meyer Georges, Basel.
49.8 Faes Rolf, Basel.
50.3 Neuenchwander W., Bern.
50.9 Waker Albert, Basel.

800 metrov:

1:56.1 Merkt Walter, Zürich.
1:57.0 Frey Hans, Lausanne.
1:57.0 Thommen Franz, Basel.
1:57.2 Steffan Philipp, Baden.
1:57.4 Minder Paul, Zürich.

1500 metrov:

4:01.8 Thommen Franz, Basel.
4:04.8 Minder Paul, Zürich.
4:06.6 Barth Hans, Zürich.
4:07.0 Müller Emil, Zürich.
4:08.0 Meier Eugen, Basel.

3000 metrov:

8:51.2 Müller Emil, Zürich.
8:54.8 Thommen Otto, Basel.
8:55.6 Meier Eugen, Basel.
8:56.8 Utiger Gottfried, Bern.
9:13.8 Meier Arnold, Zürich.

5000 metrov:

15:29.0 Thommen Otto, Basel.
15:31.0 Müller Emil, Zürich.
15:32.4 Meier Arnold, Zürich.
15:33.2 Meier Eugen, Basel.
15:46.2 Utiger Gottfried, Bern.

110 metrov zapreke:

14.7 Anet Raymond, Schaffhausen.
15.0 Kunz René, Solothurn.
15.2 Sansoni Mario, Bettlach.
15.3 Kellerhaus Werner, Basel.
15.4 Christen Werner, Bern.

400 metrov zapreke:

55.0 Christen Werner, Bern.
55.6 Kellerhaus Werner, Basel.
55.8 Rugel Werner, Basel.
56.7 Franzen Paul, Zürich.
58.0 Bernhardsgrütter, Bümpliz.

SKOKI

Skok v višino:

1.825 Grogg H., Bern.
1.82 Weisskopf Erich, Thurn.
1.80 Schori Paul, Thurn.
1.80 Scheurer Armin, Solothurn.
1.80 Blaser Werner, Bern.

Skok ob palici:

3.80 Scheurer Armin, Solothurn.
3.80 Anet Raymond, Schaffhausen.

3.70 Stalder Ernet, Zürich.
3.70 Geisinger Oskar, Basel.
3.60 Landolt Konrad, Genf.

Skok v daljavo:

7.43 Studer Jean, Biel.
7.00 Paganetti Aldo, Lugano.
7.00 Faes Rolf, Basel.
6.91 Schori Paul, Thurn.
6.91 Schärer.
6.91 Schärer.
6.91 Anet Raymond, Schaffhausen.

Troskok:

13.24 Lattmann Henri, Paris.
13.23 Studer Jean, Biel.
13.16 Gilli Georges, Menziken.
12.98 Hegglin Georges, Zürich.
13.20 Steffan Philipp, Baden.

METLI

Krogla:

14.25 Dr. Zeli Spartaco, Bellinzona.
13.81 Hädener Robert, Baden.
13.35 Meier Adolf, Zürich.
13.32 Bühner Willy, Neuhausen.
13.20 Steffen Werner, Bern.

Kopje:

63.30 Neumann Joseph, St. Gallen.
61.73 Schumacher Jack, Zürich.
60.05 Hädener Heniz, Egerkingen.
59.52 Faes Rolf, Basel.
59.48 Ospelt Oskar, Balzers.

Disk:

43.62 Metzger Max, Olten.
43.41 Conturbia Arturo, Bellinzona.
41.95 Ospelt Oskar, Balzers.
41.55 Guhl Armin, Schaffhausen.
40.98 Flaig Rudolf, Basel.

Kladivo:

50.26 Nido Silvio, Zürich.
46.59 Vogler Heinrich, Zürich.
43.58 Stefan Werner, Bern.
42.50 Hünenberger Fritz, Basel.
42.21 Hoch Edy, Basel.

Kakor vidimo, je švicarska atletika v preteklem letu dosegla prav za prav zelo lepe uspehe, tudi povprek. V primerjavi z našimi, vidimo, da so švicarji skoraj v vseh disciplinah boljši kakor našli. Ta stvar pa tudi ni pav nič čudna, saj ima švicarska atletika že svojo veliko tradicijo, neglede na to, da se je razvijala in se tudi še zdaj razvija pod popolnoma drugačnimi, neprimerno ugodnejšimi pogoji kakor se razvija naša atletika.

Lahkoatletsko tekmovalje ljublj. okrožij ZFO v Ljubljani

Dne 2. VI. t. l. prirede barjansko, šmarnogorsko, zasavsko in polhovgrajsko okrožje ZFO na Stadionu tekme s pričetkom ob 9 dopoldne.

Program disciplin je sledeč:

Teki: 100 m mladei in člani, 200 m mladei in člani, 400 m člani, 1000 m mladei, 1500 m mladei in člani, 5000 m člani.

Štature: 4x100 m, 400, 300, 200, 100 m. Meti: Krogla 7.25 kg člani, 5 kg mladei. Disk: 2 kg člani, 1.50 kg mladei. Kopje: 800 g člani, 600 g mladei.

Skoki: daljava mladei in člani, višina mladei in člani, troskok mladei in člani, Skok s palico mladei in člani.

Tekmovalje se prične točno ob 9. Vstopnina 2 din.

Ameriški predsedniki

Že prvi predsednik Združenih ameriških držav, George Washington, ki je več ko 40 let odločilno posegal v zgodovino svoje dežele, je dosegel svoje velike uspehe tako, da se mu je posrečilo vcepiti Američanom slepo zaupanje in jih skovati v narod, ki je v svojem rojstvu vseboval žig njegove močne osebnosti. Že zdavnaj prej, preden je bil ta narod neodvisen, je bil on prva oseba v tedanji, še angleški koloniji. V večnih bojih z domačimi plemeni sta bila on in Benjamin Franklin proti Franciji, katera je podpirala indijanska plemena v dolini reke Mississippija. Prvo mogočno, s politično daljnovidnostjo kronano Washingtonovo delo je bil mir s Francijo in zveza s Francijo, ki ji je takrat vladal kralj Ludvik XVI. Prijateljstvo se je ohranilo tudi tedaj, ko je l. 1789 v Franciji izbruhnila revolucija in je bivša angleška kolonija postala neodvisna od Anglije. Washingtona so hoteli nato kronati za cesarja, kar je pa odklonil. Združene ameriške države so postale republika, prva velika republika novega časa. George Washington je bil njen prvi predsednik, a krog glave se mu je nevidno blestel sijaj zavrnjene cesarske krone. Ta sijaj so obdržali vsi predsedniki Združenih ameriških držav. Washington je umrl leta 1799 v Mount Vernonu v Virginiji.

Thomas Jefferson, Washingtonov prijatelj, ki je leta 1797 postal podpredsednik, je leta 1799 sledil Washingtonu kot predsednik, in je bil v drugič izvoljen, v tretjič pa je izvolitev odklonil. Leta 1809 se je preselil na svoje lepo posestvo pri Monticellu in je tudi ododot vplival na politiko. Ta filozof in politik je umrl šele 1826, ko mu je bilo 80 let. Pod njegovo vladjo je imela Unija mir. Utrjevala se je na znotraj in si zgradila svoj mladi državni ustroj.

Amerika Američanom!

Eden najvažnejših ameriških predsednikov je bil James Monroe, ki je bil peti predsednik Unije. Po poklicu je bil odvetnik, nato senator in guverner Virginije, ki je opravil svojo politično pot že prej in ki je postala značilna skoraj za vse kasnejše predsednike. Odlikoval se je že pod svojimi predhodniki, ko se je z Napoleonom pogajal o Louisianiji. To ozemlje je bilo mnogo let diplomatsko sporno jabolko med Francijo in Ameriko. Napoleon je slednjič l. 1803 odstopil to ozemlje za 80 milijonov frankov.

Leta 1816 je Monroe postal predsednik. Od Španije je kupil polotok Florido in je razglasil tako zvano Monroeovo doktrino, ki je njeno poglavito jedro, da pripada Amerika Američanom. Narodi Severne in Južne Amerike naj bodo sami gospodarji svoje zemlje in ne smejo trpeti nobenega vpliva kake države iz Evrope, a tudi sami se ne smejo vmešavati v evropske zadeve. Znano je, da ta doktrina, ki je nastala pred sto leti, ni obveljala v vseh teh letih. Vendarle je ostala kot neomajno načelo skoraj ves čas v sleherni ameriški zunanji politiki. Monroe je umrl leta 1831.

Že pred njim je Madison v genski pogodbi l. 1815 sklenil mir z Anglijo. — Važna osebnost med ameriški predsedniki je bil tudi Andrew Jackson, ki se je kot mladenič udeleževal osvobodilnih bojev in je bil kasneje odvetnik, senator in predsednik l. 1829. Vojni proti Mehiki se je jako odlikoval in je l. 1848 postal predsednik Združenih ameriških držav.

Boji s suznji

V veliki usodni uri Severne Amerike je bil Abraham Lincoln njen voditelj. Takrat se je dozevalo, da se bo mlada država razpršila. Abraham Lincoln je s svojimi zastopniki severnih pokrajin odločno sklenil, da se mora suženjstvo odpraviti. Južne pokrajine so se odcepile, razglasile so svojo neodvisnost in so se nazvale konfederacija. V državljanski vojni so najprej zmagali tisti, ki so bili še za suženjstvo s predsednikom Davisom na čelu. Lincolnov položaj je bil v hudi stiski. Od zunaj so se dvignili strašni sovražniki v Angležih, ki so podpirali južne države, in pa Napoleon III. Dvignili so se Indijanci in celo zamorci, katere je hotel osvoboditi. Štiri leta je besnela državljanska vojna, dokler se ni generaloma Grantu in Shermanu posrečilo konfederacije pobiti. Ta vojna je imela vse polno dramatičnih dogodkov. Ena od teh je bil slaven pohod do morja, ki ga je izvedel general Sherman kar skozi sredo konfederacijskih čet. Abrahama Lincolna je čez nekaj dni po mirovni pogodbi l. 1868 umoril neki igralec v gledališču.

Sledil ga je general Grant. Leta 1872 je bil vnovič izvoljen. Po njegovi zaslugi je dobila Severna Amerika veličastno železniško omrežje in je bil Atlantski ocean z železnico zvezan s Tihim oceanom. — Leta 1880 je postal predsednik Garfield, ki je bil umorjen. Tudi Mac Kinley, ki je vodil zmagovito vojno zoper Španijo, je osvobodil Kubo in osvojil Filipine, je bil umorjen.

Theodore Roosevelt

Njegov naslednik Theodore Roosevelt, je bil eden najpriljubnejših predsednikov. On je

spoznal tudi, da se doktrina Monroe ne more obdržati in pod njim se je začela Unija vmešavati v širšo zunanjo politiko. Roosevelt je bil sportnik, odličen jezelec, častnik, izvrsten govornik in je znal sijajno nastopati v Beli hiši. Glas o njemu se je tako širil po svetu, da je na potovanju po Evropi hodil okoli kak zmagovalec. Znano je, da je bil Theodor Roosevelt edini možki, ki ga je cesar Franc Jožef sprejel, čeprav ni bil v fraku niti v uniformi. Leta 1916 je bil Roosevelt polkovnik konjenice. Umrl je pa, preden se je vrnil v Evropo.

Štirinajst točk

V svetovni vojni od 1914—1918 je bil predsednik Unije znani Woodrow Wilson. Reči smemo, da je on odločeval v vojni in o miru. Mirovna pogajanja so se sklepala po njegovih značnih 14 točkah.

Zdaj kandidira Franklin Roosevelt že v tretjič za čast predsednika Združenih ameriških držav. Sele poznejši zgodovinarji bodo mogli spoznati vlogo, ki jo je Roosevelt zavzemal v tej vojni. Roosevelt je doslej že pokazal, da se tudi USA zanima za to novo evropsko vojno.

Cerkveni koncert v Cerkljah na Gorenjskem

Že več ko 100 let ni bilo v naši farni cerkvi take slovesnosti kakor preteklo nedeljo: blagoslovitev novih orgel s cerkvenim koncertom. Vsi farani in tudi drugi smo radovedno pričakovali dneva, ko bodo orgle prvič slovesno zadonele in izročene cerkveni rabi.

Za ta dan je bil vhod v farno cerkev ozaljšan s preprostim, a lepim slavlom — liri in piščali — z napisom: »Hvalite Gospoda v njegovem svetišču, hvalite ga na flavte in piščali.« Cerkve sama je bila z venci in rožami zelo okusno okrašena. Orgle pa niti krastiti ne smeš, če nočeš z zlatom obložene omare skaziti. Peveci so se pod spretnim vodstvom cerkvanjskega rojaka gospoda dr. Fr. Kimovca lepo pripravili za slovesni dan. Pri jutranji in deseti sv. maši se ljudje niso mogli dovolj načuditi sedaj mogočnim, sedaj zopet mehko tihim glasovom orgel ob ubrano lepem petju cerkvenih zborov. Že jutranje in desete sv. maše se je udeležilo veliko tujcev. Posebno velika pa je bila udeležba pri koncertu popoldne. Radovednost in zanimanje za nove orgle in zlasti za zvonove je privabila ta dan v Cerklje ne samo bližnje sosedje, ampak tudi mnogo ljudi iz oddaljenih krajev. Prišli so iz Radovljice, Kranja, Kamnika, Ljubljane in drugod. Med gosti pri koncertu smo opazili g. okraj. načelnika dr. Vidica, kranjskega gosp. dekana Škerbca, ravnatelja kranjske gimnazije g. Korbarja, kranjskega župana g. Česnja, odvetnika g. dr. Megušarja, g. prof. Ravnika iz Ljubljane, g. prof. Tomca iz St. Vida in mnoge druge. Cerkve tako polna že dolgo ni bila. Mnogo ljudi niti v cerkev ni moglo, čeprav cerkev ni majhna.

Z zanimanjem smo popoldne sledili razlagi orgel, katero je podal g. dr. Kimovec tako po domače, kakor le on zna. Po razlagi je g. dr. Kimovec ob številni asistenci blagoslovil nove orgle. Že popoldne so bili ljudje vsi navdušeni za nove orgle in zvonove, s posebnim zanimanjem pa smo pričakovali koncerta, ki je bil prvi te vrste v Cerkljah. Ni mogoče popisati mogočnih vtisov, ki so se nam vzbujali ob poslušanju orgelskih in pevskih točk. Nekatere so prevzele orgelske točke, katere je tako dovršeno izvajal g. prof. Pavel Rancigaj, ki ima izredno razvit čut za barvitost ter zna uporabljati karakteristično pikantno zveneče registre ter mehko, diskretno spremljati zbor. Drugim so ugajale pevske točke tako n. pr. Cvekova Marija Pomočnica, Vavknova Pastirci, kam hitite, ko se ti zdi, da pesem spremlja pastirček s flavto. Mnoge je ganila Kimovčeva Zdrava Marija, ko slišiš pozvanje mrliskega zvončka, ki v presledkih premolkne, da ti kar srce zastaja, kakor zastaja umirajočemu. Mnogi niso mogli prebrati Kimovčeve Cvetne nedelje z mogočnim hozana, hozana.

Vseh zanimivosti ni mogoče naštet. Mnogi so strme poslušali, kako je mogoče preproste pesmi tako lepo spremljati tudi z zvonovi. Združeni cerkveni pevski zbori so pokazali, kaj je mogoče doseči s pozitivnostjo in edinostjo pod spretnim vodstvom.

Na tem mestu budi izrečena iskrena zahvala g. dr. Kimovcu, ki je vabil in vodil pevske zbor, da je z izredno lepim petjem izročil orgle cerkveni rabi, faranom in nam drugim pa pripravil lep koncert. Ne smemo tudi pozabiti, kako je po zaslugi g. dr. Kimovca in g. prof. Rancigaja ob petju nekonzertnih pesmi ljudstvo v cerkvi poprijelo, da se ti je zdelo: vsa cerkev je pevske zbori, vsa cerkev hoče dati Bogu čast, obenem pa s petjem razveseljati sebe in druge.

Pravijo, da so Gorenjci bahači, kar včasih gotovo drži. Po pravici pa smejo biti ponosni na nove orgle z zvonovi in hvaležni g. dr. Kimovcu, ki se je trudil z dispozicijo in navseti

„GRIČ“ ZAGREB

POSLOVALNICA: JURISIČEVA UL.
TOVARNA: PILE 1, št. 10

tovarna čokolade, bonbonov in marmelade

Priporočamo svoje prvovrstne izdelke vseh vrst čokolade, bonbonov, desertov in marmelade. Specialiteta: dvakrat pasirana mezga (pekmez)

Zahtevajte našo domačo znamko v vseh boljših trgovinah

ZASTOPNIK ZA SLOVENIJO: **tt. BON-BON, Florjanc Josip, Ljubljana**
Miklošičeva cesta 30. — Telefon 44-42.

Otroški kotichek

ZAČARANI GOZD

(157) Tedaj je stekel Poniglavec v hlev in pripeljal Biserčka ter ga privezal h količku.

(158) Tudi Biserček je prišel na vrsto za čiščenje. Najprej ga z veliko gobo lepo umili, nato pa počesali dlačico z glavnikom. Samo sončce je bilo veselo svetle dlakice.

za orgle, g. Jenku, ki je orgle tako mojstrsko in popolno s tako ljubeznijo izdelal, g. župniku Črnilu, ki je vzel nase težko skrb za plačilo orgel, g. prof. Rancigaju, ki je v nedeljo tako lepo orgle razkazoval.

Daj Bog na priprošnjo farne patrone, da bi orgle pele ob vernem življenju faranov in lepem petju pevcev v miru in sreči deset in desetletja Bogu in Mariji v slavo, faranom pa v dušno korist.

Cerklje pri Kranju

Po mnogih krajih usiha zdravo družinsko življenje. Brez božjega blagoslova hočejo živeti v miru. Zato se branijo otrok. So pa še na svetu zdravi zakoniki, ki se družinskih težav ne boje in božji postavi ne izmikajo. Na Štefanji gori pri Cerkljah so družine z mnogoštevilnimi otroki. Pred nekaj dnevi je v družini Župin, po domače Suštarjevi, mat povila 16. otroka (oče je imel že v prvem zakonu 5 otrok). Botstvo je blagovoli prevzel g. minister dr. Miha Krek, ki je mater bogato obdaril. Pri krstu je visokega botra zastopal okrajni načelnik g. dr. Vidic. Mati je zdrava in kljub materinskemu trpljenju vedno dobre volje. Tudi deklica Mihaela po imenu, je zdrava

in čvrsta. Pošteno družinsko življenje z otroškimi blagoslovom je neprimerno večje delo za narod in neprimerno večja obramba za državo, kakor vse fraze mnogih, ki se le širokoustijo z domovinsko ljubeznijo, a je nočejo pokazati tam, kjer bi jo mogli, namreč v poštenem družinskem življenju.

Jesenice

Nova maša. V nedeljo zjutraj je bila v jeseški župni cerkvi skromna cerkvena slovesnost, ponovitev nove maše tukajšnjega rojaka g. Lada Truhlerja, ki je privratar maševal v domači župni cerkvi. V mašnika je bil posvečen na god Vseh svetnikov v Rimu, kjer se je vzgajal v Germaniku ter na rimski univerzi dosegel doktorsko čast. V svoji skromnosti ni hotel nobenega sijaja in svečanosti. Tako imamo Jeseničani zdaj že štiri bogoslovne doktorje, t. j. dr. Tomaža Klinarja, stolnega župnika, dr. Gregorja Zerjavo, stolnega kanonika, dr. Pavla Robiča, ki je tudi gojenec rimskega Germanika, in zdaj še dr. Lada Truhlerja.

Slovesnost prvega sv. obhajila bo v sredo, 29. maja ob 8 v župni cerkvi. 140 otrok bo prvič pristopilo k mizi Gospodovi. K slovesnosti so povabljeni tudi drugi verniki. Pogostitev prvoobhajancev bo v Krekovem domu.

Usodna vremenska katastrofa v Slov. goricah

Strašna toča je v petih župnijah povzročila ogromno škodo

Maribor, 28. maja. Včerajšnji dan je bil za velik del Slovenskih gor, za njihove najlepše kraje v srednjem delu, usoden. Zadelo jih je katastrofa, kakršne niti najstarejši ljudje ne poznajo, ter je pet župnij gospodarsko naravnost uničila. Nesreča je tem hujša, ker so ti kraji bili že lani prizadeti zaradi vremenskih nepravil ter slabe letine.

Včeraj popoldne so se zbirali nad srednjim delom Slovenskih gor temni oblaki, ki so prihajali od severa ter niso nič dobrega obetali. Nebo je čisto zatemnelo, vihar je čedalje huje pritiskal in v oblakih je hrumelo in šumelo, da je vse v silnem strahu pričakovalo hudo uro. Res ni trajalo dolgo, pa je prihrumelo silovito neurje. Orkan je hrul v smeri od severozhoda, vlił se je strašen naliv, kakor da so se utržali oblaki, nato pa se je vsipala toča, ki je v nekaj minutah vse pobelila, kakor da je te kraje zapadel sneg. Ko je toča nehala padati, so ljudje obupani prihiti iz zavetišč ter gledali strašno razdejano.

Toča je oklestila vse kraje, ki leže med Muro in Cmurekom, pa navzdol do bližine Pesnice ter na zapadu nekako do železniške proge Maribor—St. Ilj. Prihrula je tudi na zapadno stran proge ter padala v Kungoti in Cvečini, vendar tam ni povzročila take škode. Usodno je zabila južnozapadni del župnije Marija Snežna, del župnije Sv. Ana, skoraj ves Sv. Jurij v Slov. gor., najhuje pa občini Malna in Partine, potem skoraj vso župnijo Sv. Jakob v Slov. gor. in velik del župnije Jarenina. Pri Mariji Snežni, pri Sv. Juriju in pri Sv. Jakobu ležijo še danes celi kupi toče, tako visoko jo je nametalo. Uničeni so dobesedno vsi vinogradi, sadonosniki, zimski posevki, trava pa je zbita čisto v tla, tako da ne bo nobene košnje. Letos bo še hujše pomanjkanje krme kakor lani, dasi so morali konec letošnje zime živinjo pokladati v teh krajih že stoletno rožje iz vinogradov. Letos pa živine sploh ne bodo mogli več rediti.

O tej strašni katastrofi je bila obveščena banska uprava in okrajno glavarstvo Maribor levi breg. Danes zjutraj se je podala na teren v prizadete kraje posebna komisija pod vodstvom okrajnega ekonoma Filipiča. Prebivalstvo teh krajev, ki je čisto obupano, bo potrebno letos velike pomoči.

Belgijski tank blizu Antwerpena v plamenih

Ena sama podrtija je tale cesta nekje v Belgiji, ki so jo bombniki ves dan obmetavali z bombami.

Damsko kapelo

po možnosti kar največ harmonik, išče Zelezniška restavracija, ZAGREB, Glavni kolodvor. Ponudbe s pogoji plače brez stanovanja a z oskrbo, dnevom nastopa, poslati na Upravo restavracije.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Obrt

Trajno ondulacijo
v najmodernejši izdelavi, z najboljšimi aparati, izvršujemo po najnižjih cenah. Salon Koman, Poljanska 13.

Kupimo

Vodno turbino
kupim. Gričar, mlina, Trebnje.

Srebro, drage kamne

in vsakovrstno **zlato kupuje** po najvišjih cenah. Jos. Eberle, Ljubljana Tyrševa 2 (palata hotela „Slon“)

Čitajte »Slovenca«

Proda se trgovina

na zelo prometni točki sredi Maribora z inventarjem in zalogo. — Potreben kapital din 100.000 — Ponudbe na anonimni biro Hinko Sax, Maribor pod „Posebna priložnost“.

KDOR ZIDA

dobi ves stavbeni material pri

„MATERIAL“

trgovina s stavbenim materialom lastnik MIRO VOVE LJUBLJANA, Tyrševa c. 36 b Telefon 27-16 Brzjo: „MATERIAL“

Brez posebnega obvestila

Zapustila nas je previdna s tolažili svele vere ljubljena mama, gospa

Antonijsa Hočevar

Pogreb nepozabne bo iz hiše žalosti v sredo, dne 29. maja 1940 ob 17. uri.

Zagorje ob Savi, dne 28. maja 1940.

Ivan Hočevar, soprog, Janko, Rudo, Marija, Herma, otroci, in ostalo sorodstvo.

Poročnik Heim

Vohunska povest iz časa svetovne vojne.

»Da, je moj predvojni prijatelj. Prav tu sem ga sprejel pred tremi meseci, ko je moral pristati. Nemislno je napadati tako utrjeno postajo, kakor je Saint-Quentin. Morebiti ste bili z njim oni dan?«

»Oprostite, poročnik, kapitan je zginil s svojim osebnim poslanstvom.«

»Res je. Toda nikdar nisem razumel, zakaj je šel bombardirat postajo med našim opazovalnim poletom.«

Narednik se je končno vsedel.

»To je tako. Mi vedno nosimo s seboj bombo za izreden slučaj. Kapitan ni rad s seboj vzel svoje municije.«

»Vidim, da ga dobro poznate. Od kdaj?«

»Svojo službo sem opravljal pod njegovim vodstvom v 40. bataljonu pred vojno. Sledil sem mu, ko je šel k letalstvu.«

»S katere pokrajine ste?«

»Če bi Francoz zgubil prisotnost duha, bi jo odkril. Ni se izdal, da se razburja ob nenadni spremembi razgovora. Vselej se je bolj udobno in odgovoril brez obotavljanja.«

»Iz Angoulême, poročnik.«

»Čuj, lepo mesto Angoulême!«

»Da, lepo za turiste, posebno ob sončnem zahodu, ko se vse hiše kopljejo v rdeči sončni barvi.«

»Tam je spomenik Ravaillaca.«

Poulet je bruhnil v smeh.

»Oprostite, to je smešno. Pri nas ne napravljamo spomenika napadalcem.«

»Kaj ste delali pred vojaško službo?«

»Z očetom sem razne posle opravljal s kolesom ali avtom. A vedno sem gojil željo, da postanem letalec.«

Mizarskega pomočnika

in vajenca sprejme takoj Karel Kregar, Vizmarje št. 63, p. št. Vid nad Ljubljano.

Prikojevalko

za perilo sprejme takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Vsestransko izveščana« št. 7983.

Služkinjo

pošteno, pridno, staro 18 do 22 let, sprejme takoj k živini in za delo na polju. Poštno ležišče Bled št. 142, S. J., Bled I.

Dobrega kalkulanta

in knjigovodjo sprejme večje industrijsko podjetje proti takojšnjemu nastopu. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zanesljiv« št. 8006.

Pouk

Strojepisni pouk

večerni tečaj, pridetek 3. junija. Christofor zavod, Domobranska 13.

Službe iščejo

Poklicni šofer

išče službo. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7907.

Službo hišnika

sprejme priden zakonski par brez otrok. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Upokojenec« 7818. (a)

Hotelska kuharica

išče mesta, gre tudi na gostilno. Ponudbe upravi »Slovenca« pod Samostojna št. 7858. (a)

Prodamo

Perzijske preproge

originalne, nekaj kosov, ter »Luxor«, prodaja na ljubljanskem velesejmu: Sarajevska tkalnica preprog.

VINA

za vse prilike naročite pri

Centralni vinarni v Ljubljani.

TELEFON ŠTEV. 25-73

Premoq

koka, drva nudi

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5

telefon 20-59

Postrežba brezhibna

Posedstva

Gozdno posedstvo

285 oralov, prodam. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Dolenjska« 7892.

Stavbno parcelo

v izmeri ca. 13.000 m², katera se nahaja ob gl. cesti Kranj—Šenčur, prodam. Anica Krč, Kranj, Blejska cesta 4.

Travniki

pare. št. 450-2 Studa, v površini 4414 m², blizu radio oddajne postaje Domžale, napredaj. Cena po dogovoru. - T. Kantušer, Polje 6, Celje.

Pritlična hiša

pri Brezicih, z vsem inventarjem in pohištvo, se zaradi odselitve takoj prodaja. Hiša vsebuje vodovod in električno razsvetljavo in bi bila zelo primerna za upokojenca. Vprašati: Brezice 32.

Vnajem

ODDAJO:

Mlekarno

oddam in vnašem ali prodam ali vzajemno sopro, ki bi samostojno vodila. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7999.

Stanovanja

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje lepo, s pritliklinami, oddam mirni stranki s 1. julijem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7955.

SOBE

ODDAJO:

Krasno sončno sobo ob sodnijskem parku takoj oddam. Zajec Majda, Ljubljana, Cigaletova ul. št. 1-III.

XX. LJUBLJANSKI VELESEJEM

OD 1. DO 10. JUNIJA 1940

Velika izbira najraznovrstnejšega blaga. — Posebne razstave: pohištvo, avtomobili, zaščitna pred napadi iz zraka, naša vsakdanja hrana, zobna tehnika, turizem, moda. Polovična vozina na železnici. Na postajni blagajni kupite rumeno železniško izkaznico za 2—din

RAZPISUJE DARILA

za obiskovalce velesejma iz tuzemskega

(Izvele so permanentne legitimacije ter one za razstavjalce in uslužbence)

Odtiraj kupon od vstupnice, napiši nanj svoje ime in ga vrzi v komisijončno zapечатeno žaro, ki stoji pri glavnem vходу! — Obiskovalci velesejma iz vse države sodelujejo pri nagradnem žrebanju brezplačno. — Vstopnico shrani! Dan obiska velesejma je poljuben ves čas njegovega trajanja.

Komisijončno žrebanje bo 10. junija 1940

Materno kolo NSU (Ign. Vok, Ljubljana). — **Radio aparat** (Eumig, Radiopal, Ljubljana). — **Sivlasi stroj** (Anker, Triglav, Ljubljana). — **Harmonika diatonična** (Meinel in Herold, Maribor). — **Kolo** (Banja Josip, Ljubljana). — **Kolo** (F. Batjel, Ljubljana). — **Kolo** (I. Praprotnik, Domžale). — **Kolo** (S. Rebolj, Ljubljana). — **Kolo** (Splošno trgovsko družbo, Ljubljana). — **Kolo** (Ign. Vok, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 7). — **Preproga** (Mekka, Subotica). — **Brzoprilnik** (Ciril Podraž, iz pri Ljubljani). — **Vrtna garnitura** (Remec in Co., Duplex, pri Kamniku). — **Otroški voziček** (F. Batjel, Ljubljana). — **Tri zapestne ure** (I. Sattner, Ljubljana). — **3 krat po 12 steklenic** (Vinjak, Alko, dr. z o. z., Ljubljana). — **Zaboj s 30 steklenicami piva** (darilo pivovarne Union, Ljubljana). — **Zaboj s 10 buteljškami izbranih vin** (darilo trdnice Bruno Mose, Zemun, Moserova 1). — **2 krat po pol ducata izbranih kraljev** (darilo trdnice Trinom, Ljubljana, Miklošičeva c. 13). — **Dva zaboja stotine** (darilo zdravilišča Rogaska Slatina). — **Kaseta kozmetičnih predmetov** (darilo trdnice Rudolf Celič, Ljubljana, Kamniška 10). — **Brezplačno vožnja s parnikom od Sušaka do Kotora in nazaj**. I. razred (darilo Jadranske plovitve). — **Brezplačna vožnja s parnikom od Sušaka do Kotora in nazaj**. I. razred (darilo Dubrovaške plovitve). — **10 dnevno brezplačno bivanje na Bledu**, hotel »Jekler« (darilo hotela). — **8 dnevno brezplačno bivanje v kopališču Krapinski toplice** (darilo ravateljstva). — **7 dnevno brezplačno bivanje v kopališču Medija-Izlake** (darilo u. ave kopališča). — **5 dnevno brezplačno bivanje v Logarski dolini**, hotel »Plesnik« (darilo uprave hotela). — **3 dnevno brezplačno bivanje v Bakru**, hotel »Jadrans« (darilo hotela). — **3 dnevni brezplačni odpotek v Rogški Slatini** (darilo uprave zdravilišča). — **3 dnevno brezplačno bivanje v Logarski dolini**, gostilna »Logar« (darilo g. Fr. Logarja). — **2 dnevno brezplačno bivanje na Bledu**, hotel »Union« (darilo hotela). — **2 dnevno bivanje (brez hrane) v Banji Koritjači**, hotel »Dalmacija« (darilo kr. banke uprave drinske banovine). — **2 dnevno bivanje (brez hrane) v Banji Liti**, hotel »Srbija« (darilo kr. banke uprave drinske banovine). — **2 dnevno brezplačno zdravljenje** t. j. stanovanje, kopeli (brez hrane) v zdravilišču Dobrna pri Celju (darilo zdravilišča). — **7 dnevno brezplačno stanovanje v zdravilišču Slatinjsko** (darilo ravateljstva). — **4 dnevno brezplačno stanovanje v kopališču Palč**. »Park hotela« (darilo mestnega poglavarstva v Subotici). — **4 dnevno brezplačno bivanje v Splitu**, hotel »Ambasador« (darilo hotela).

Oglejte si letošnji pomladanski velesejem! Darila so razstavljeni na velesejmu.

Razno

Zastojaj dajemo čebulček

Sever & Comp., Ljubljana

Prvovrstna kolesa

po najnižjih cenah, dobite pri »Tehnik« Banja, Ljubljana, Miklošičeva 20

Gumbice, gumbice, plise,

monogrami, entel, azur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Františkanska ulica

nasproti hotela Union

Vezanje perila, krasna predtiskana žen roč. dela

Objave

Dezinficirajte

greznice, stranišča in gnojnice s neoljenim apnenim dušikom: 1 kg na m², da uničite musje zaloge. Sedaj je zadnji čas!

Nenadoma nas je za vedno zapustila naša dobra, ljubljena soproga, mati, stara mati, gospa

Josipina Keršovan

vdova Godnik, roj. Skok

po nekaj urah bolezni. — Blago pokojnico smo položili k večnemu počitku 26. maja 1940 na novem pokopališču v Beogradu. Potrži neizmerno žalosti izrekamo najiskrenejšo zahvalo vsem prijateljem in znanem za izraze sočutja ter za številno spremstvo na njeni zadnji poti.

Posebno zahvalo izrekamo prevzvišenemu nadškofu beograjskemu gospodu dr. Josipu Ujčiću, ki je osebno opravil pogrebne obrede ob asistenci dr. duhovščine, in za njegove iskreno prijateljske tolažilne besede.

Beograd, dne 26. maja 1940.

Vekoslav Keršovan,

načelnik ministrstva za notranje zadeve v p., otroci, snahi, zeti, vnuk in vnukinja.

Zahvala

Za premnoge izraze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob težki izgubi našega ljubljene sina, brata, svaka in strica, gospoda

Tineta Tabor

stud. iur. in rezervnega letalskega podporočnika

se tem potom najiskreneje zahvaljujemo. — Globoko zahvalo izrekamo vojaški oblasti, tovarišem avijatorjem, zastopnikom pravne fakultete, starešinstvu in klubu JNAD Jugoslavija, Društvu slušateljev pravne fakultete in Akademskemu pevskemu zboru za prelepe žalostinke ter vsem prijateljem in znanem za poklonjene vence. — Končno se zahvaljujemo vsem, ki so našega draga Tineta v tako lepem številu spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku.

Maša zadošnica se bo darovala v soboto, 1. junija ob pol 8 zjutraj v kapeli pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 28. maja 1940.

Zalujoči ostali

Poročnik Heim

Vohunska povest iz časa svetovne vojne.

»Da, je moj predvojni prijatelj. Prav tu sem ga sprejel pred tremi meseci, ko je moral pristati. Nemislno je napadati tako utrjeno postajo, kakor je Saint-Quentin. Morebiti ste bili z njim oni dan?«

»Oprostite, poročnik, kapitan je zginil s svojim osebnim poslanstvom.«

»Res je. Toda nikdar nisem razumel, zakaj je šel bombardirat postajo med našim opazovalnim poletom.«

Narednik se je končno vsedel.

»To je tako. Mi vedno nosimo s seboj bombo za izreden slučaj. Kapitan ni rad s seboj vzel svoje municije.«

»Vidim, da ga dobro poznate. Od kdaj?«

»Svojo službo sem opravljal pod njegovim vodstvom v 40. bataljonu pred vojno. Sledil sem mu, ko je šel k letalstvu.«

»S katere pokrajine ste?«

»Če bi Francoz zgubil prisotnost duha, bi jo odkril. Ni se izdal, da se razburja ob nenadni spremembi razgovora. Vselej se je bolj udobno in odgovoril brez obotavljanja.«

»Iz Angoulême, poročnik.«

»Čuj, lepo mesto Angoulême!«

»Da, lepo za turiste, posebno ob sončnem zahodu, ko se vse hiše kopljejo v rdeči sončni barvi.«

»Tam je spomenik Ravaillaca.«

Poulet je bruhnil v smeh.

»Oprostite, to je smešno. Pri nas ne napravljamo spomenika napadalcem.«

»Kaj ste delali pred vojaško službo?«

»Z očetom sem razne posle opravljal s kolesom ali avtom. A vedno sem gojil željo, da postanem letalec.«

»Vidim, kaj mislite o vaši kletki za koš.«

Ob tem predmetu se je pokazal kot strokovnjak. Primerjal je tehnično francoske letalce z nemškimi, spet skočil v drugo stran in vrtel vmes svoje lastne doživljaje. Poročnik ga je hitro prekinil.

»Imate kake vojaške listine?«

»Nikdar pri poletu.«

»Tadaj?«

»Prav. Jaz sem se izdal takoj ob prvem vprašanju, ko sem bil prijatelj, je rekel čisto nedolžno.«

Heim je bil za hip razburjen in se je boril s svojo notranjostjo.

»Kje je bil vaš prostor za pristajanje na fronti ob Sommi?«

Nekaj ključovalnega je bilo tedaj v narednikovem obrazu.

»Vi razumete, poročnik, da znam ločiti, kar je važno in kar smem povedati. Ne bom vam na uho povedal, kar bi vam dalo možnost, da bi moje tovariše iz zasede napadli. Sicer se pa letalci vredni svojega imena ne obstranjujejo na tleh. To dela težko toplotno...«

Se naprej je nadlegoval Francoza. Njegova mirnost se je bolj in bolj večala, čeprav je razgovor trajal nad eno uro. Heim mu je ponudil cigareto in šel iz sobe. Na hodniku je zapel varstvo orožniku, ki se je enakomerno spremljal po hodniku. Sam se je zatekel k arhivu.

Negotovost in neka bojazen sta ga navdajali s strahom. Dolgo je slonel ob zidu. Nazadnje je vzel iz žepa novce za 10 pfenigov, ga vrnil v zrak in ga lovil. Stisnil je roko in premišljeval: odprl je karto in gledal po nji. Nato je kakor zadovoljen začel požvižgavati. V nekaj trenutkih je bil pri šefu kurirjev.

Adjutant, takoj pošljite nekoga k poročniku Komparu. Če ga dobi, naj takoj pride: če ga ne najde, naj mu sporoči, da vsaj jutri na vse zgodaj, da bova ujetnika sprašala.«

Na poti proti uradu se je ustavil pred orožnikom in mu dejal polglasno.

»Mislim, da bom čuval vašega ptička. V trenutku vam bom povedal. Težavno je bolj, kakor sem slutil. Treba bo, da bolj trdo začnem.«

Vstopil je, a je pozabil zapreti vrata. Narednik Poulet se je vljudno dvignil. Obrnil se je proti oficirju in se tresel. Heimov obraz je bil prvi hip zelo zloben in pogled oster ter grozeč. Francoz je vzel cigareto iz ust in jo vrnil v peč. Roka se mu je tresla. Heim se je razburil, a je hitro prišel k sebi. Ostalo je trajalo le nekaj sekund.

»Moj mali Poulet,« se je norčeval Heim, »prediva na resne stvari. Ti mi boš takoj dal natančno pojasnila o vaših letališčih, ki jih uporabljate v napadenih pokrajinah. Pojdi tja, če ne...«

»Toda...« Heim je potegnil revolver. Zavihtel ga je z roko prav pred ujetnikovo čelo, ki je nehote dvignil komolec.

Strel je počil.

Orožnik Seeman je planil v sobo, nato kapitan Strohberg s svojimi tajniki. Heim je kakor v sanjah stal pred truplom, držeč cev v zrak, iz katere se je še vedno kadilo. Poulet je ležal ob peči. Na čelu mu je zijala velika rana.

Strohberg se je prvi umiril. Njegovo vprašanje je bilo polno osuplosti.

»Heim, kaj je?«

Poročnik se je zamajal trudil, da bi govoril. Skomignil je z rameni in pokazal orožnika. Ta je stal kot pribit Nobenega glasu ni dal od sebe. Pokazal je na sporočila 21. armadnega zbora, ki je ležalo na delavni mizi Strohberg je bežno pogledal, razumel in prevzel vodstvo te zadeve.

»Naj vsi g

Prvo sv. obhajilo v Skoplju, dne 19. maja 1940.

Ali so pešci v Ljubljani varni?

Ljubljana, 28. maja.

V vseh velikih mestih imajo za pešce po ulicah in po križiščih znamenovane prehode: take prehode ima že dalj časa tudi Ljubljana in jih bo imela vedno več. Ti prehodi so zakoličeni in omejeni zato, da bi pešci lahko mirno in v popolni varnosti hodili čez ulice in čez križišča. Tak namen imajo ti prehodi drugod po svetlu, samo pri nas v Ljubljani je to precej drugače.

Samo pogledajte na taka križišča in take prehode tako okoli poldneva ali pa proti 18. in 19. uri zvečer. Tedaj boste povedo opazili uboge pešce, kako v gruči in lepo pohlevno čakajo pred evonimi prehodi, ki so tako lepo in daleč vidno znamenovani. Pešci lepo stojijo in čakajo, kolesarji in avtomobilisti pa drve čez te prehode na vse pretege in tudi z vso hitrostjo. Kolesarji in avtomobilisti se ravno pri teh prehodih pri nas najbolj zaženejo in kar veseli so, če lahko pešca prisilijo, da se mora ustaviti in počakati nanje, da se zvozi mimo. Pešec v tem prehodu in prometnem varnostnem »okviru« pri nas sploh ni varen niti pred kolesarjem ali pa avtomobilistom, ampak mora ravno v tem prehodu najbolj paziti, da ga kdo ne povozí.

Drugod je pa to zelo drugače! Po velikih mestih se mora vsak kolesar in avtomobilist ustaviti pred vsakim takim prehodom, če je v prehodu le kak pešec, in počakati ali pa zavoziti prav počasi, dokler pešec mirno in brez beganja ne preide svoje poti v določenem in omejenem prehodu. Če drugod voznik v takem prehodu povozí pešca, s tem zagreši hud zločin, ki se lahko obravnava pred porotno, pri nas bi pa najbrž bil za krivega - proglasen pešec, ne pa voznik - vsaj tako je sedaj praksa v prometu pri teh prehodih.

Pri nas prav pogosto opažamo, kako lepo varnostni organi spravljajo v te prehode pešce; silno strogo se to izvaja posebno pred glavno pošto. Toda še nikdar nismo opazili, da bi bil opozorjen kak kolesar ali avtomobilist zato, ker je čez te prehode prehitro vozil ali pa vozil čez prehod tedaj, ko so bili v njem pešci in ni počakal tako dolgo, da so bili vsi pešci čez cesto.

Drži, da so bili prehodi urejeni za pešce in za njihovo varnost! Zato se naj to načelo tudi vztrajno in pravilno izpolnjuje in eposlužuje!

Ljubljanski velesejem preložen!

1 Monumentalne slike s prizori iz slovenske zgodovine, ki jih je naslikal akad. slikar Gojmir Anton Kos po naročilu gospoda bana dr. Marka Natlačenca, bodo razstavljene v Jakopičevem paviljonu. Slike so namenjene, kot že znano, za okras reprezentančnih prostorov banke palače. Da bo razstava vse pažnje vredna, nam jamčijo slikarjevo ime ter predmet in namen velikih figurativnih kompozicij, pa tudi dejstvo, da so to največje olinat slike izpod slovenske roke. Razstava se prične v soboto, dne 1. junija ob tridesetih urah po poldne v uvodni besedami gospoda bana.

1 Ljubljanski grad bo v času pomladanskega velesejma od 1. do 10. junija vsak večer slavnostno osvetljen.

1 Križansko žensko društvo priredi danes, t. j. 29. maja ogled Doma upokojevcov. Zbirališče ob 4 pred Zavetiščem sv. Jožefa na Vidovdanskem cesti. Članice in prijateljice društva vladno vabljeni!

1 Rdeči križ poziva vse one bolničarke in bolničarje, kateri še niso do danes vrnili oblek in halj, da jih vrnejo v sredo, 29. ali četrtek 30. t. m. od 19 do 20 v samarjanski sobi. Stri trg 19. Nujno!

1 Sirene za naznanjanje letalskih napadov bo mestne zaščitni urad spet preizkušal v četrtek, 30. maja ob 11 dopoldne na raznih krajih mesta, na kar opozarjamo posebno na to, da bo v četrtek zadnja preizkušnja siren, ki jih je nabavila mestna občina, pozneje bodo pa sirene tulile le tedaj, če bo dejanska nevarnost.

1 Odbor frančiškanske prosvete vlnudno naproša svoje člane, da poravnajo članarino najkasneje do 1. junija 1940. Blagajničarka oziroma njen namestnik je na razpolago za sprejemanje članarine vsako sredo in soboto od 5 do 7 pop. v Škrabčevi sobi, Frančiškanski prehod.

1 Darovi Rdečemu križu. Pisarna odvjetnika gospoda dr. Lučka je izročila iz neke poravnave din 100, pisarna odvjetnika gospoda dr. Fetiha pa iz poravnave D/M din 200. Iskrena hvala.

1 Trafike prodajajo legitimacije za obisk ljubljanskega velesejma po 25 din. Priporočamo občinstvu, da si legitimacije nabavi v prodajali.

Najnovejša poročila

Bitka za osvoboditev zavezniške armade iz nemških klešč

Francosko vojno poročilo

Zaradi kapitulacije belgijske armade izvaja sovražnik na severu še močnejši pritisk na angleške in francoske čete, ki se pa borijo dalje z nezmanjšano odločnostjo. Bitka, ki se razvija ob Sommi, poteka za zavezniške ugodno. Naši bombniki neprestano ponoči in podnevi bombardirajo nemške kolone in letališča. — Z ostalih delov fronte ni novic.

Pariz, 28. maja. AA. Havas: O položaju na bojišču se v teku današnjega dneva lahko reče, da se na eni kakor na drugi strani izvaja novo razvrščanje enot, kar je posledica predaje belgijskih čet. S kapitulacijo belgijskih čet je nastal velik prodor na vzhodnem boku zavezniških armad na severu. Francosko-angleške čete manevrirajo in skušajo nemške napade odbiti. Razumljivo je, da se o teh operacijah ne sporočajo nobene podrobnosti, ker je položaj še vedno resen. Nemške čete, ki so zelo ohrabrene zaradi belgijske predaje, napadajo proti severozahodu.

Belgijski čete so imele v začetku sovražnosti 10 divizij. Smatramo, da se je s kapitulacijo kralja Leopolda sovražniku predalo 300 tisoč belgijskih vojakov. Ta kapitulacija je čisto naravno ustvarila težak in kritičen položaj za zavezniške čete na severu, ki odločno odbijajo vse nemške napade. Zavezniškim četam na tem odseku močno pomaga zavezniško letalstvo, ki je v veliki meri zaposleno in se lahko reče, da deluje v vsem svojem sestavu. Prav tako zavezniško letalstvo neprestano bombardira kraje, ki so jih Nemci že zavzeli.

Na ostalih bojiščih se operacije razvijajo ugodno za zavezniške, zlasti pri Sommi, kjer so bili izvedeni važni premiki.

Nemci o bitki

Berlin, 28. maja. AA. DNB: Brezpogojna kapitulacija belgijskega kralja in armade je pognala angleško vojsko z belgijskih tal. Angleži so upali, da bo vojna odločitev padla na belgijsko-holandskem ozemlju. Odločitev je res padla, je pa prinesla nekaj čisto drugega, kakor so Angleži pričakovali. Celo s pomočjo zavezniškov se jim dosedaj ni posrečilo znatno zadržati nemških čet, temveč so tudi Angleži popolnoma potolčeni. Angleške čete, kolikor so jih sploh mogli prepeljati nazaj v Anglijo, so se z vso naglico vkrcavale na ladje. Na Norveškem so Angleži pustili osem tisoč ujetnikov, orožje in silno porazna čustva pri norveških četah, ki naj bi se skupaj z njimi bojele. Bil je skrajni čas, da so se Belgijci opomnili in se odrekli nameri, da se popolnoma žrtvujejo za zahodne sile. Belgijci čete se silno hrabro borile in so tudi Nemci morali storiti vse. Vedno znova je nemška pehota napadala, dokler niso bile prebite najmočnejše belgijske postojanke. V prostoru, kjer so zdaj zajete francosko-angleške armade, se položaj razvija zelo naglo. Nemške čete na široki fronti pri-

1 Pri zaprtju, močnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Joseta« grenčice.

1 Obvezno cepljenje proti davici prav naglo napreduje in je mestni fizikat že cepil nad 4000 šolskih otrok. V ponedeljek se je pričelo cepljenje tudi predšolskih otrok v prostorih mestnega fizikata v Mestnem domu ter so starši hvalje vredno pripeljali zelo radi svoje otroke cepit, da je mestni fizikat v dveh dneh s cepljenjem zavaroval že 500 malih ljubljancev zoper davico. V mestnem fizikatu bo cepljenje trajalo do 6. junija vsak dan od 9 do 11 in 16 do 18. Danes v sredo ob 16 bo cepljenje predšolske mladine v Mostah in v Sp. Šiški v tamošnjih šolskih prostorih, jutri v četrtek na Viču in za Bežigradom ter v petek na Barju, povsod v tamošnjih šolskih prostorih ob 16. Starši se zavedajo, da je cepljenje življenjske važnosti in ni združeno z nobeno nevarnostjo za zdravje, zato pa zelo vestno vodijo otroke cepit, da obvarujejo zdravje svojih in tudi tujih otrok pred nevarno epidemijo. Mestni fizikat je pa dobil novo cepivo, ki zahteva drugo cepljenje šele čez tri tedne po prvem cepljenju, kar naj starši upoštevajo. Opozorjamo pa spet, da mora biti cepljena tudi vsa ona mladina od 2. do 10. leta, ki je davico že prebolela. Zaradi strogosti zakona o zatiranju nalezljivih bolezni naj se nikdo ne izogne cepljenju, ker mora mestni fizikat neupravičen izostanek ali prekinitev cepljenja po zakonu strogo kaznovati.

1 Za mestne reveže je podaril 500 din g. Branko Makar iz Ljubljane. Predsednik Hrv. kult. društva »Napredak« g. Fr. Harazim je mestnim revežem odstopil honorar 100 din, ki ga je dobil za svoje predavanje v radiu; podpredsednik Zdrženja dimnikarjev za dravsko banovino g. Gustav Lapuh je pa podaril odškodnino 70 din, ki jo je dobil za komisijski ogled kurilnih naprav v banki »Sklaviji«. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

1 Tatvine koles. Vovk Josip je prijavil, da mu je nekdo izpred gostilne Komidar na Vodnikovih cesti št. 35 ukradel kolo znamke »Royal«. Kolo je črno pleskano, vredno 2500 din. — Pred gostilno »Kaplan« na Sv. Petra nasipu je nekdo ukradel Majdič Mariji žensko kolo znamke »Turnir«, vredno 1100 din. — Kolo znamke »Triumf« je nekdo ukradel Jagru Janezu izpred gostilne Cerne na Zaloški cesti. — Dijaku Novaku Marianu je nekdo ukradel kolo znamke »Majesty«. Kolo je temnozeleno in vredno 800 din. — Rojce Boži pa je nekdo ukradel kolo znamke »Tropke«.

Bilo kuda Kiki svuda!
Proizvodi UNION, Zagreb.

Kranj

V nedeljo dop. ob 10 je akad. slikar France Godec otvoril razstavo svojih del. Izobesena olja, tempera in monotipije so po večini odlična dela, pa je treba Godecu samo čestitati.

Godec je predvsem močan v portretu (g. Pipa, ga. Spurova, g. Lozaj, portret otroka), mojstrski pa je tudi v pokrajini, ki kaže svežost in toplino.

Godec razstavlja 50 del, ki jih je po večini razstavil v Ljubljani. Nova dela so: Lutka kot ribič, portret otroka (odlično psihološko podan), Frančiškanska cerkev, Most in druga.

Razstava je že prvi dan obiskala lepo število kranjske publike. Prepričani smo, da bodo dela slikarja Godeca, ki so vzbudila v Ljubljani splošno zanimanje, privabila tudi kulturni Kranj in razstavne prostore.

Razstava je v Hotelu Evropa odprta dnevno od 8 do 19. Obisk toplo priporočamo. — vd.

Trbovlje

Če dobijo otroci orožje v roke V nedeljo zvečer o mraku je 10-letni Gruškovnjakov fant vzel očetovo lovsko puško in poskušal z njo streljati na sosedno Furlanovo hišo. Sprožil je in zadel od strani na dva okna, ob katerih so se razpršili drobci naboja. Ob enem oknu pa je čitala 16-letna Furlanova Zinka in bila zadeta v lice, a se je šele potem zavedla, da je zadeta, ko je opazila kri. Prepeljali so jo k zdravniku dr. Cizlju, ki jo je obvezal in odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico. Puška je udarila tudi Gruškovnjakovega fanta, da je bil ves krvav po licu.

Maribor

m Letošnji lavantinski novomašniki. Dne 7. julija bodo posvečeni v mašnike naslednji gojenci V. in IV. letnika lavantinskega kn. šk. duh. seminarija. Iz V. letnika: Aužner Mirko od Sv. Jurija ob juž. železnici, Brezigar Viktor iz Braslovč, Fekonja Franc, rojen v Gor. Radgoni, stanuje v Mariboru, Kasesnik Ivan iz Soštanja, Kolenco Ivan iz Crensovcev, Luskar Jožef od Sv. Vida na Planini, Merc Viktor od Sv. Trojice v Haložah, Povh Ivan iz Trbovelj, Savelli Viljem, rojen v Krnjevi, stanuje v Celju, Sovinšek Jožef iz Nove stitje. — Iz IV. letnika: Arah Albert iz Starega trga, Gorican Henrik iz Slov. Bistrice, Kocmut Janez od Sv. Andraža v Slovenskih gorah, Roblek Peter iz Solčave, Varga Ludvik iz Bogojne. Istočasno bo posvečen v ljubljani lavantinski bogoslovce Pajk Janko iz Maribora, ki študira V. letnik bogoslovja na teološki fakulteti v Ljubljani.

m Stavka stavbinih delavcev je zajela sedaj vsa, tudi manjša podjetja ter se je ustavilo delo na vseh stavbah. Zaenkrat še ni prišlo do stikov med delodajalci in delavci v Mariboru, ter očitno obe stranki čakata na rezultat pogajanj, ki bodo najbrž v Ljubljani.

m Imetitelji gledaliških blokov, ki so zastali s plačilnimi roki, se naprošajo, da jih poravnajo še pred zaključkom sezone. Vsi se pa opozarjajo, da bo sezona v nekaj dneh zaključena ter naj izrabijo bloke, da jim ne zapadejo.

m Fantovski odsek Maribor III. Danes zvečer ni več telovadbe v magdalenski telovadnici. Pač pa opozarjamo člane na občni zbor v lokalno ob 8 (po šmarčah).

m Poulična zbirka — 13.930 din. Preteklo nedeljo je bila zaključna ulična zbirka za sklad Protituberkulozne lige. Nabrali so 13.930 dinarjev.

m Nova tovarna v Dravski dolini. Bivši poslanec, veleindustrialec g. Benko Josip v Murški Soboti je kupil v Bistrici pri Limbušu posestvo g. Franca Pajenka, trgovca iz Zaleca. To posestvo leži ob potoku Bistrica, v bližini železniške postaje. G. Benko namerava na tem posestvu graditi novo moderno tovarno mesnih izdelkov. Ker je vodotok potoka Bistrica zelo močan, se bavi g. Benko tudi z načrti, da napravi na potoku svojo elektrarno. Poleg tega bo napravil tudi velik vodovod v vnožju Pohorja, ki bo dajal toliko vode, da bo preskrbljena tudi cela vas z zdravno pitno vodo. Lega na kateri bo tovarna stala, je zelo ugodna, ker leži zemljišče bolj na samem izven naselja ter je ta prostor kot nalašč za mesno industrijo. Ker je kupna pogodba že potrjena, namerava g. Benko že letos pričeti s predpripravi za gradnjo tega velikega podjetja.

Celje

c Dijaki iz Ljubljane bodo v soboto 1. junija t. l. ob 20 gostovali v mestnem gledališču s Cankarjevo dramo »Jakob Rulac« Delo je režiral član ljubljanske Drame g. Milan Skrbinek. Podprimo idealna stremjenja naših mladih z obilno udeležbo.

c Stavka v keramični tovarni v Ljubljani še vedno traja. Delavci upravičeno zahtevajo povišanje svojih plač.

c Kmečka pomoč se razširja. Doslej so ustanovili že odseke v St. Jurju, kjer ima za drugo tudi tranzitno skladišče, dalje v Kozjem Sv. Emi, Pilštanju, Rogatecu, kjer bo tudi tranzitno skladišče, v St. Vidu pri Planini. Ustanovljeni bodo v kratkem odseki v Vojniku, Dramljah, Zetalah, Stopereah, Podsedri, Podčetrniku, Planini pri Sevnici, Ponikvi pri Celju in v Luki pri Zusmu. Tekom enega meseca upajo, da bodo imeli že okrog 30 poslovalnic. V treh tednih poslovanja je kmečka pomoč spravila v promet 2 in pol vagona galice, poldrugi vagon mlevskih izdelkov, vagon cementa in dr.

c Uradni dan Zbornice za TOI v Ljubljani za Celje in celjsko okolico bo v torek, 4. junija ob 8 do 12 dopoldne v posvetovalnici Zdrženja trgovcev za mesto Celje, Razlagova ul. 8.

c Nova grobova. Na Mariborski c. 5 v Celju je umrl 71letni vratar pri Rakuschnu Rozman Maks. Na Dobravi je izdihnila 67letna zasebnica Zupanc Marija. Naj v miru počivata!

Buck Jones, nekronaš kralj ameriškega divjega zapada nastopa kot borec za pravico in proti nasilju v napetem in borbenem filmu:

Banditi prerije

Kino Sloga tel. 27-30

Premiera danes ob 16., 19. in 21. uri

Višek senzacije! **Poslednji gangster**

EDVARD G. ROBINSON

Napeta drama, ki se deloma odigrava v Sing Singu.

KINO MATICA tel. 21-24

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

2. junija velika tombola v Škofji Loki
Tako se odloči, da greš na tombolo v Škofjo Loko

KULTURNI OBZORNIK

Čajkovskij: »Jevgenij Onegin«

Ob 100 letnici Čajkovskega

V soboto, 25. t. m. je naše operno gledališče počastilo stoletnico rojstva enega izmed vrhov slovanske glasbene tvornosti — Petra Iljiča Čajkovskega — s predstavo njegovega najboljšega odrskega dela: Evgenija Oneginja. Dasi se je avtor bolj nagibal k zapadnim vzorom romantične glasbene smeri, kar ga tudi razlikuje od sodobnikov kakor Musorgskega in Rimski-Korzakova, ki sta se opirala prevsem na ljudski glasbeni element, je vendar njegova glasba tako svojstvena, da je iz nje poznati tipičnega ruskega genija.

»E. Onegin« odlikuje močna razgibanost, delo je prepojeno z najsutilnejšimi lirskimi mesti, na drugi strani pa zopet prehaja do močnih dramatskih učinkov: vsemu je dal močnejši izraz v glasbeni gladko tekoči in smiselno grajeni obdelavi, polni domislekov. Najmočnejša pa je gotovo druga slika, pisemska scena. To najmočnejše mesto v celotnem delu nudi človeku polno lepoto mlade erotično prekipajoče duše, lepoto, ki jo je avtor znal podati v edinstvenem niansiranju melodične linije z dinamično učinkovitostjo ter subtilno orkestracijo. Lepa in pretresljiva je tudi glavna arija Lenskega pred dvobojem. — Celotno delo zapusti močan estetski dojem in ni čudno, da si je utrla pot do velikih odrov ter bo gotovo doživelo še mnogo obletnic rojstva svojega avtorja.

Upriporitev je bila v splošnem dobra. Tatjana je pela gđ. Heybalova, ki je bila igralsko (kjer vedno bolj napreduje) in pevsko najboljša v drugi sliki. Pevsko je v višinah dobra, njen blesteč ton je dobro podprt s sapo ter ima zadovoljiv portee, dočim se mi ne zdi umestno tolikokrat s prepričanjem sapa v srednjih in nizkih legah, s pritaenim tonom podčrtavati dramatske strani, ker se s tem tudi večkrat

estetsko razbije melodična črta. Je pa vsekakor odlična pevka, talent, ki se bo brezdvomno razvil še do večjih kvalit. — Lenski — g. Gostič nas je predvsem pevsko prav iznenadil v sceni pred dvobojem. Tehnično zna s pravilno kvantiteto sape podpirati obe združeni funkciji pevskega organa, s čimer je dan poglaviti pogoj za uspeh. — V vlogi Oneginja je gostoval g. Popov, ki je bil do tretjega dejanja v igri dober, a se zlasti v zadnji sliki ni mogel zbrati ter prepričevalno predstaviti človeka, ki doživi notranji preobrat in končno propast. Zato je prav ta slika zapustila najbolj medel, suh utis, dasi se je gđ. Heybalova trudila, dati iz sebe vse možnosti dramatske nujnosti. Pevsko je v nižinah zadovoljiv, v višinah pa je ton brez rezonance in večkrat nekam negotov. Je pa ritmično zelo precizen in poje z veliko muzikalno kulturo, kar dokazuje, da je bil nekoč močna kvaliteta v glasbenem svetu. — G. Kogejeva je pevsko dobro ter igralsko prepričljivo podala strežnico Filipjevno. G. Betetto pa je na njemu lasten način zapel kot knez Gremim. — Zbor, ki se je pod g. Simonitijem sprostil pevske okostenelosti, nastopa z vedno večjo resnostjo in je bil tudi to pot dober, le večje ritmične preciznosti je želeli. Po glasovni kvaliteti pa je ženski boljši od moškega. — Nekateri točke baleta so ugajale ter so bile nekatere prav precizno izvedene. — Dirigiral je g. N. Štrifot. Orkester mu je razen na par mestih dobro sledil. Res je bil na nekaterih mestih preglasen, a to, se mi zdi, zahteva nujnost dela. Vzrok, da nastane nejasno bučanje in zdaj popopolnoma pokrije soliste zdaj celo zbor, menda tiči v slabi akustiki hiše, ki prenese le gotovo dinamično stopno. Zasluga gre tudi g. Debeven, ki je znal dati delu intimen značaj, ki ga kot izrazito lirčna umetnina zahteva. si.

Slovenska pesmarica

Slovenci imamo že več podobnih zbirk slovenskih pesmi, ki nudijo besedilo napevov za vsako priliko, kadar koli pride več »zadovoljnih Kranjcev« v družbo. Tako imamo več posređenih zbirk Janeza Kalana, Mohorjeva družba je izdala Anžičeve zbirke, založba Sigma v Gorici je lani poslala med najširše sloje Bartičevih pesmi, sedaj pa je dr. Glonar izbral in po abecedi začetnih verzov uredil novo tako Slovensko pesmarico, v kateri je na novo oživilih 300 slovenskih narodnih pesmi. Založba Hram je dala tej zbirki, ki ima 340 strani, lepo majhno priročno obliko, tako da jo ima lahko vsak pevec vedno pri rokah, kajti ne ure ne dneva ne več, kdaj si bo tvoje razpoloženje zaželelo slovenske pesmi, in melodijski, ki ti šumi v ušesu, prave besedila. Zbirka vsebuje najraznovrstnejše pesmi: ljubavne, razpoloženske, vinske, tudi pobožne... prave narodne in take, ki so že zdavnaj ponarodele, tudi če jim izobraženi pevec ve dobro za ime ustvarjalca (Prešern, Slomšek, Jenko, Gregorčič, Stritar, Levstik, Zupančič in drugi). Vse te pesmi so v uglasbitvah domačih komponistov (tu gre velika zasluga Aljažu in njegovi popularni Pesmarici) postale last vsakega slovenskega človeka, še celo pa prijetne družbe, ki se takoj uglašijo v zbor in hoče peti, peti... od začetka do konca in zopet od kraja. In tem bo ta pesmarica gotovo najbolj prišla prav, saj nudi pevcem neizmerno gradivo. Nobene gostilne ne bi smelo biti brez take zbirke slovenskih pesmi, bodisi že v tej ali oni priredbi. Ta v literaturi založbi ima to prednost, da je lepo izdana v žepni obliki, vezana in stane samo 16 din! Kakor javlja založba, je ta zbirka prva v zbirki majhnih žepnih pesmaric, s katerimi hoče omogočiti, da se slovenska pesem razširi v najširše sloje. td

Kronika slovenskih mest, letnik VII., št. 1, je izšla pred kratkim in ima veliko zanimivega gradiva. Ker 1. junija razstavlja slikar Gojmir Anton Kos svoja ogromna platna Ustoličenje in Kmečki punt, ki jih je naredil po naročilu g. bana dr. Marka Natlačenca za banovinsko palačo, opozarjamo najprej na članek univ. prof. dr. Steleta: Kako nastane zgodovinska slika? V tem članku, ki je postavljen na čelu te prve številke novega letnika, prikazuje dr. Stele v besedi in sliki genezo zgodovinske slike od prvega zasnuteka do končnega dela. Od prve kretnje svinčnika, ki je zasnoval kompozicijo bolj v zraku kakor v predmetu, od posameznih izdelanih skic do barvnega kartona in do celotne slike je dolga pot tehničnega dela, pa tudi dolga pot znanstvenega napora, študiranja in iskanja. Vse to je nakazal dr. Stele na teh ogromnih Kosovih slikah, ki so gotovo naša največja poslikana platna tako po velikosti sami, kakor tudi po pomenu v razvoju slovenskega slikarstva. Drugi članek v tej številki so naslednji: Procesije v stari in novi Ljubljani (A. Potočnik). — Nove ljubljanske stavbe (Šlajmerjev dom). — Pesem od prosta gospoda Jerneja Arkota iz leta 1868. — Pankracij iz Dola, ljubljanski župan v začetku XVI. stol. (Vlad. Fabijaničič). — Mestne pravice Ptujke iz leta 1376, razlaga k besedilu statuta (Fr. Veselko). — Zdravstvo starega Novega mesta (dr. Drago Mušič). — Črtice o bivši občini Vič (A. Beg). — Rod Pollinijev in ljubljanski zdravnik dr. Janez Krizostom Pollini (dr. Fr. Ks. Lukman). — Slovenski gledališki jubilej ob stoletnici obletnici prve slovenske predstave (govor dr. Fr. Kidriča). — Pivovarna pri Črnem medvedu (Vl. Fabijaničič). — Skozi slovenska mesta v letih 1571 in 1574 (Fr. Stele). — Nemški glas o sodobni Ljubljani (J. W.). — Usnje in kože (Jože Lavrič). — Tujskoprometna prizadevanja Ljubljane (dr. A. Brilej). — Dodatek k članku o Schwarzovci pipovarni na Poljanah (dr. R. Andrejka). — Kronika mesta Ljubljane za leto 1939 (B. Wider). — Naša kronika (Ante Gaber). — Kronika izdaja mestna občina Ljubljana, predstavniki dr. Fr. Stele, za uredništvo pa odgovarja Jože Gregorčič. Izhaja štirikrat na leto in stane letno 80 din. Vsaka številka ima odlične večbarvne, tudi celostne slike, kakor tudi mnogo ilustracij.

Casopis za zgodovino in narodopisje, št. 3-4, prinaša važne razprave in znanstvena poročila. Na uvodnem mestu je natisnjena razprava Boga Grafenauerja o poteku vseslovanskega kmečkega upora leta 1515 na Spodnjem Štajerskem. Grafenauer je problem tega boja načel že v svojem sestavku svoj čas v »Slovenec«, sedaj pa je posvetil temu problemu celo kritično razpravo ter skuša na podlagi na novo preštudiranih virov podati deloma dopolnjeno, deloma drugače komentirano podoba kmečkega punta leta 1515 na Sp. Štajerskem. Razprava gotovo pomeni veliko dopolnilo k poznavanju tega zanimivega obdobja v naši zgodovini. Avgust Pirjevec obravnava homilete »Slovenskega prijatelja«, ki je izhajal od leta 1852 do 1883

v Celovcu. Einspieler je namreč razrešil nekaj šifer svojih sodržnikov, ki so pisali te pridige, ter jih verjetno poslal Marnu za Jezičnik. Iz Marnove zapuščine je prišel seznam v Slovensko Matico; od tod pa v Licejsko knjižnico, kjer je sedaj in ga Pirjevec objavlja v tej številki Casopisa ter ga dopolnjuje z novimi seznami sodržnikov in šifer. Tako je pripeljal lep donesek k zgodovini slovenske homilete. Matija Maučec je napisal narodopisno razpravo o podstenu in prikladi v prekmurski hiši ter jo opremil z nazornimi tlorisi in slikami. Fr. Kotnik pa razlaga narodopisno posebnost kolacija, ki je ohranjena še med koroškimi Slovenci; to je namreč postna večerja na sveti večer pred polnočico, je torej neka obredna večerja. Beseda sama pa pomeni postno jed, ki so jo v srednjem veku menihi uživali ob postnih dneh pred branjem. V izvestih poročila Franjo Baš o novi predgovodinski postojanki na Pobrežju pri Mariboru, inž. arh. Marjan Mušič o gradivu iz dobe romantike in gotike v mariborski stolnici (zanimivi tlorisi). Dr. Fr. Ilešič dopolnjuje svojo razpravo o p. Bernardu v toliko, da dokazuje, da Wagnerjeva Phraeologia iz leta 1750, ki je v študijski biblioteki v Mariboru, ni mogla služiti p. Bernardu za vir njegovega slovarja. Janko Glaser odkriva novo, doslej neznano Slomškovo pesem na podlagi pisma I. Skuhale Lendovsku. J. A. G. podaja latinski silogizem kot slovenjogoriški »mest« za treznost — zanimiv izrek, ki ga bo gotovo slej ko prej uporabil kak slovenstvenik za karakterizacijo predvojnega inteligentnega družbe v veselem razpoloženju. Dr. Melita Pivec-Stele poroča o stanju slovenske historične bibliografije, kakor je poročilo podala na zborovanju slovenskih zgodovinarjev dne 16. dec. 1939 v Ljubljani. V rubriki Slovestvo je ocenjenih več knjig, tako Kidričeva Zgodovina sloven. slovestva (J. Glaser), Kidričeva Zoisova korespondenca (St. Bunc), Kidričev Prešeren (dr. J. Tominšek), Sovretovi Stari Grki (J. Košar), Kosovi Urbarji (Blaznik), Steletova Monumentna (Mesesnel), Bučarjeva Politična istorija Slovenačke (B. Stupan), Debeljakov Slomšek (J. Glaser), Škerlova Ljubljani v ustavnih dobi (F. Baš), Skafarjeva Družba sv. Mohorja in Slovenska Krajina (F. Baš), Karlovškovi Slovenski domovi (Fr. Baš in M. Mušič) in mnogo drugih slovenskih in tujejezičnih knjig. V zapiskih sledi več znanstvenega drobiža, na koncu pa poročila o muzejskih društvih v Mariboru in Prekmurju.

Marija Pomagaj. — Molitvenik. Drugo, predelano izdajo priredil p. Olmar Vostner, frančiškan. Založil Anton Sfiligoj, Ljubljana. Prodajna cena 12 in 16 din. — Ta molitvenik je sicer že mnogo znan, toda nova predelana izdaja bo vsekakor dobrodošla in bo od Marijinih častilcev ljubo pozdravljena. Knjižica obsega 236 strani in ima tako bogato in raznoliko vsebino. Prične se z življenjskim redom dobrega kristjana. Nato sledi najpotrebnejše vsakdanje in tedenske molitve — med njimi je tudi posvetitev sv. Družini, ki se le redko najde v navadnih molitvenikih. Takoj za mašnimi molitvami sledi odstavek: Sv. Zakramenti. Upoštevanje so vsi od krsta do zakona — kratak jednat poduk in primerne molitve. Zakrament sv. zakona obsega še posebej molitve za srečen zakon, za stanovsko čistost, za dobro vzgojo otrok in še dnevno molitve krščanske družine. Tu se bo marsikomu vzbudila vest in ga opomnila zanamarskih dolžnosti: mater, očeta itd. — Poleg litanijs, sv. križevskega potoja, obsega molitvenik zbirko romarskih pesmi, tako da bo enotno besedilo pomagalo tudi do lepšega in ubranega petja. Tej zbirki romarskih pesmi so dodani hvallevredni odgovori pri litanijski Mater božje. — Za sklep je pridejana: Zgodovina božje poti na Brezjah, in sicer v treh odstavkih: Cerkev, Milostna slika, Marija Pomočnica. Vse kar je bistvenega, je omenjeno. Oprema knjižice, ki jo krasi tri slike, je okusna, oblika primerna. Dr. PRT.

L. Mav: »Roži Mariji, 2. tatis. Part. 16 din, 10 izvodov skupaj 88 din. Samozaložba. — Ze zelo prepevane Marijine pesmi so nanovo izšle. Posrečeni »samopev« »Dajte mi zlatih strun« in lepo razpeta »Kako si nam draga« sta gotovo najzgodnejši za to zbirko. V prvi izdaji nam je skladatelj prvi harmoniziral in presadil s slovenskih gor v naše ljudstvo »Lepa si roža Marija«. Ze zaradi spomina na to presaditev je prav, da je priobčena tudi v drugi izdaji. Tisk je še boljši, kot prej. Na str. 7, zadnja vrsta, prvi takt, naj poje sopran v drugi oeminki »be« namesto »a«. Kjer še teh lepših pesmi nimamo, jim jih priporočamo.

L. Mav: Tri pesmi za moški zbor: 1. Jelvica in ptica, 2. Goriske trte, 3. Šolarski pohod. Vse tri so uglasbene na dr. Jože Lovrenčičeve pesmi. Jelvica se v prav posrečenem tonu tolaži, »da se vse prebilo, ko srce živo akamenilo«. Druga pesem je krepka, kar udarna. Dijaški pohod je aalaš za veselo korakanje s spremljanjem kitare. Vse tri so zelo lahke in pripravne, a vendar izrazite.

Po takšni, na hitro roko narejeni brvi se prevažajo motorna vozila na bojišča.

Ženske v službi Francije

V Parizu se je zbrala organizacija inozemk, ki so se prostovoljno prijavile za delo na polju. Ta organizacija je pododdelek »legije žensk za prostovoljna dela v Franciji« in mlade poljske delavke, ki je njih prvi oddelek te dni odšel v srednjo, imajo na svoji uniformi črke »L. F. E. V. F.« (Legion des Femmes Etrangères Volontaires en France). Več ko milijon tujih žensk biva v Franciji, 400.000 od teh je mladih deklet in žena brez otrok. Med njimi so ženske skoraj vseh narodnosti, tako Italijanke, Španke, Avstrijke, Portugalke, Švedinje, Norvežanke, Nizozemke in zdaj še Belgijke. Te ženske so porazdeljene po različnih kmetijah in premajajo ondi hrano, stanovanje in mzdo. Prav, prav malo jih je, ki bi bile večje kmečkih del. Saj so tako iz različnih stanov in poklicev, na primer so med njimi tipkarice, slikarice, umetnoobrtnice, učiteljice jezikov in dijakinje. Z majhno priljago in nekoliko brašna za nekaj dni se pripeljejo dobre volje na posamezne kmetije. Dasi jih je malo, ki bi znale molziti in opravljati živino v hlevu, vendar se veselo opravijo na delo in se brž vsemu priučijo. Nekateri sploh nečesto prejeti nobenega plačila, večina pa so revne in v Parizu ne dobijo nobenega dela, ki bi bilo primerno njihovemu po-

klicu. Zatorej je to poljsko delo tudi srečen izhod iz njihove brezposelnosti.

Zmagovalec izpred Verduna

Maršal Pétain, dosednji francoski poslanik v Madridu, je bil pri preosnovi francoske vlade imenovan za podpredsednika vlade. Pétain je izredno popularen. S svojim prodornim pogledom, z mogočnim čelom in s svojo osebnostjo je eden najvažnejših mož Francije. Njegov plemeniti obraz, ki ga časih prešine zagoneten smehljaj, je poln dobrotljivosti in njegovo bistvo je jasno in preprosto. Sleherna neodkritost in vsak poskus, da bi se resnica prikrivala, se mu stadi in zato tudi ni prijatelj dolgovernih in sladkih besed. Nobenih poklonov ne mara, najljubša mu je resnica in svobodna kritika. O pravem času razodene svoje sklepe, ne da bi pri tem storil kaj zgolj zato, ker bi tako in tako čutil. Nobene stvari ne preze in v vsem je človek dejanja in vojak iz dna duše. Ko je bival v Madridu, si je znal pridobiti naklonjenost vseh krogov in je tako ugled Francije v Spaniji po državljanski vojni na vseh panogah povečal. Zmagovalec izpred Verduna je v svoji novi službi pravi mož na pravem mestu.

ŠPORT

Uspehi švicarskih atletov v letu 1939

V naslednjem prinašamo rezultate peterih najboljših švicarskih atletov v posameznih disciplinah. Brez dvoma bo zanimiva primerjava z uspehi in rezultati, ki so jih v preteklem letu dosegli naši, jugoslovanski atleti. Takole izgleda lista posameznih uspehov v atletskih disciplinah:

TEKI

Teki: 100 metrov

10,5 Studer Jean, Biel.
10,6 Häni Paul, Biel.
10,6 Seeger Fritz, Riehen.
10,8 Marchand Bernard, Bern.
10,9 Faes Rolf, Basel.

200 metrov:

21,7 Häni Paul, Biel.
22,1 Seeger Fritz, Riehen.
22,1 Faes Rolf, Basel.
22,2 Jud Albert, Lausanne
22,5 Flaig R., Basel.

400 metrov:

48,6 Jud Albert, Lausanne.
49,8 Meyer Georges, Basel.
49,8 Faes Rolf, Basel.
50,3 Neuenchwander W., Bern.
50,9 Walser Albert, Basel.

800 metrov:

1:56,1 Merkt Walter, Zürich.
1:57,0 Frey Hans, Lausanne.
1:57,0 Thommen Franz, Basel.
1:57,2 Utiger Philipp, Baden.
1:57,4 Minder Paul, Zürich.

1500 metrov:

4:01,8 Thommen Franz, Basel.
4:04,8 Minder Paul, Zürich.
4:06,6 Barth Hans, Zürich.
4:07,0 Müller Emil, Zürich.
4:08,0 Meier Eugen, Basel.

3000 metrov:

8:51,2 Müller Emil, Zürich.
8:54,8 Thommen Otto, Basel.
8:55,6 Meier Eugen, Basel.
8:56,8 Utiger Gottfried, Bern.
9:13,8 Meier Arnold, Zürich.

5000 metrov:

15:29,0 Thommen Otto, Basel.
15:31,0 Müller Emil, Zürich.
15:32,4 Meier Arnold, Zürich.
15:33,2 Meier Eugen, Basel.
15:46,2 Utiger Gottfried, Bern.

110 metrov zapreke:

14,7 Anet Raymond, Schaffhausen.
15,0 Kunz René, Solothurn.
15,2 Sansoni Marino, Bettlach.
15,3 Kellerhaus Werner, Basel.
15,4 Christen Werner, Bern.

400 metrov zapreke:

55,0 Christen Werner, Bern.
55,6 Kellerhaus Werner, Basel.
55,8 Rugel Werner, Basel.
56,7 Franzen Paul, Zürich.
58,0 Bernhardsgrütter, Bümpliz.

SKOKI

Skok v višino:

1,825 Grogg H., Bern.
1,82 Weisskopf Erich, Thurn.
1,80 Schori Paul, Thun.
1,80 Scheurer Armin, Solothurn.
1,80 Blaser Werner, Bern.

Skok ob palici:

3,80 Scheurer Armin, Solothurn.
3,80 Anet Raymond, Schaffhausen.

3,70 Stalder Ernet, Zürich.
3,70 Geisinger Oskar, Basel.
3,60 Landolt Konrad, Gené

Skok v daljavo:

7,43 Studer Jean, Biel.
7,00 Paganetti Aldo, Lugano.
7,00 Faes Rolf, Basel.
6,91 Schori Paul, Thun.
6,91 Schärer.
6,91 Schärer.
6,91 Anet Raymond, Schaffhausen.

Troskoki:

13,24 Lattmann Henri, Paris.
13,23 Studer Jean, Biel.
13,16 Gilli Georges, Menziken.
12,98 Heggin Georges, Zürich.
12,90 Steffan Philipp, Baden.

METI:

Krogla:

14,25 Dr. Zeli Spartaco, Bellinzona.
13,81 Hädener Robert, Baden.
13,35 Meier Adolf, Zürich.
13,32 Bühler Willy, Neuhausen.
13,20 Steffen Werner, Bern.

Kopje:

63,30 Neumann Joseph, St. Gallen.
61,73 Schumacher Jack, Zürich.
60,05 Hädener Heniz, Egerkingen.
59,52 Faes Rolf, Basel.
59,48 Ospelt Oskar, Balzers.

Disk

43,62 Metzger Max, Olten.
43,41 Conturbia Arturo, Bellinzona.
41,95 Ospelt Oskar, Balzers.
41,55 Guhl Armin, Schaffhausen.
40,98 Flaig Rudolf, Basel.

Kladivo:

50,26 Nido Silvio, Zürich.
46,59 Vogler Heinrich, Zürich.
43,58 Stefan Werner, Bern.
42,50 Hünenberger Fritz, Basel.
42,21 Hoch Edy, Basel.

Kakor vidimo, je švicarska atletika v preteklem letu dosegla prav za prav zelo lepe uspehe, tudi povprek. V primerjavi z našimi, vidimo, da so švicarji skoraj v vseh disciplinah boljši kakor naši! Ta stvar pa tudi ni pav nič čudna, saj ima švicarska atletika že svojo veliko tradicijo, neglede na to, da ee je razvijala in se tudi še zdaj razvija pod popolnoma drugačnimi, neprimerno ugodnejšimi pogoji kakor se razvija naša atletika.

Lahkoatletsko tekmovalje ljublj. okrožij ZFO v Ljubljani

Dne 2. VI. t. l. priredijo barjansko, šmarnogorsko, zasavsko in polhovgrajsko okrožje ZFO na Stadionu tekme s pričetkom ob 9 dopoldne.

Program disciplin je sledeč:

Teki: 100 m mladei in člani, 200 m mladei in člani, 400 m člani, 1000 m mladei, 1500 m mladei in člani, 5000 m člani.

Sitafete: 4x100 m, 400, 300, 200, 100 m. Meti: Krogla 7,25 kg člani, 5 kg mladei. Disk: 2 kg člani, 1,50 kg mladei. Kopje: 800 g člani, 600 g mladei.

Skoki: daljava mladei in člani, višina mladei in člani, troskok mladei in člani. Skok s palico mladei in člani.

Tekmovalje se prične točno ob 9. Vstopnina 2 din.